

ПОЛИТИКИН

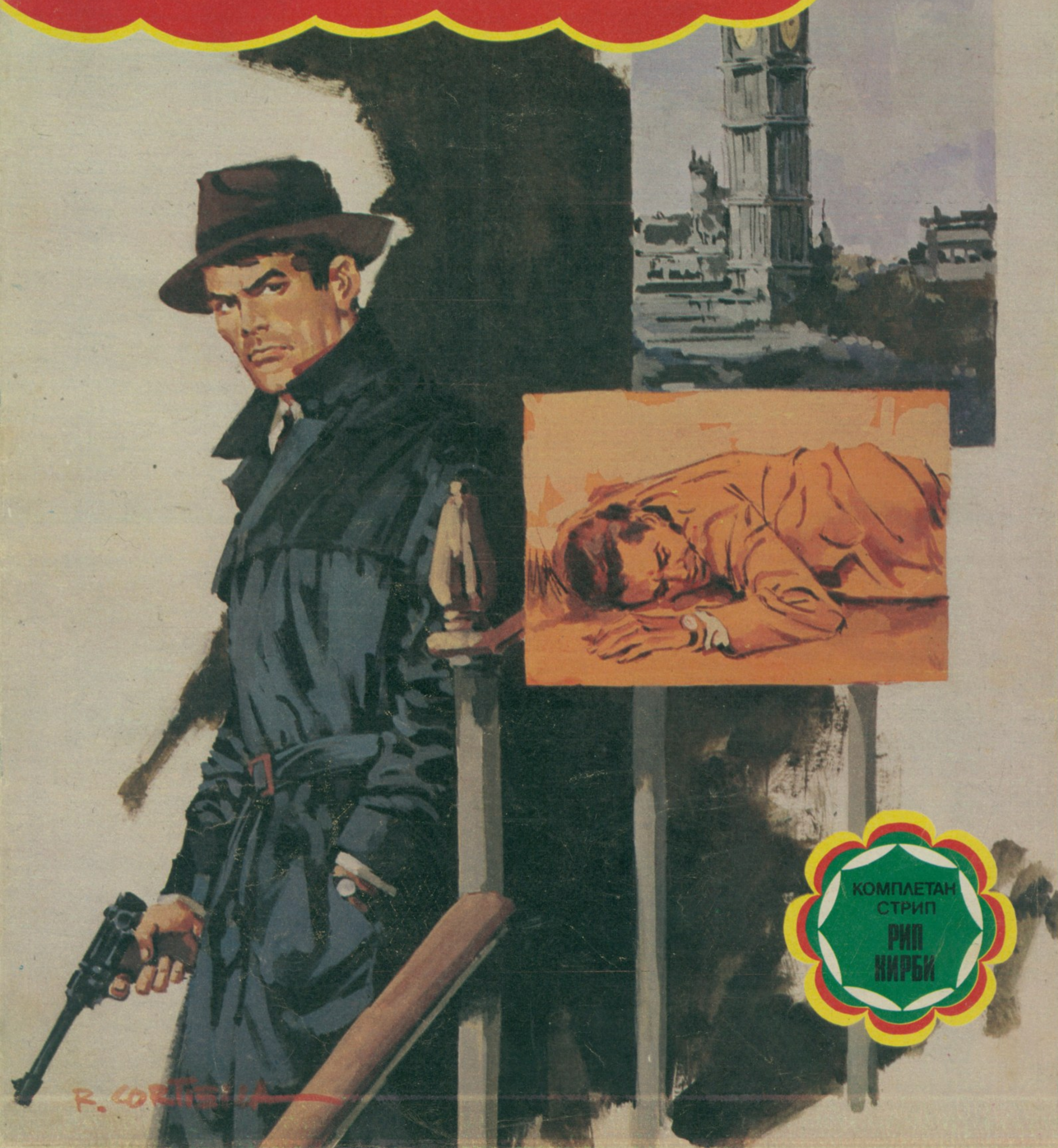
10
динара

БРОЈ
1474

ЗАБАВНИК

28.3.1980. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА ХLI

R. CORTISIA

КОМПЛЕТАН
СТРИП
РИП
НИРБИ

Ripley

Веровати или не!

**ДВА ПОСЛЕДЊА
КРСТАШКА РАТА**
СЕДМИ (1248-1254) И ОСМИ (1270),
ПРЕДВОДИО ЈЕ ФРАНЦУСКИ
КРАЉ ЛУЈ IX.

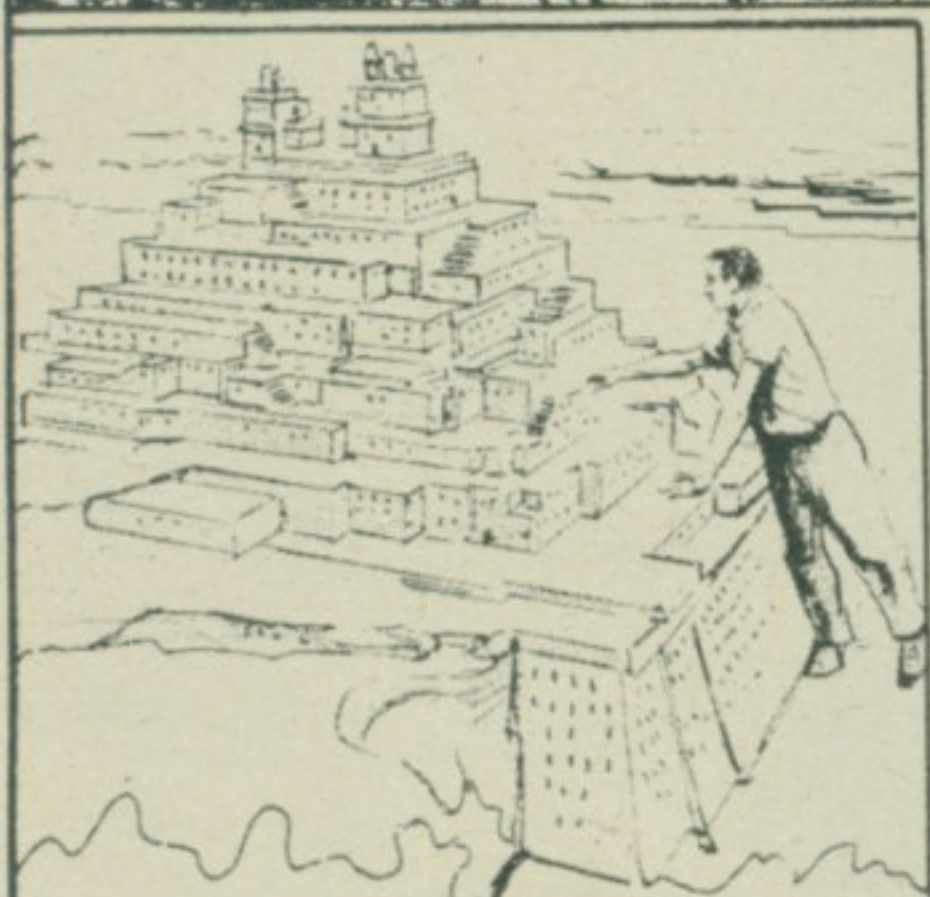
КРСТИОНИЦА БЕРГАМУ (ИТАЛИЈА)

БИЛА ЈЕ РАЗРУШЕНА 1660. ГОДИНЕ.
ИАКО НИЈЕДАН ДЕО НИЈЕ БИО ОБЕЛЕЖЕН,
ПОНОВУ ЈЕ САГРАЂЕНА ОД ИСТОГ МАТЕРИ-
ЈАЛА, 30 ГОДИНА КАСНИЈЕ.
РЕСТАУРАЦИЈА ЈЕ УСПЕЛА
ТЕК ТРЕЋИ ПУТ.

ORNITHOLESTES

ЈЕ ДИНОСАУРУС КОЈИ ЈЕ БИО ВИСОК
СВЕГА 183 САНТИМЕТРА, А ТЕЖАК
МАЛО ВИШЕ ОД КУРКЕ.

ПЕШЧАНА ТВРЂАВА

КОЈУ ЈЕ САГРАДИО
МАЈКА ДИ ПЕРСИО ИЗ
БРЕДЛИ БИЦА У
ЊУ ЏЕРСИЈУ (САД),
БИЛА ЈЕ ВИСОКА ДВА
И ПО МЕТРА, ИМАЛА
ЈЕ 33 СПРАТА, 1637 ПРО-
ЗОРА, 84 ВРАТА И 752
СТЕПЕНИКА.

ДРВЕНИ НОЖЕВИ

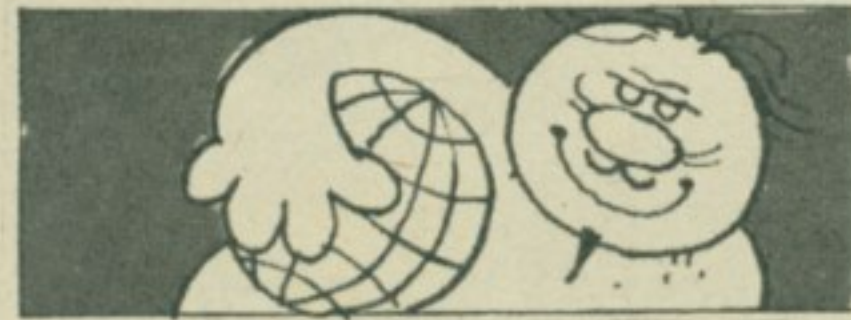
У ШЕСНАЕСТОМ ВЕКУ ЧЕСТО СУ ДАВАНИ
ХВАЛИСАВИМ ГОСТИМА НЕМАЧКИХ И
ФРАНЦУСКИХ КРИМИ КАО УПОЗОРЕЊЕ
ДА СКРАТЕ СВОЈЕ ДУГЕ ПРИЦЕ.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

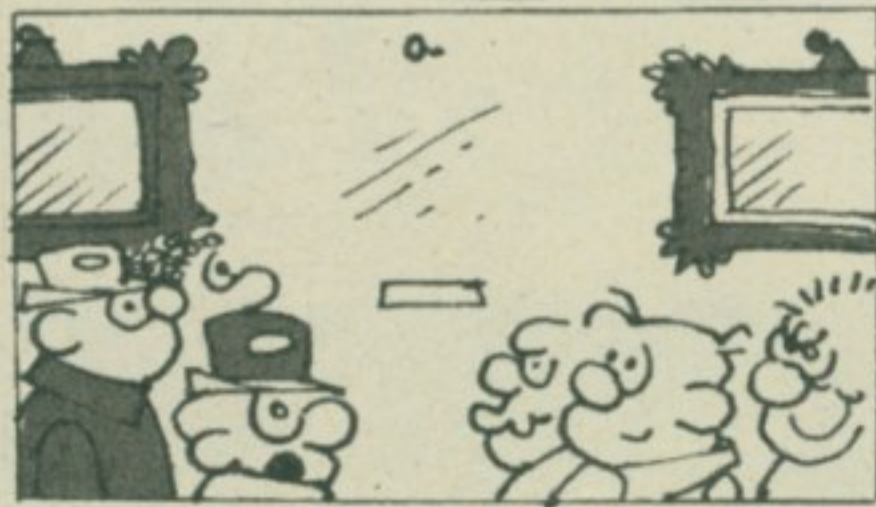
● израчунато је да пушач који
дневно попуши двадесет цига-
рета сагори годишње око 116800
квадратних сантиметара харти-
је, колико би било довољно да
се одштампа књига од 300
страница.

● најстарији глобус чува се у
Нирнбершком музеју. Израдио
га је 1492. године немачки мо-
репловац и географ Мартин
Бехајм.

● када је 1911. године из Лу-
вра украдена чувена Мона Ли-
за, много већи број посетилаца
долазио је да види њено у-

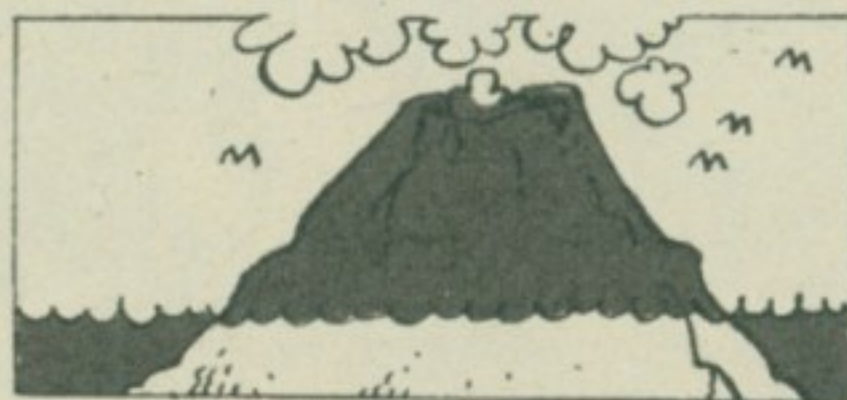

пражњено место него за прет-
ходних 12 година док је слика
била у музеју.

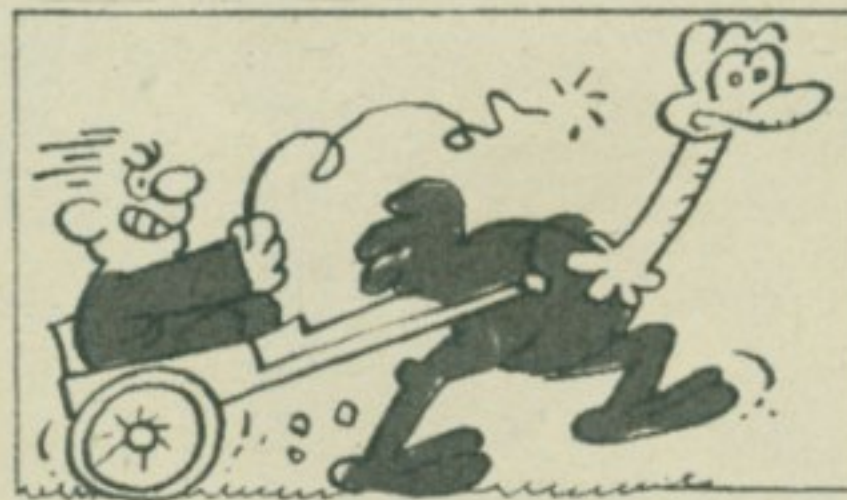
● буве су космополитски ин-
секти. Има их свуда, сем у по-
ларним областима. Насељавале
су Земљу још пре 40 милиона

година о чему сведоче фосили
ових инсеката. Сматра се да
данас постоји око 11 хиљада
врста бува.

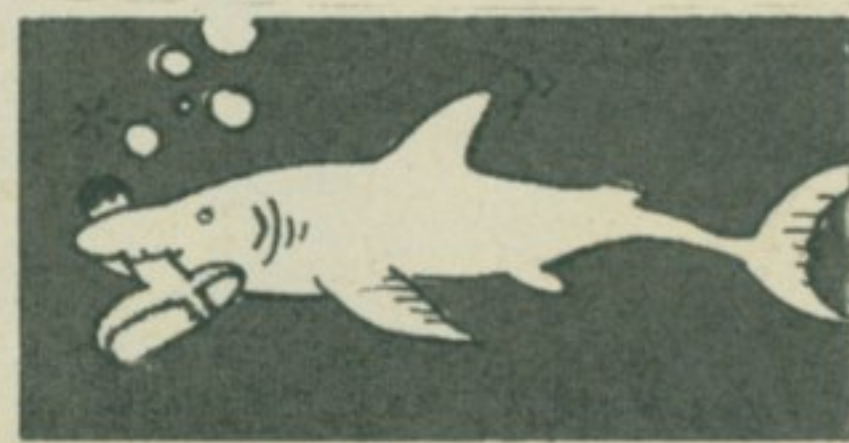
● највиша планина на свету
не би био Монт Еверест већ
вулкан Мауна Лоа на Хавајима
висок 9700 метара, односно 850
метара више од свог конкурен-
та, да се више од половине о-
вог вулкана (5500m) не налази
под морем.

● У Сједињеним Америчким
Државама одржавају се трке
нојева. Ове хитре птице упре-
жу се у лаке каруце и гоњене
ударцима бича надмашују у
брзини и најбоље тркачке ко-
ње.

● децембра 1958. године у Оке-
анографском институту у Фло-
риди први пут се у заточе-
ништву родио морски пас. Већ

крајем прве седмице био је ду-
гачак око 100 сантиметара и
показивао је знаке доброг на-
предовања — покушао је да
догупи свој оброк залагајем са
гњурчеве чизме.

● израчунато је да греч пли-
ва брзином од 300-600 метара
на час, пастрмка до 1500, дел-
фин 6 километара на час, а
туне 12. Ови „рекорди“ не могу
међутим, да трају дуже од два-
десетак секунди. Уобичајене
брзине поменутих риба много
су мање, сем у случајевима ка-
да их прогони непријатељ.

● судећи по натпису са једне
асирско-вавилонске плоче из
1100. године старе ере, жене тог
подручја и тада су покривале
лице.

Марта 1974. године чланови сеоске народне комуне у близини кинеског града Хсиана у провинцији Шен-си копајући бунар наишли су на подземни ходник препун глинених ратника, коња, и борних кола у природној величини. Накнадним истраживањима утврђено је да је ходник само део огромног археолошког комплекса.

Неколико хиљада ратника, читава глинена фаланга, сахрањено је око километар источно од гробнице цара Ченга, „Првог цара“, најистакнутијег владара династије Чин који је пре више од две хиљаде година завладао уједињеним ратничким кнежевинама древне Кине.

СРУШИО СЕ СВОД

Обимнија археолошка ископавања открила су 210 метара дугачку и 60 метара широку подземну дворану, а почетни радови на површини од хиљаду квадратних метара до сада су из вековне таме извукли 520 глинених ратника високих од 1,78 до 1,87 метара и двадесет и четири глинена коња, начињена такође у природној величини. По проценама стручњака, на овом локалитету налази се највероватније 6 хиљада још неоткопаних глинених статуа.

Све фигуре су добро очуване, а пропорција и тачност израде сведоче о мајсторству твораца чија су имена понегде и утиснута. Оклопи, опасачи, кожни увијачи за ноге и чизме израђени су са изузетним осећајем за детаљ. Сваки кип је веран портрет одређене личности, вероватно припадника цареве гарде, и не постоје две статуете које личе једна на другу.

Остаци боје на глиненим ратницима и околном земљишту говоре да су првобитно сви кипови били премазани минералним бојама: црвеном, ружичастом, љубичастом, плавом, зеленом, наранџастом, црном, смеђом, белом.

Детаљнијим проучавањима утврђено је да се свод

ДА ПРОШЛОСТ ПОСЛУЖИ САДАШЊОСТИ

ЦАРЕВА ГЛИНЕНА ВОЈСКА

ЕКСПОНАТИ КОЈЕ ЈЕ НР КИНА ПОСЛАЛА НА ИЗЛОЖБУ У ЛОНДОН БИЛИ СУ ОСИГУРАНИ НА 20 МИЛИОНА ФУНТИ. ТРИНАЕСТ ТОНА ДРАГОЦЕНОСТИ ДОПРЕМЉЕНО ЈЕ, РАДИ ВЕЋЕ СИГУРНОСТИ, У ДВА АВИОНА.

Ченгова гробница никада није откопана, иако се зна где се налази. Познато је да је њена градња почела још за царевог живота и да је израда глинених кипова из Хсиана сигурно била део припреме за величанствено последње коначиште које је, по устаљеном обичају онога доба, владар сам себи припремао. Када је „Први цар“ 209. године пре н. е. умро, после 37 година вла-

градњу Великог кинеског зида који је довршен тек у 8 веку.

ОЧИ ОД РУБИНА

Кинески археолози скренули су на себе пажњу читавог света када је 1973. године у Лондону приређена

Свани кип представља одређену личност и међу хиљадама статуа не постоје два иста лина.

је верна копија јер је лобања сувише драгоцене — њени остаци представљају прве поуздане материјалне доказе о почетку кинеске цивилизације пре 600 хиљада година. Познати Пекињски човек живео је „тек“ 100 хиљада година касније.

Године 1968. случајно је нађен тунел на обронку планине Ман Ченга 150 километара од Пекинга. Археолози су наставили да копају и налетели су на гробнице препуне непроцењивог блага. Нађени записи открили су да се ради о гробницама принца Лиу Шенга и принцезе Ту Ван, западне династије Хан, умрлих пре више од 2000 година. Принцезу је „чувао“ пар леопарда од позлаћене бронзе са очима од рубина.

У Лондону је била изложена њихова посмртна одећа начињена од комадића жада повезаних златном жицом. Само једна састојала се од 2160 комада зеленог жада и око 700 грама злата.

У месту Бу Веј у провинцији Кансу откривена је 1969. године гробница коњичког генерала Чанга. Ту је нађена, између осталог, бронзана кочија, кипови коња, посмртна одећа од жада, чак и златне игле за акупунктуру. И прекрасна бронзана скулптура сада већ широм света чувеног „Летећег коња“ који је смео постао „заштитни знак“ изложбе, дело коме су се сви посетиоци најспонтаније дивили.

Сва ова обимна ископавања под паролом: „Иека прошлост послужити садашњости“, потичу из периода након 1949. године, после оснивања Народне Републике Кине.

СЛАВАН ПО КИНЕСКОМ ЗИДУ

Пробна ископавања на западном крилу дворане открила су и ратнике окренуте према западу. Строга симетричност у распореду војника, коња и борних кола пружа верну представу бојне формације царевих легија.

До сада је откопан само део подземне дворане у близини гробнице. Осим кипова ратника, коња и борних кола пронађена је ризница гвоздених пољопривредних алатки и предмета од злата, жада, слонове кости, платна, свиле и коже. Археолози су наишли и на добро очуване примерке бронзаног оружја: врхове стрела, мачеве, лукове и стреле чија бројност наводи на закључак да је ово оружје било у великој употреби у Ченговој Кини.

Нађено је и на стотине коња од теракоте у природној величини.

дања, са њим је сахрањено 6 хиљада његових глинених војника.

Ченг је не само један од првих владара уједињене Кине, већ и цар за чије је владавине стандардизовано кинеско писмо, систем мерења, израда кованог новца и уведен календар. Његовом заслугом изграђена је мрежа канала за наводњавање и поштанских путева који су повезали Царство. У свету је Ченг најпознатији по томе што је наредио да се повежу делови раније изграђених утврђења и тако започео

величанствена изложба археолошких ископина из Народне Републике Кине. Експонати су били осигурани на 20 милиона фунти, премда су практично од непроцењиве вредности. Тринаест тона драгоцености допремљено је у два авиона из предострожности — ако би се једном нешто догодило.

Сви послати експонати били су оригинални осим остатака лобање Лантјеншког праочека пронађених 1963. године недалеко од Хсиона у провинцији Шен-си. Уместо лобање послата

С ПУТА
ПО РУМУНИЈИ

ПРИЧА О ТЕМИШВАРУ

Ненад је био тврђава на Тамишу. Данас је Темишвар, трећи град у Румунији. Само по величини, говоре његови становници. По много чему он је први или је то бар био. И то своје мишљење поткрепљују: Темишвар је, најуни, град са највише парнова у земљи. Истина је да укупна зелена површина у Бунурешту, додају, далено надмашује ову у нашем граду, али статистина друнчије говори. Темишвар је најзеленији град у Румунији — по процентима. На сваки иквдратни километар његове површине долази више парнова него у Бунурешту. Толико што се тиче садашњости.

Кад је у питању прошлост, Темишвар може да се похвали да је био први румунски град који је имао плинско осветљење на улицама. И први електрични трамвај у Румунији појавио се у њему. Има нешто по чему је Темишвар, опет тврде његови становници, први чан и у Европи: то је електрично улично осветљење. Засјало је 12. новембра 1884. године.

Текст: О. Вукадиновић
Снимци: Љ. Патрогић

БАШТА БАНАТА

БЕДЕМИ ОД ЗЕМЉЕ — Темишвар, данас град са преко 200 хиљада становника, као насеље спомиње се у 13. веку. Из тог периода, претпоставља се, потиче и тврђава. За разлику од оне чији су делови и до данас остали сачувани, та прва тврђава имала је бедеме од набијене земље. Из ње је 1330. године мађарски краљ Карло Роберт Анжујски организовао „казнену експедицију“ у Влашку, како би надокнадио изгубљене делове краљевине којима је, у међувремену, „неоправдано“ овладао влашки владар Басараб I. Срећа му није била нарочито наклоњена: претрпевши пораз код Пасада, спасао је главу бекством. И тако је морао да се одрекне и Темишвара и замка који је у њему саградио 12 година раније.

ЈАНКОВА „ДУГА КАМПАЊА“
— У замак мађарског краља уселио се 1441. године темишварски комита и владар Трансилваније Јанко од Хунедоаре, нама, захваљујући народној поезији, боље познат као Сибињанин Јанко. Управо у Темишвару Јанко је припремао планове како да своје и суседне земље ослободи Турака. Вероватно је и да је из овог старог здања — у њему је данас смештен Музеј Баната — припремао такозвану „дугу кампању“, поход којим је желео да Балкан ослободи османлијског јарма.

ОПШТИНА УМЕСТО БАЊЕ — Када од данашњег странац крене према некадашњем центру града, пут га нанесе на невелики парк у којем је увек гужва. Ту је, уз сам парк, ваљда најпрометнија трамвајска раскрсница и станица у граду. Тачно преко пута ње је једно од најлепших и најстаријих темишварских здања: стара немачка општина. На њеном pročелу доминира рељеф који приказује реку Бегеј и изнад ње тврђаву са две куле, онако како је она изгледала пре него што су у њу 1718. године ушли Аустријанци.

НЕПОЗНАТИ ЊЕГОШ — Да је Темишвар типично банатско место постаје јасно чим се стигне до његовог старог центра Трга Унири. Некада живо средиште града сада је оличење мира и спокојства. Сем тишине, овде човек може да потражи и лек, под условом да га мучи — стомак. Извор сумпорне воде који овде избија, кажу, отклања све тегобе. Трг Унири занимљив је не само по свом архитектонском изгледу већ и због тога што се на њему налази Српски православни викаријат. Ако покуцате на његова врата, имаћете прилику да видите слику Петра Петровића Његоша за коју кажу да представља реткост јер је на њој црногорски владар приказан у ношњи владике.

СПОМЕНИК КАЛФИ — Да би у 19. веку свршени калфа постао мајстор морао је, бар у Темишвару, да своје умеће докаже тако што ће откључати већ откључану браву. Како му то, наравно, никако не би полазило за руком, морао је да у дрво у којем се брава налазила укуца клин. Тек онда је могао да рачуна на то да је постао члан еснафа.

И ПАРКОВИ ИМАЈУ ИМЕ — Готово да нема парка у Темишвару који нема име. Често може да се чује да млади заказују састанке у Парку ружа, Дендролошком парку, Парку ослобођења. А највећи број паркова због којих су Темишвар и назвали „баштом Баната“ има фонтане. Неки мању, неки већу. И — увек исправну.

РАМАЈАНА ДРЕВНИ ИНДИЈСКИ ЕП

АНТИЛО БЛИСТАВИХ РО

— ПРЕ ЋЕШ ДА ИШЧУПАШ ПЛАНИНУ ИЗ
КАМЕНОГ ПОДНОЖЈА НЕГО ДА ОСВОЈИШ
ВЕРНУ ЖЕНУ КРАЉЕВИЋА РАМЕ — ГОВО-
РИЛА ЈЕ СИТА ДЕМОНУ.

Стари краљ Дашаратха, моћни владар земље Косала, одлучио је да се одрекне престола и препусти власт свом сину Рами. Посаветовао се најпре с браманима, војним старешинама и многим људима чије је мишљење ценио — и сви су се сложили да Дашаратха нема бољег наследника од младог краљевића.

Припреме за Рамино крунисање биле су увелико у току. Престоница Ајодха искићена је цвећем и заставама а народ се у гомилама сакупљао да поздрави новог владара.

Али, због сујете једне жене све се окренуло...

СПОР АЛИ ЖЕСТОК ОТПОР

Краљ Дашаратха од Косале — пева „Рамаяна“ — имао је четири сина од три жене. Раму, Бхарата и близанце Лакшмана и Сатругхана. Рама је био син краљице Каусаље, а Бхарат — син краљеве миленице Каикеје.

Док је Каикеји с радошћу посматрала припреме

за свечаност у Рамину част, пришла јој је подла дворкиња Мантхарана:

— Зар ћеш заиста да кличеш на крунисању сина срећне Каусаље? Кад Рама постане краљ, дворићеш Каусаљу као најобичнија робинја, а твој син ће бити Рамин скутоноша. Безумнице! Круна би требало да припадне твоје сину, коме у земљи нема равнот. Ја стрепим за Бхарата — у Раме је вучја мудрост...

Млада Каикеји жустро је одвратила:

— Клеветице! Зар Рама није првенац и најбољи међу браћом, зар му круна не припада по закону? Раму волим као и свог Бхарата — смеран ми је и послушан. Племенити Рама штитиће млађу браћу као отац, а после њега жезло ће припасти Бхарату.

Каикеји се трудила да заборави шта јој је Мантхарана рекла, но, каже песник — дворкињине

речи деловале су као спор али жесток отров, и у Каикејиним грудима сплеле су се у љуто клупко вечна женска таштина и мајчинско страховање. Млада краљица се без речи повукла у своје одаје...

Тога дана је краљ Дашаратха затекао своју жену мезимицу како лежи на каменој плочи и плаче. Стари, нежни краљ обећао је да ће јој испунити сваку жељу само да не буде

тужна. Није ни приметио победнички сјај у жениним очима кад је проговорила:

— Хоћу да Бхарат буде твој наследник! Нека мој син буде данас крунисан, а Раму протерај у шуму на четрнаест година. Ако ми не испуниш жељу — ја ћу се убити...

Шта је могао да ради стари краљ — краљевска се не пориче...

Рама је без речи противљења послушао очеву наредбу. Његова верна жена Сита и брат Лакшман, не желећи да се одвајају од њега, добровољно су пошли с њим у прогонство.

Краљ Дашаратха није могао да преболи растајак са најстаријим сином и у-

скоро је умро од туге. Тада је Бхарат показао своје племенито срце — похитао је са дворанима да нађе Раму и умолио га да преузме власт у Косали. Али, Рама није хтео да погази последњу очеву вољу. Договорили су се да га Бхарат замењује на престолу до истека четрнаестогодишњег прогонства.

ОСВЕТА РУЖНЕ ПРИНЦЕЗЕ

Рама, Сита и Лакшман саградили су колибицу у шуми Панчавати на обали реке Годавари. Живели су

ПА ГОВА

у слози и изгледало је да ће у миру и срећи прожити године неправедног изгнанства. Али, није им било суђено...

Сурпанака, принцеза из племена Ракша, демона, ружна као што само Ракше могу да буду, угледала је Рамине лавовске груди и високо чело и пожелела га је за мужа. Кад му је то рекла — Рама се само насмејао. Разгнењена Сурпанака насрнула је тада на Ситу, али је Рама одмах скочио да брани своју жену, а Лакшман је

пред њом смерни пустињак па му је испричала тужну причу о себи и Рами. Тад јој је дошљак открио ко је:

— Господар сам страшних Ракша и цар Ланке — дели са мном моје царство. Служиће те пет хиљада лепотица...

Сита се разгневила:

— Пре ћеш да ишчупаш планину из каменог подножја него да освојиш верну жену дивног Раме!

Узалуд је Сита претила и молила — јаросни Равана шчепао ју је канцама и однео летећим колима.

ПРЕСКОЧИО ОКЕАН

Несрећни Рама дознао је од цара птица, свог пријатеља, да му је жену угробио моћни демон Равана. Али где да је тражи? Где ју је Равана сакрио?

По савету једног доброг чина, Рама је склопио савез с мајмунским народом. Краљ мајмуна слао је своје поданике на све стране да дознају где је Сита.

Кад је Ханумат, најмудрији међу мајмунима, чуо да је Равана однео Ситу на острво Ланку, отишао је са својом пратњом до океана, попео се на планину на обали и — прескочио океан! Четири дана летео је Ханумат док се није спустио у Раванину престоницу.

Чудесна је била Ланка. На острву од смарагда, међу стубовима од корала, дизао се бели дворца; окруживала га је шума мирисног ашока-дрвећа кроз коју су вијугале стазе од злата.

На обали језера прекривеног лотосима плакала је Сита. Пошто је одбила да се уда за Равану, моћни демон дао јој је дванаест месеци да размисли, па ако не буде променила одлуку — исецкаће је на комаде и појести за доручак. За то време могла је да се слободно креће по двору, али је стално била окружна стражом страшних Ракша.

Мудри мајмун Ханумат успео је да се попне на дрво крај обале и да добади Сити Рамин прстен. То је несрећној жени вратило наду у спас...

Ускоро је почео велики рат између племенитог краљевића Раме и демона Раване, рат добра и зла. Многобројна мајмунска војска саградила је мост преко океана, дошла на Ланку и опколила Раванин двор. Заподенула се тешка битка, ређали су се двобоји, а облаци стрела заклањали су сунце. Да би исецелио рањенике, мајмун Ханумат морао је да донесе читаво једно брдо на коме су расле лековите траве, а кад су ране извидане — вратио је брдо где се раније налазило.

НИЦАЛЕ СУ НОВЕ ГЛАВЕ

Мегдан између Раме и Раване трајао је цео дан и целу ноћ. Равана је витлао буздованом и трозупцем, Рама је гађао сјајним копљем и секао мачем. У-

ПРАЗНИК СВЕТЛА ЗА РАМУ

Некада су Индуси приписивали „Рамажани“ чудесну моћ: ко њу чита биће му опроштени сви греси и стећи ће небеско блаженство; њу читајући, браман ће постати добар говорник, краљ ће проширити своје краљевство а трговац ће направити добар посао.

Популарност „Рамажане“ огромна је и данас: не постоји ни најзабаченије село у Индији које не познаје причу о Рами и Сити. „Дете још с мајчиним млеком упија интерес за ту легенду“ — писао је Нехру.

Сваког октобра приређују се широм Индије дивовски спектакли — представе из „Рамажане“ — које се завршавају спаљивањем Раванине лутке. Завршетак тог рамажанског празника је „дивали“, празник светла.

Због велике популарности „Рамажане“ многи каснији песници написали су, на готово свим језицима Индије, нове спевове на исту тему.

залуд је Рама одсецао Раванине главе — наместо одсечених стално су ницале нове. Тек уз помоћ оружја које је добио од бога Индре успео је Рама да прободне гвоздено срце краља Ланке. Јаук је кренуо низ редове мрких Ракша...

Небо је обасуло победнике кишом цвећа, забрујале су невидљиве харфе, а богови су благосиљали Раму:

— Светли витеже, дело ти је завршено!

Тада се заорио лелек Раванине жене. Племени тог Раму дирнула је туга несрећне краљице, па је наредио да се за његовог мртвог противника спреми оријашка ломача од мирисног дрвећа. Дозволио је становницима Ланке да обаве све погребне почасте за свога краља.

ЛОМАЧА ЗА СИТУ

Коначно сједињени Рама и Сита дошли су на свој двор у колима која су вукла два лабуда. Али срећа им је била кратка — Раму су почеле да гризу сумње у женину верност. Почео је да размишља да ли му је Сита била верна док је боравила на Ланки. Стуштило се Рамино чело, мрко је гледао жену.

Растужена Сита је грцала:

— Зашто не кажеш, мој Раме, да сумњаш у мене? Дража би ми била и смрт од тог мрачног ћутања.

Рама је и даље само ћутао. Несрећна Сита замолила је тада девера Лакшмана да јој припреми ломачу: чека бог ватре потврди њену невиност. Рамино лице је остало мирно. Лакшман, силно потресен, почео је да припрема ломачу. Народ који је све то гледао заталасао се као море. И старо и младо је заплакало кад

је Сита, безгрешна кћи краља Видехе, ступила на ломачу.

И десило се чудо: пламен се расклопио и појавио се сам бог огња држећи Ситу у наручју. Ни увојак Ситине косе, ни цветак са њеног чела, нису били спрљени ватром.

— Безумни Равана отео ти је жену — проговорио је бог — али њено срце је само твоје: остала ти је верна и мислима и делом. Рамино чело се разведрило.

— Никада нисам ни сумњао у честитост своје Сите — ускликнуо је. — Нека се разгласи по целом свету да ће је Рама звати својом док је жив!

Али, Рама није одржао реч. Када је неколико година касније народ почео да се буну што има за краљицу жену која је робовала демону, неверни Рама прогнао је Ситу са свога двора.

Годинама је Сита лутала са два мала Рамина сина док је није примио пустињак Валмики. Кад су деца одрасла, отишла су на очев двор и почела да певају тужну песму о Рами и Сити коју је Валмики саставио. Тада се Рама сетио своје верне жене, покајао се и вратио је на двор. Намучена Сита није могла да заборави увреде и понижања које јој је Рама нанео. Туговала је и молила мајку земљу да је узме.

И једног дана из земље се појавио престо који су на својим главама држале змије, а богиња Земље која је седела на престолу загрлила је своје уморно чело и с њим ишчезла у дубину. Узалуд је Рама плакао и преклињао богињу да му врати његову вољену Ситу...

Народ јужне Индије и данас пева: „о Раме, Раме, како је живот тужан“.

Љ. Ј.

КАД СУ АРИЈЦИ ДОЛАЗИЛИ

Легенда каже да је свих 48 хиљада стихова „Рамажане“ испевао пустињак Валмики коме је сам бог Брама наредио да прослави Рамина дела. Научници, међутим, мисле да је еп настајао дуже времена: стваран је од 4. века пре н.е. а коначан облик добио је у 2. веку н.е. Постоје и теорије по којима је еп настао — пре готово три хиљаде година! Индијски историчари сматрају да је дело још старије...

Као и хеленска „Илијада“, и „Рамажана“, највероватније има за основу историјске догађаје. Историјско језгро „Рамажане“ је освајање дравидског југа Индије од стране североиндијских краљевстава Косале и Видехе. (Археолошким ископавањима потврђено је да су ова краљевства заиста постојала). Ланка је, вероватно, била град на острву Цејлон, а Ракше су — домороци с југа Индије, Дравиди. После дугог опседања Аријац Рама освојио је Ланку. Мајмунска племена с којима је Рама склопио савез вероватно су сећања на нецивилизована племена са крајњег југа Индије чији је тотем био мајмун.

Нема, додуше, поузданих доказа да је аријанизација југа текла онако како то „Рамажана“ опева — али исто тако нема ни разлога да Хомеру верујемо више него Валмикију.

наказној принцези мачем одсекао нос и уши.

Увређена Сурпанака отишла је да се пожали својој браћи Ракшама — Равани, краљу Ланке, и Мариhi. Браћа су одмах пошла да је освете.

Мариha се претворио у златну антилопу с роговима од драгог камења. Чим га је угледала, Сита је пожелела кожу чудесне антилопе и Рама је отрчао за животињом. Али кад је устрељена антилопа пала, почела је, подражавајући Рамин глас, да позива Лакшмана у помоћ. Лакшман је, наравно, одмах похитао брату остављајући тако Ситу саму.

Истог трена демон Равана, прерушен у пустињака, упутио се Сити. Кажу да је тада сва природа замрла од страха: ветрови су клонули, река је задрхтала, замукле су звери и птице.

Али, десило се нешто неочекивано. Видевши Ситину чудесну лепоту — демоново срце плануло је љубављу.

— Створе блиставог лика, да ли жена или богиња? Ко си? Ова прашума није место за тебе — достојна си да те краљеви дворе.

Сита је поверовала да је

WALT
DISNEY

ПАЈА ПАТАК

ЗАШТО МЕНЕ?

Тешко је рећи када се то тачно догодило. Стари људи чули су о томе од својих очева, а на сву прилику биће да је Јефта харао крајем прошлог века. Сељаци из његовог села у близини Зајечара зазирали су од жене и сина Миладина, али нису смели ни на сенку да им стану. Истина, жена је горко патила што јој се муж одметнуо у хајдуке, учила сина честитости и поштењу и као црв, од зоре до мрака, савијала се с њим на њиви. Узалуд, она је за све била хајдукова жена и ту није било помоћи. А онда је по зајечарском крају пукао глас:

— Ухватише Јефту Лазаревића!

Свима је лакнуло јер је хајдук одиста био страх и трепет. Осуђен је на једанаест година робије, али није дуго чамео у тамници: утекао је после годину дана. Власти су обећале лепу награду ономе ко га ухвати или пријави. Дани су промицали, месец, па два... истекла је и година. Од Јефте ни трага. Знајући да хајдук не може без жене и детета, наметнуо се закључак да је убијен у неком скршају са жандармима и да су га другови некуд одвукли и сахранили.

— Ништа друго, него то! — рекла је и власт.

И Јефта је пао у забрав.

КАМЕНОВАЊЕ НЕДУЖНОГ

На хајдука нико више није мислио, али његову жену и сина, већ увелико момка, сељаци нису остављали на миру. Растерећени страха од освете, сву мржњу према Јефти пренели су на плећа његове породице. Отворено су презирали жену и сина, обилазили око њихове куће и чак натерали попа да баца анатему на њих!

Несрећна жена тешко је подносила невољу која се сручила на њу и дете. Ноћу је кришом, да син не види, дуго плакала, а зором изморгана од плача хитала на њиву. Миладин није смео да прође селом. Чим би га угледали, сељаци би кренули за њим вређајући га. Најпоследње су почели и да га гађају камењем!

— Зашто, мајко? — често је питао Миладин.

Одговора није било. И догодило се што је морало да се догоди: Миладинова мајка ископнула је и умрла. Миладин је остао сам. Поваздан је седео у кући. Оно хране што је било, полако је нестајало. Пошто није ишао на њиву, више је живео од нематаи него имати. На крају је немање

заменио злопамћењем. Једне ноћи спопала га је глад. У њему се јавио неки чудан нагон, нагон за самоодржањем, шта ли... Пао му је на памет да у глуво доба крене у село и дође до хране.

Пробијао се кроз таму, сав напрегнут. Украшћу кокош, мало брашна из нечијег амбара, умесићу погачу, разговарао је са собом. Изненада, пред њим је искрсла мајка и молећиво рекла:

— Врати се, сине, ради и зарађуј поштено. Не кради, тако је почео и твој отац!

Стресао се од језе и напрегао очи. Ништа... само тама. Халуцинирао је од глади. Није било мајке, то се њему само чинило. Поштење је надјачало нагон за крађом. Окренуо се назад. У души је осећао лом. Ујутру је ставио најнужније ствари у две бошче, пребацио их преко рамена и кренуо путем за Зајечар. Код последњих кућа се окренуо, сетним погледом обухватио село и викнуо:

— Зло ће вам се вратити злим!

Прошло је од тада две године. Миладин је начинио колибу украј пута који је од његовог села водио за Зајечар. На рушевинама неког напуштеног млина склепао је за дан и покрио грањем и сламом. Живео је као пустињак правећи корпе и кошеве које је продавао на зајечарској пијаци. Зарада је била скромна, али за једна уста која много не ишту довољна. Цела имовина била му је секира, нож, кашика, виљушка, шерпа, клупа и неколико пољава. Спавао је на слами поред огњишта. Запуштен и растао у браду деловао је јадно. Сада га нико није дирао, нико му није свраћао. Прва зима није била оштра, те је некако прегурао. Али друга... Почела је рано. Запали су сметови. Неке ноћи дојездила је мећава. Ветар је стао да завија још од ране вечери и да као изгладнело псето на кост насрће на колибу. Одједном, око поноћи зачу се глас споља:

— Домаћине, може ли се унутра!?

Миладин се лецнуо. Откад га нико није назвао домаћином. Скочио је и скинуо резу с врата. Са ветром који је унео крупне пахуљице, носећи у руци фењер, ушао је средовечан човек.

— Ма, одакле ти, човече! — обрадова се Миладин неочекиваној посети.

Намерник је објаснио да је кренуо баш у Миладиново родно село код неких рођака и да им носи ства-

МЛАДИЋ ЈЕ НЕКОЛИКО ТРЕНУТАКА ЗУРИО У НЕПОМИЧНО ТЕЛО ЧОВЕКА ИЗ ЧИЈИХ ЈЕ ГРУДИ ВИРИО НОЖ, А ОНДА ПАО НА КОЛЕНА. ПРИ ОДСЈАЈУ ВАТРЕ ИЗ ОГЊИШТА, ОНАКО ЗАПУШТЕН И ЗАРАСТАО У БРАДУ, ДЕЛОВАО ЈЕ КАО САБЛАСТ.

Миладин се тргао. Погледао је госта. Хтео је да му се захвали за утешне речи, али оћута.

НЕВЕРИЦА

Дубоко замишљен путник-намерник се опружи по слами. Пешачење и зима су га изморили. Ипак, није скидао погледа са домаћина. Убрзо је заспао. Миладин је остао да седи на цепаници поред ватре чији је одсјај титрао на зидовима колибе.

Чему овакав живот, питао се. Отац убијен, мајка умрла од бола, имање напуштено, кућа зарасла у коров, а ја у ритама. Поглед му паде на путникове бисаге. Новац, пролетело му је кроз главу! Сигурно га има много. Кад ћу ја да зарадим толико новца! Искушење да посегне за туђим опет га је обузело. Начас му се навукао мрак на очи. Скочио је, извукао нож из појаса и наднео се над гостом. Нож је севнуо

и зарио се незнанцу у груди. Гост је отворио очи. Гледао је с неверицом покушавајући да се придигне. У том часу Миладину се вратио разум. Уплашио се и устукнуо.

— Зашто мене... твог оца... сине! Хтео сам сутра да те об... раду... уујем...! — јекнуо је човек.

Миладину се чинило да сања. Загледао се у очево лице. Да, био је то његов отац, али много, много старији. У полутами колибе није могао да га препозна. Неколико тренутака зурio је у непомично тело, а онда пао на колена. Плакао је као дете. Зору је дочекао клечећи и грлећи мртвог оца. У освит је скочио и стао да се смеје. Отворио је врата колибе и, стојећи на прагу, рукама хватао пахуље. Церекао се, викао, вртео око себе, играо...

Полудео је Миладин.

Сељаци који су сутрадан пошли на пијаци у Зајечар с пута су видели да пред колибом на снегу неко лежи. Пришли су и угледали хајдука Јефту Лазаревића са ножем у грудима. Недалеко одатле, обешен о греду која подупије кров, вишио је његов син — Миладин.

Лист „Криминална библиотека“ донес је 1924. године приказ догађаја.

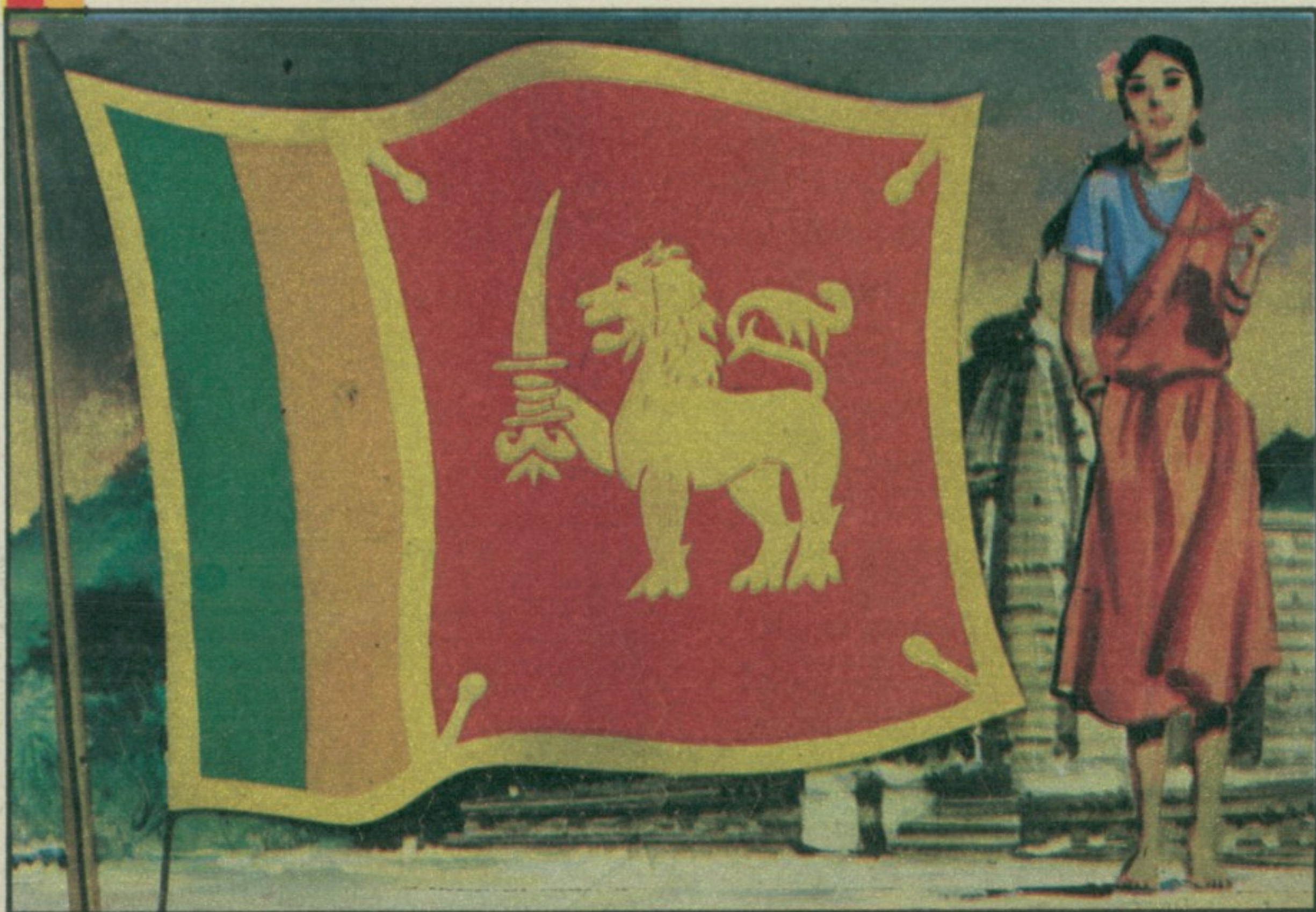
М. Тодоровић

И БОЈЕ

ГРЧКА — Наш јужни сусед Грчка има површину од 131 944 км² на којој живи око 9 милиона становника. У Атини, главном граду, живи четвртина целокупног живља. Сама Атина има близу 900 хиљада становника али се та цифра, ако се рачунају сва предграђа заједно са луком Пиреј, пење на 2 и по милиона. На челу Републике је председник. Кад је у питању привреда, може се рећи да је Грчка индустријско-аграрна, трговачко-поморска и туристична земља. Језик којим говоре наши суседи је грчки и спада у групу индоевропских језика.

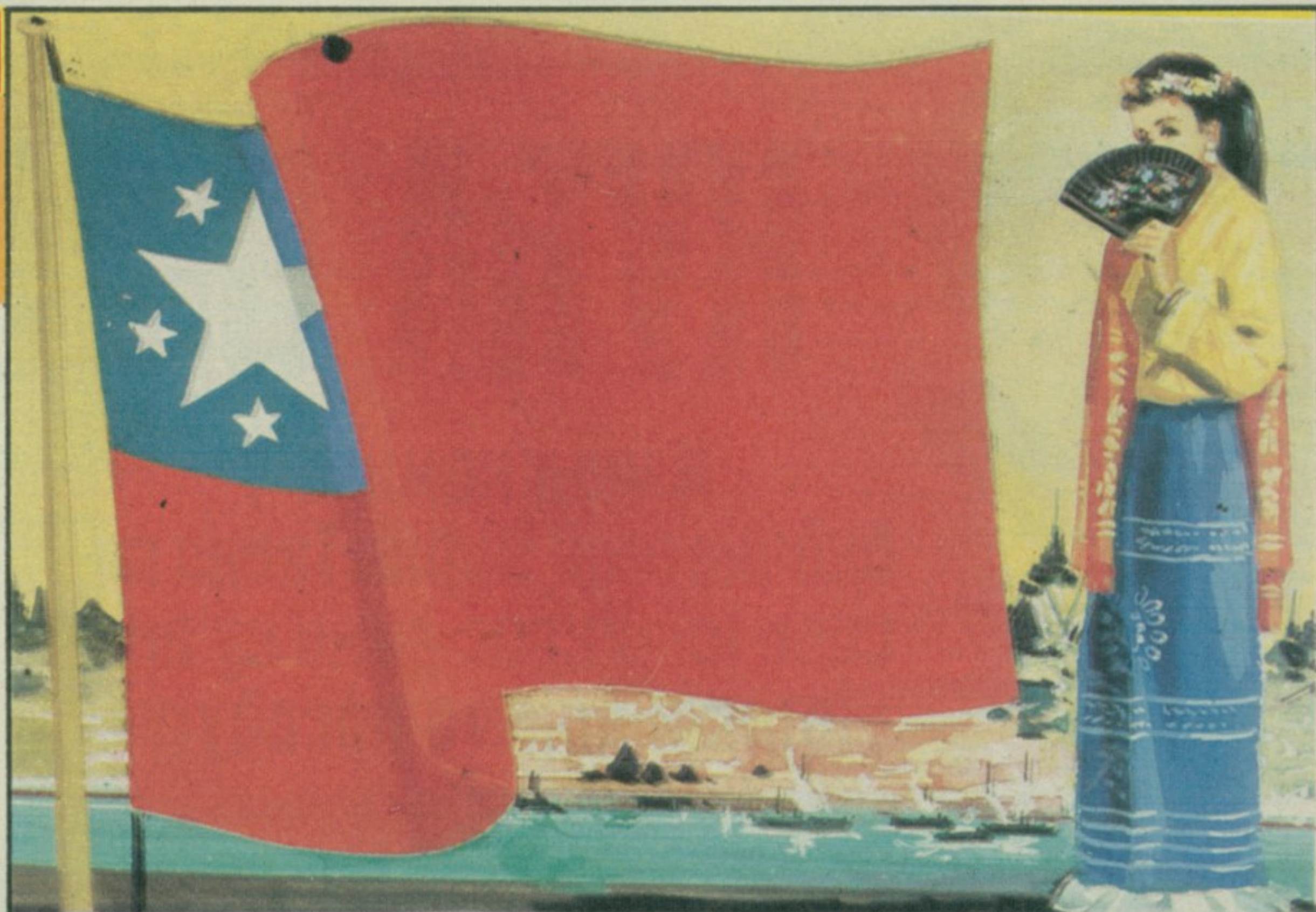
ИНДИЈА — Због његове издвојености, са севера га ограђују Хималаји, и великог простора, средње од три велика полуострва на југу азијског континента често називају Индијским потконтинентом. По броју становника и површини највећа држава на њему је Индија: на 3 280 483 км² живи преко 600 милиона становника. Главни град Индијске Уније, републике састављене од савезних држава и територија, је Делхи, заправо његово предграђе Њу Делхи. У Делхију, и једном и другом, живи преко 3 и по милиона становника.

ШРИ ЛАНКА — У Шри Ланки, републици на острву Цејлон, по попису из 1971. године, живи око 13 милиона становника. Укупна површина земље чија се привреда углавном ослања на аграрну производњу износи 65 610 км². Главни град Шри Ланке је Коломбо који са 600 хиљада становника, уједно представља и највеће насеље на острву. Занимљиво је да ова земља има два службена језика — сингалески и тамилски. Међутим, то није све. И трговина има свој званични језик а то је енглески. Некада је Шри Ланка била позната по извозу бисера али је то данас запостављено.

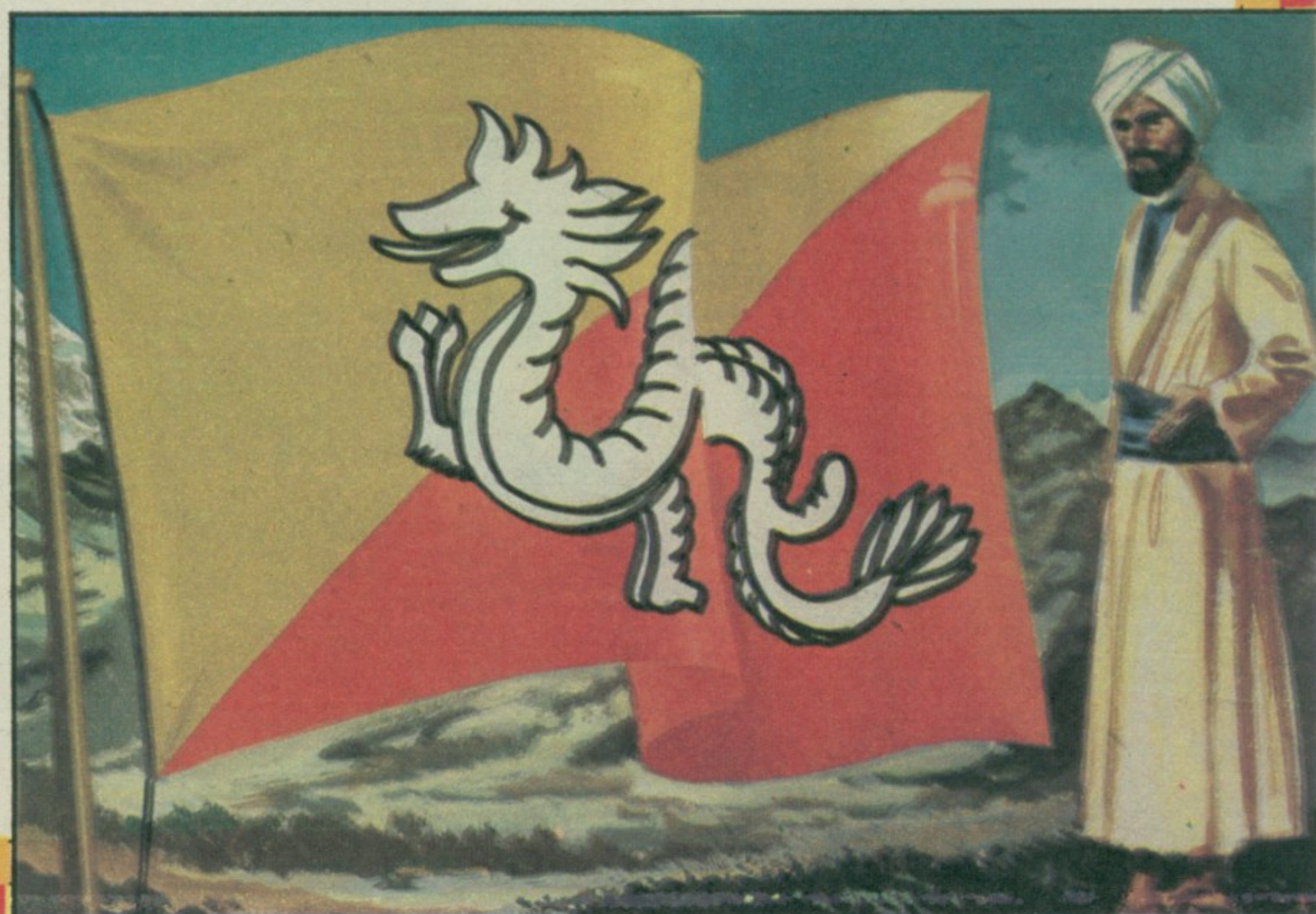
ЗНАМЕЊЕ ДРЖАВА ГОВОРЕ

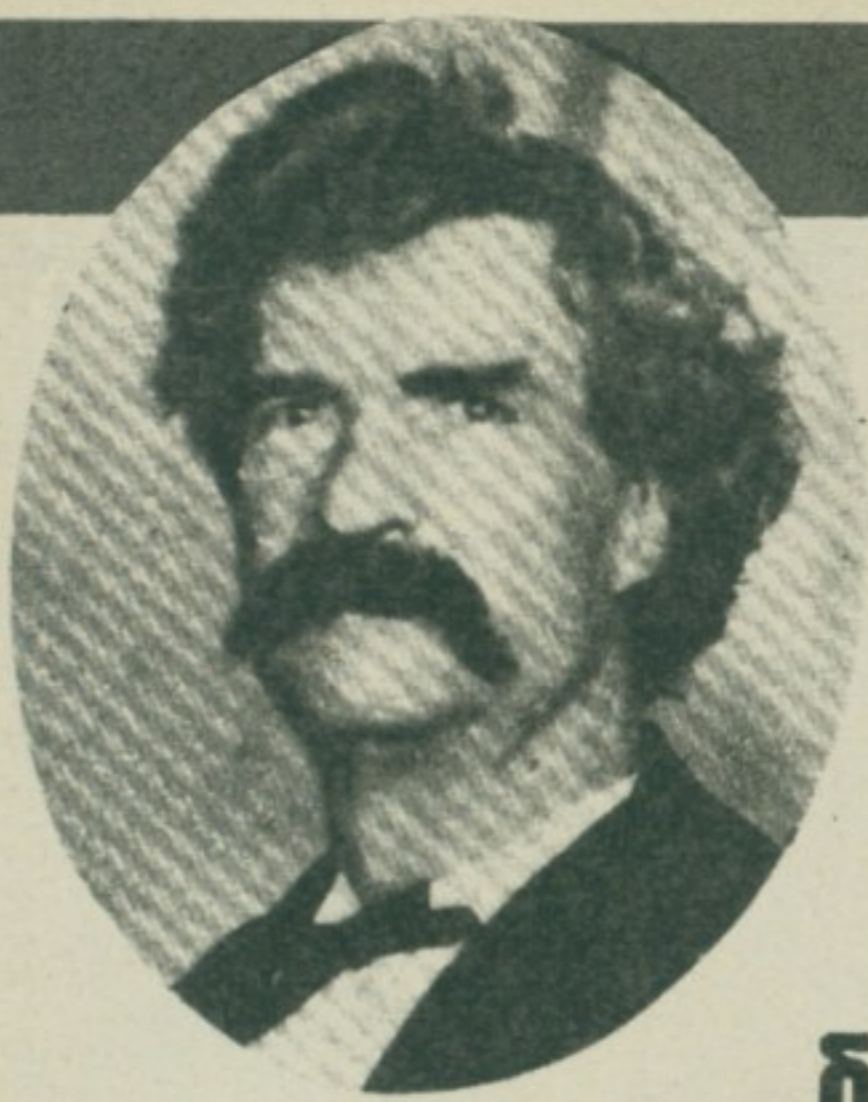
БУРМА — Социјалистичка Република Бурманска Унија налази се у западном делу Индокине. Простире се на 678 033 км². На овој не баш малој територији живи близу 29 милиона становника. Главни град Рангун смештен је у делти реке Иравади и у њему живи око 2 милиона и 100 хиљада људи. Становништво Бурме највећим делом чине Бурманци, па ипак у овој земљи се говори око 100 језика што је последица многобројне националне и племенске груписаности. Иначе, службени језик земље са изразито аграрном привредом је бурмански.

ТАЈЛАНД — Највећи део становништва Тајланда, око 90 посто, припада народима који говоре језиком таи. Укупан број становника ове индокинеске земље износи близу 35 милиона и сви они живе на површини од 514 хиљада квадратних километара. Главни град је Бангкок и у њему живи око 2 милиона и 200 хиљада људи. Привреда ове земље није нарочито развијена и њен главни ослонац представља пре свега пољопривреда. Од индустријских грана најразвијенија је текстилна и то у првом реду памучна индустрија.

БУТАН — Независна уставна монархија Бутан лежи у долини која се налази на 2 500 метара надморске висине. Површина једне од најнеприступачнијих и најзагонетнијих земаља на свету износи 47 000 км². У Бутану, заштићеном тешко проходним и стрмим хималајским ланцем, живи нешто више од милион становника. Посебну занимљивост ове планинске земље представља то што има два главна града: престоницу Краљевине Тимпу и зимско седиште Пунаку. Они су уједно и једини градови у европском смислу, других нема.

Марк Твен

ИЗ ЖИВОТА СЛАВНОГ ПИСЦА

КУЋА СА СРЦЕМ И ОУМ

Изнад камина у библиотеци Марка Твена писало је: »Украс дома су пријатељи који га посећују«.

Стари звездочатац задовољно је трљао руке: прошавши мимо Земље, Халејева комета је 1835. године најавила рођење извесног Семјуела Ленгхорна Клеменса. Нико — а понајмање скромна породица Клеменс која је живела у Флориди, држава Мисури, Сједињене Америчке Државе — није слутио да ће речени Семјуел сам постати звезда-репатница, али на америчком и светском књижевном небу. Звезда која ће својим сјајем наткриљавати децје, и не само децје, главе погнуте над књигом, још дуго пошто у физичком смислу речи буде нестала са хоризонта. А нестала је 1910. године, када се Халејева комета поново очешала о Земљу...

ДВА ХВАТА ДУБОК

Семјуел Ленгхорн Клеменс је, додуше, најпре био рудар, штампарски шегрт и словослагач, а затим ловац на рице Мисисипију, репортер и још штошта друго, пре него што је озбиљније почео да се бави писањем. Живећи на рици и уз њу, творац Тома Сојера и Хаклбери Финна наденуо је себи књижевно име Марк Твен, што на језику лађара значи „два хвата дубок“.

Духовито књижевно име вероватно не би од Семјуела Клеменса створило писца какав је постао да није било једне необичне куће у којој је провео 17 најплоднијих година списатељског рада. У њој је написао своја најбоља дела: „Том Сојер“, „Хаклбери Фин“, „Живот на Мисисипију“, „Краљевић и просјак“ и „Јенки на двору краља Артура“.

То је кућа — данас спомен-дом — на фарми Нук у Хартфорду, америчка држава Конектикат. Ево шта о изгледу куће каже Декстер Пек, управник Твеновог музеја у Хартфорду:

— Твенова кућа данас изгледа исто као што је изгледала 1881. године, наравно после рестаурације

која је трајала пуних 12 година. Писац ју је изградио још 1874. и она га је, заједно са плацом кошгала 130 хиљада долара, што је у оно време била позамашнија сума него данас.

У то доба се у Хартфорду — иначе врло конзервативном граду Нове Енглеске — сматрало да је Твенова кућа потпуно несвакидашња, што ће рећи крајње ексцентрична. Била је то огромна живописна зграда од обојених цигала, са мноштвом украса на фасади, изузетно луксузно намештена. За унутрашњу декорацију куће био је заслужан славни Луј Камфорт Тифани са групом уметника. Њихово дело су и врло елегантне

мустре тапета којима су били обложени сви зидови.

Укратко, уважени грађани Хартфорда и околине беху запањени изгледом пребивалишта Клеменсових, али и њиховим начином живота. Клеменсови и њихови суседи — писци, глумци и уметници — били су занимљива скупина људи чија су врата свима била отворена и који су непрекидно били једни другима у гостима. Приређивали су седељке са бурним књижевним и уметничким расправама, раскошним вечеринкама, и дејим забавама током којих се ћерало до ситних сати...

Отуда није чудо што је изнад камина у библиотеци Твенове куће на фарми Нук

Чувена нућа-лађа која подсећа на Твенов позив из млађих дана.

ЧИМА

стајала месингана плочица са натписом: „Украс дома су пријатељи који га посећују“.

ЛАЂАРСКЕ ПСОВКЕ

— Твенова супруга, Олива Лангдон звана Ливи, била је дивна — прича Декстер Пек. — Њих двоје су се заиста волели и имали су срећан брак. Ипак, није ми сасвим јасно како је она могла да трпи свог занимљивог али чудног и расипног мужа чији је речник врвео од сочних израза из живота лађара. Његов начин изражавања био је управо невероватан и Ливи је покушала да га ублажи, нарочито када би Твен читао своје рукописе пред целом породицом, што је радо чинио.

Живописни изрази Марка Твена и његове луцкасте приче наилазили су на силно допадање код Џорџа, црног послужитеља Клеменсових, кога је Ливи отпуштала неколико пута месечно! Џорџ се толико уносио у разговоре које су домаћини водили са гостима да би се — нарочито када Марк Твен каже

нешто шаливо — превијао од смеха уместо да послужује за столом! Ливи би га на лицу места отпуштала, а он би се сутрадан смерно и покајнички враћао на посао на коме је остао пуних 18 година.

Радозналост и немирног духа, Марк Твен је био међу првим корисницима налив-пера, писаће машине, телефона и грамофона, а и сам је био изумитељ. У сутерену куће на фарми Нук и данас се чува величанствена машина за слагање слова, једна од првих те врсте у свету. Била је то Пејцова машина у чије је усавршавање Марк Твен уложио силан новац.

— Био је просто опседнут усавршавањем те машине за коју је проналазачу плаћао дневнице — пише Виљем Хауелс, пријатељ и колега Марка Твена. — То је била тако савршена направа да само што није говорила и ходала! На жалост, била је исувише скупа па се њена производња уопште није исплатила. У међувремену, конструисане су једноставније машине и тржиште је било zasiћено.

ВЕСТ О СМРТИ — — ПРЕТЕРАНА

Клеменсови су били принуђени да напусте своју кућу због презадужености оца породице који је на овој машини изгубио најмање четврт милиона долара, па је зато кренуо на пут око света да би држао предавања и зарадио новац за исплату дугова. Сав у крајностима али пун духа, Твен је са пута по Европи по којој се, као уосталом и по Хартфорду, шетао у капуту од фокиног крзна, поводом једне нетачне вести у вези са собом агенцији „Асошијетед прес“ послао телеграм следеће садржине: „Информација о мојој смрти представљала је претеривање“.

Како било да било, седамнаест срећних и плодних година на Нук фарми, неповратно је прошло. Због породичне трагедије која их је задесила, Клеменсови се више нису ни враћали у своју кућу о којој је Марк Твен овако писао у једном писму из Лондона:

— За нас та кућа није била мртва ствар. Имала је срце, душу и очи... Кад год бисмо јој се враћали, њено лице се осветљавало и желело нам речиту добродошлицу, захваљујући којој смо у њу увек улазили дирнути.

Д. П.

ЗАБАВНИКОВ ЛЕКСИКОН

ПИРОВА ПОБЕДА

Пир (око 318—272. пре н. е; владао од 306. пре н.е.) био је краљ државе Епир у северозападној Грчкој. Ратовао је против Римљана на страни јужноиталских Грка.

Године 280. пре наше ере пошао је са 25 хиљада војника и 20 слонова у помоћ граду Таренту. Прву битку с Римљанима водио је код Хераклеје (град у Луканији) и однео победу. После те победе наставио је поход по Италији, прешао Луканију, Самнитију, Кампанију и дошао у Лациј. Године 279. код Аускула, у Апулији, однео је и другу победу над Римљанима — али та победа га је стајала толиких губитака да је упутио посланике у Рим и затражио мир! Сенат је одбио понуду, и Пир се повукао на Сицилију. Године 279. потукли су га код Беневента. Тада је отишао у Грчку и покушавао да освоји Пелопонез. Погинуо је у рату са Спартом, у бици за Аргос.

На честитке ласкаваца који су га после победе над Римљанима код Аускула славили као победника, Пир је, према легенди, одговорио: »Si iterum sic vicero, sine milite ex Italia recedam« (Ако још једном овако победим, вратићу се из Италије без војника), односно: још једна оваква победа — и пропали смо!

И данас се изразом „Пирова победа“ означава успех постигнут уз огромне жртве, победа која више ослаби победника него побеђеног.

ДЕУС ЕКС МАШИНА

Латински израз *deus ex machina* (деус екс машина) начињен је према грчком *teos* аро *mehanes* — бог из машине.

У старом грчком позоришту често се у безизлазним ситуацијама драмске радње на сцени појављивало божанство које је доводило до неочекиваног расплета. Божанство се спуштало на позорницу уз помоћ нарочитог позоришног механизма (грчки *mechane* — машина).

У делима великог грчког трагичара Еурипида, на пример, радња се често не завршава природно, онако како би се очекивало из развоја самих догађаја — него се на позор-

ницу спусти бог и једним махом размрсра радњу или спречи катастрофу. Такав је расplet и у његовој најпознатијој трагедији „Медеја“, приказаној 431. год. пре наше ере. Вероломни муж Јасон одлучио је да остави Медеју и да узме Глауку, кћер коринтског краља Креонта. Озлојеђена Медеја сурово му се осветила: уз помоћ халине и венца натопљених отровом, убила је Глауку и Креонта, а затим мачем проболо рођене синове. На крају, док је ужаснути Јасон моли да му остави бар тела синова да би могао да их сахрани — Медеја бежи на змајским колима које јој је послао бог Хелиос.

Данас се израз „деус

екс машина“ употребљава за било какав расplet у књижевном делу (драми или роману, на пример) до кога не долази нормалним развојем догађаја, него уплићанем неког непредвиђеног спољашњег фактора. Када се, рецимо, на крају Молијерове комедије *Тартиф* изненада појави чиновник и саопшти да је краљ помиловао Оргона и наредио да се ухапси подлац Тартиф — ту краљ има улогу „бога из машине“.

Израз „деус екс машина“ употребљава се и ван књижевности, да значи какав неочекиван расplet, изненадно решење, неочекивану силу која се изненадно појављује и решава ствар.

НАША НАЈСТАРИЈА АПОТЕКА

Држећи се савета св. Фрање Асишког, чији ред следе, фрањевци дубровачког самостана Мала браћа основали су још давне 1317. године, када је и почела градња овог древног здања, и своју апотеку. Тако је Дубровник ушао у скроман број европских градова који су, у време када су апотекарство и медицина још умногоме били обавијени велом тајне, имали своју збирку народних лекова и људе који су знали да их справљају искључиво од биљака. Док се у Риму прве апотеке појављују већ у старом веку, код Арапа у 7. веку, у Напуљу се прва оваква установа оснива 1140, у Паризу око 1180, у Фиренци крајем 12. века, Авињону и Марсеју почетком 13. века, Базелу 1250, Келну 1271, Прагу 1278. и Будимпешти 1303. године.

Четрнаест година касније и Дубровник има своју апотеку, истина у склопу фрањевачког самостана, али су редовници увек помагали свима оним који су им се обратили за помоћ.

Првобитни назив наше најстарије апотеке био је ароматоријум. Од постанка до данас увек се налазила на истом месту, у грађевинском склопу овог самостана. Из генерације у генерацију, вековима, апотекари у њој били су само фратри. Знање о биљу и умеће да се од њега праве лекови преносило се, најчешће искуством, са колена на колено. Апотекари „fratres minores“ („мала браћа“), који су бринули о апотеци, остављали су иза себе записе о биљу, именике и рецепте, али је већина тих драгоцених докумената нестала у пожару после катастрофалног земљотреса у Дубровнику 1667. године. Међутим, захваљујући бризи фрањеваца сачувало се неколико вредних књига и других писаних докумената помоћу којих може да се прати развој лекачества, нарочито апотекарства, у овим крајевима.

Биљке неопходне за справљање лекова „мала браћа“ гајила су у самостанском дворишту или скупљала на отвореном простору. Од њих је умеће справљања вода, масти и сирупа од лековитог биља продирало и у народ. Путјујући, нарочито у друге земље, редовници овог самостана доносили су нова знања и искуства и у свој самостан, обогаћујући апотеку и стичући све већи углед.

Апотекарске посуде и прецизне справе такође су донесене са путовања. Од сачуваних посуда за лекове у овој збирци, јер многе су страдале у потресима, неке су из Азије, а друге из Италије, Холандије или Немачке. Све су старе неколико векова, начињене су од керамике или порцулана, а на латинском језику исписана имена на њима означавају назив лековите садржине.

Године 1950. ова апотека претворена је у један од најпосећенијих дубровачких музеја, чија је адреса Плаца 2, одмах на почетку чувеног Страдуна. Ту се може видети колико је у праву био древни Хипократ, заштитник лекара и апотекара, када је рекао: „Живот је кратак, а уметност лечења дуга; повољна прилика за лечење болести брзо измиче; испробавање је опасно, а оцењивање и расуђивање тешко“.

Текст: И. Лончар
Снимио: Ј. Патрногић

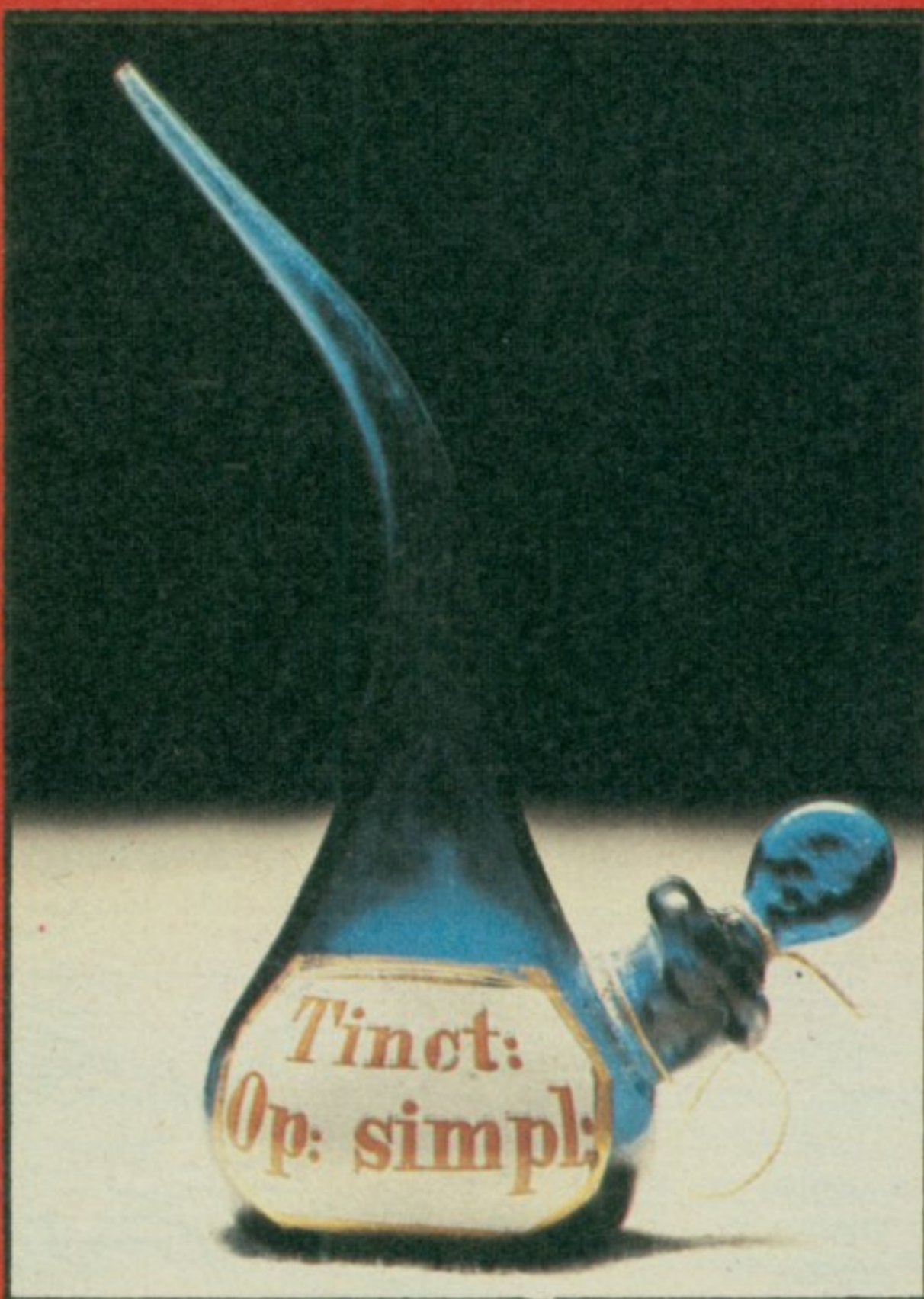
ПРЕСА ЗА ДОБИЈАЊЕ СОКА ИЗ ПЛОДОВА И ТРАВЕ

МЕЛЕМИ

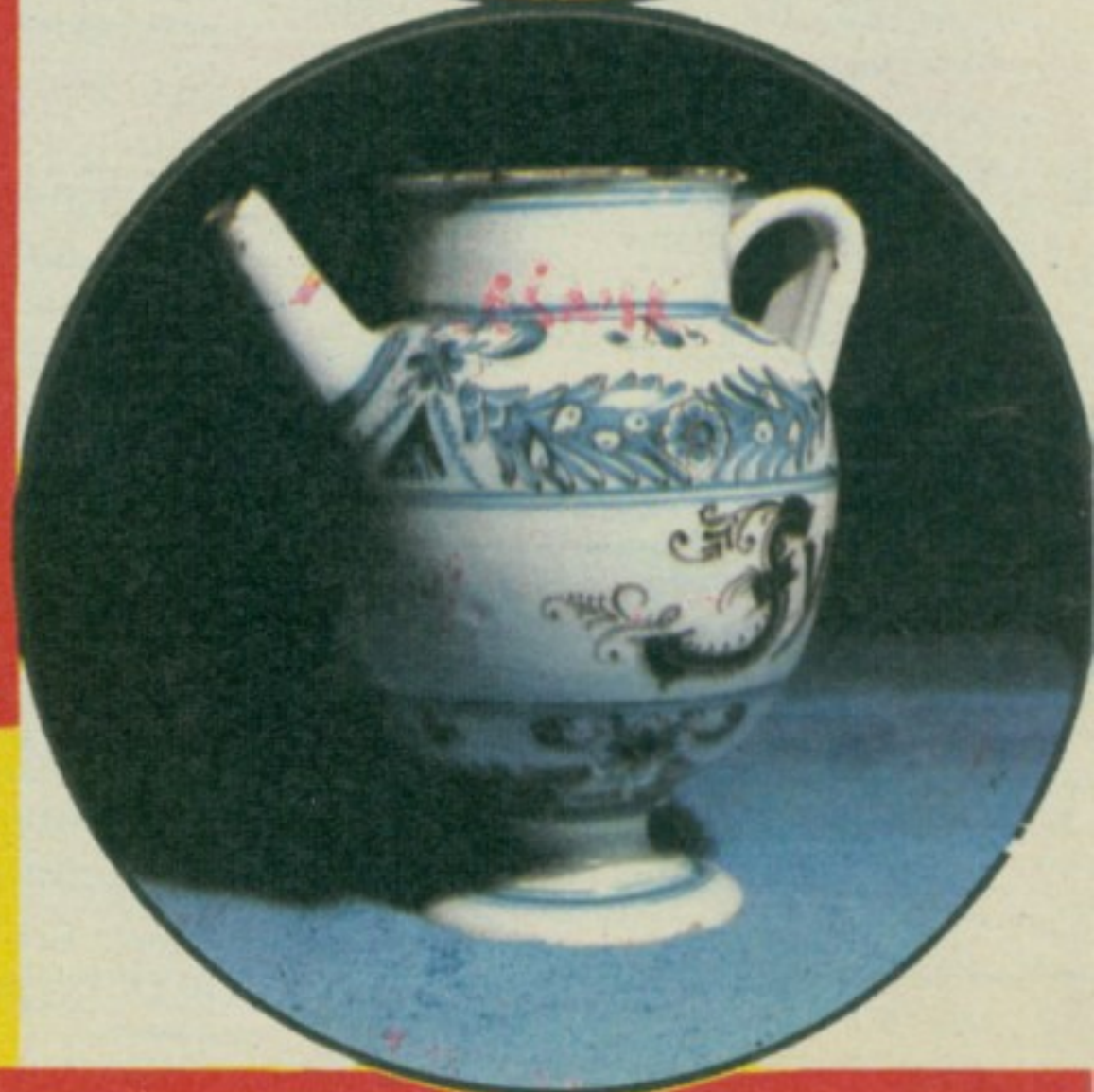

САМОСТАН МАЛЕ БРАЋЕ

СПЕЦИЈАЛНА СТАКЛЕНА ПОСУДА
ЗА СИПАЊЕ — ОТРОВА

РАЗНЕ КЕРАМИЧКЕ И ПОРЦУЛАНСКЕ
ПОСУДЕ, ДЕЛО СРЕДЊОВЕКОВНИХ
МАЈСТОРА ИЗ ИТАЛИЈЕ И ХОЛАНДИЈЕ

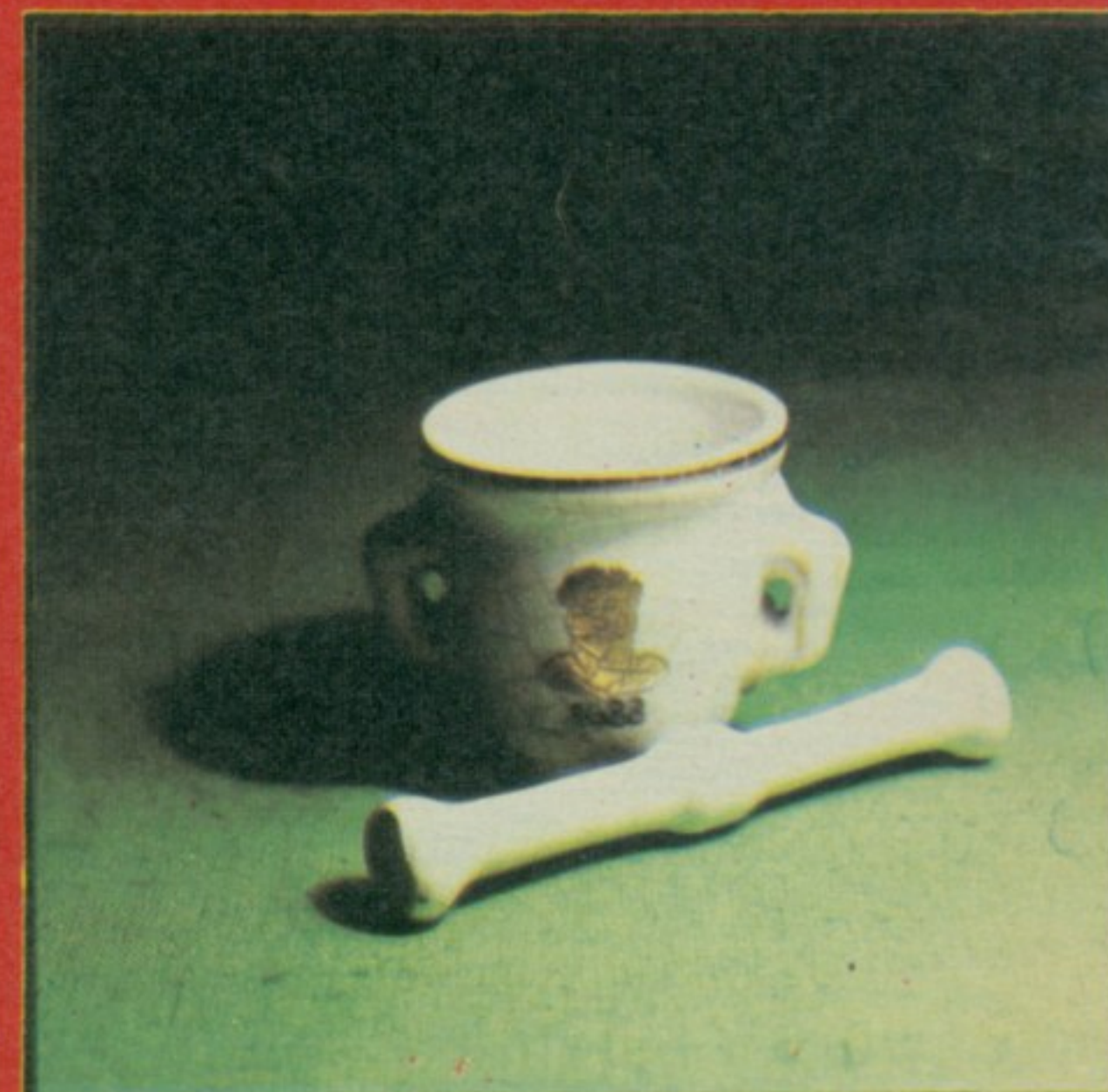
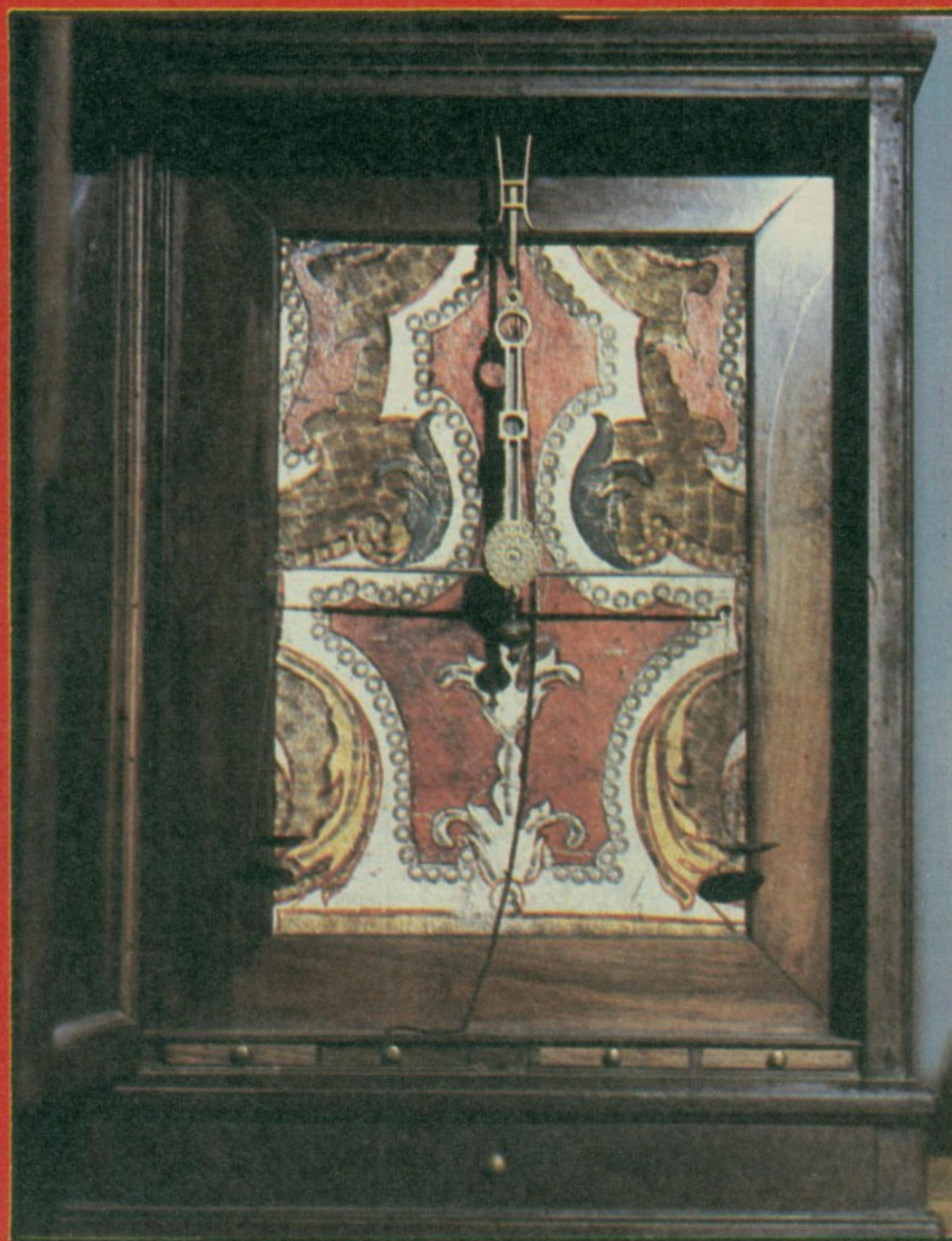
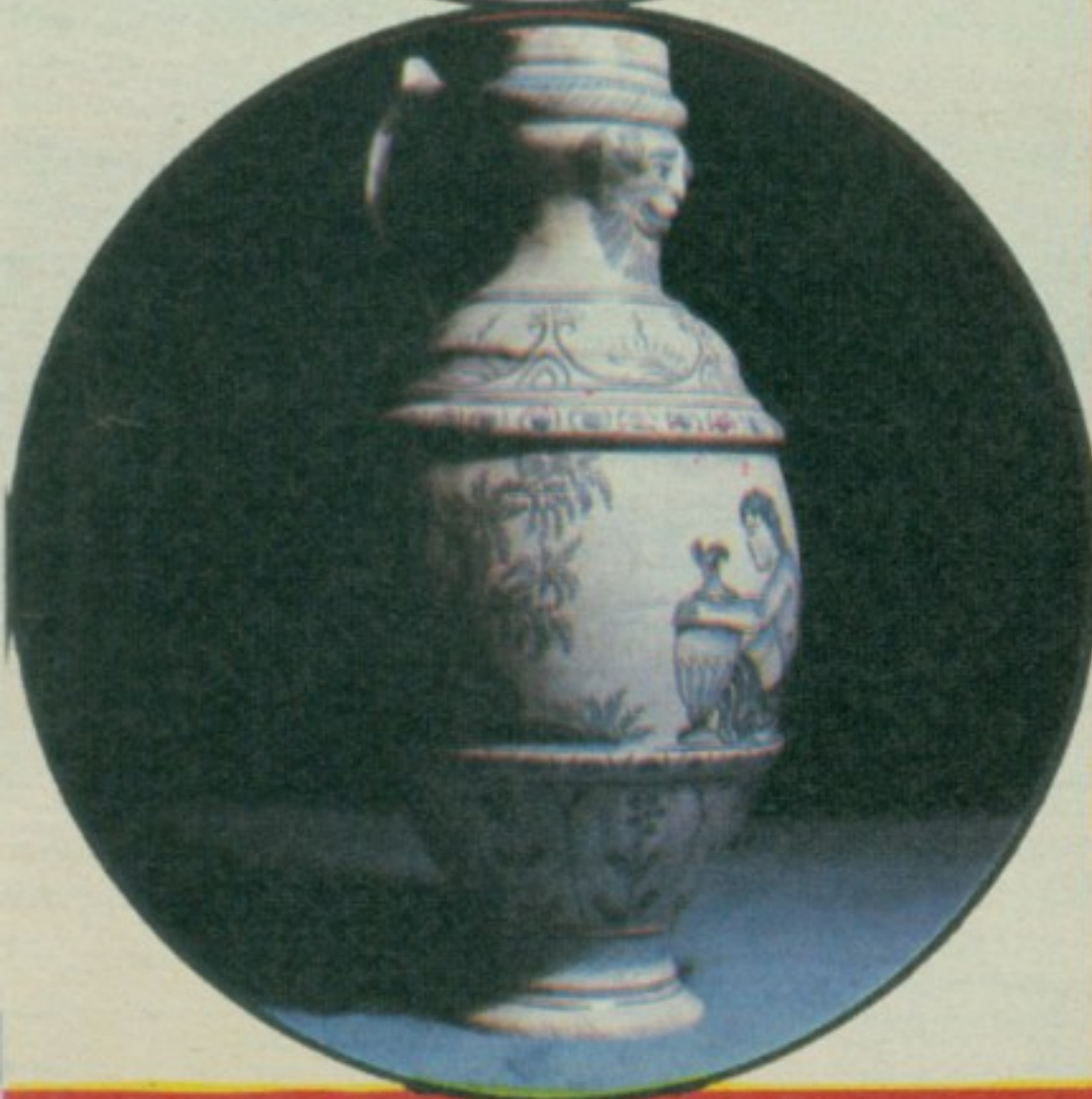
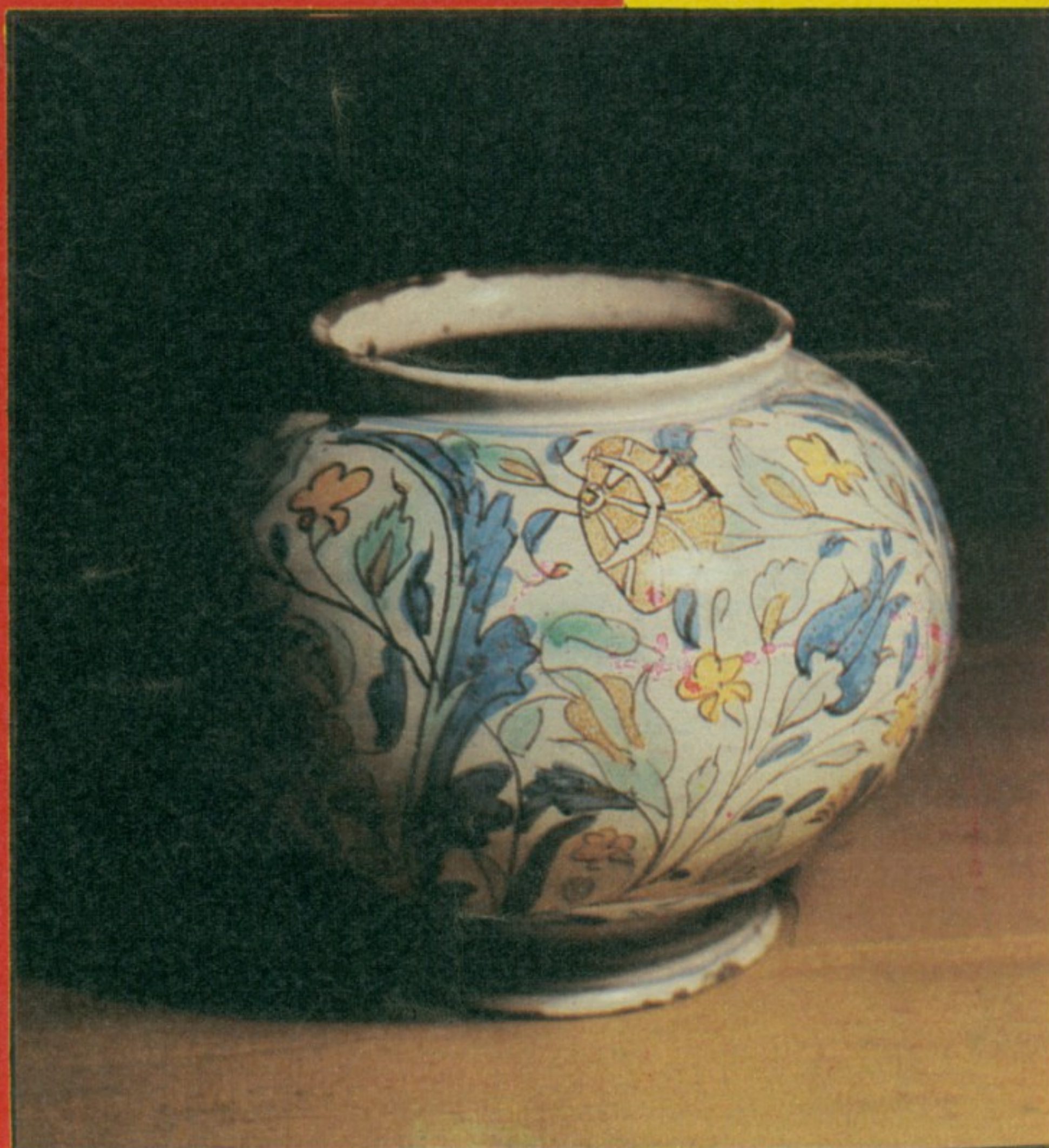
МАЛЕ БРАКЕ

ПОСУДА
ИЗ МАЛЕ АЗИЈЕ

АПOTEKA

ПОРЦУЛАНСКИ АВАН СА ЛИКОМ
ХИПОКРАТА

ВРЛО ОСЕТЉИВА ВАГА КОЈА
СЕ ЧУВА У КУТИЈИ ДА НИ
ПРОМАЈА НЕ БИ УТИЦАЛА НА
ЊЕНУ ТАЧНОСТ.

КРИВУДАВИ
ПУТЕВИ
ПРАВДЕ

УБИЦА ИЗ ПОРТСМАУТА

Маја 1963. године у редакцију недељног листа »Пипл« ушао је оронули о-дрпанац. Сео је и стежући оловку о-сакаћеним прсти-ма почео да пише изјаву.

Друштво које се окупљало у пивници »Џон Барликорн« на доковима Портсмаута у Хемпширу није било нарочито пробрано. Локал је припадао шездесетогодишњој Роуз-Ејде Робинсон која очигледно није имала много поверења у банке и сличне установе јер је сав свој новац носила у две повелике ручне ташне вешто везане око гојазног струка.

Пивница се недељом увече затварала у десет. Улазна врата закључавао је при одласку једини келнер, пошто би претходно покупио прљаве чаше и флаше, немарно почистио под и госпођу Робинсон са њене две ташне отпратио на други спрат, до собе у којој је становала.

КАД ЖЕНА ВРИШТИ

Уобичајена процедура затварања одиграла се и у недељу, 28. новембра ратне 1943. године. Негде око 3 ујутру прву сусетку госпође Робинсон пробудила је ломљава стакла. Уплашена жена провирила је кроз засторе за замрачивање и угледала обресе четворице људи који су журно ушли у аутомобил паркиран пред пивницом.

У осам ујутру чистачица госпође Робинсон није добила одговор на своје упорно куцање, па је десетак минута касније позвала једног комшију који се кроз сломљени прозор увукао у кућу.

Чистачица и комшија нашли су на поду спаваће собе непокретно тело Роуз-Ејде Робинсон. На лицу је имала крпу, а читава соба била је у страховитом нереду: испретуране фиоке, разбацане ствари, отргнуте завесе за замрачивање. Чувене ташне са новцем власнице »Џона Барликорна« стајале су на ноћном сточићу отворене и празне.

Полиција је графитним прахом посула прзорску даску, али отисци прстију које је добила били су сувише нејасни да би послужили за идентификацију злочинца. Обдукција коју је извршио др Кит Симпсон показала је да је госпођа Робинсон задављена.

Нешто јаснији отисци прстију на десној страни гуше указивали су да је злочин вероватно почињен само левом руком. На челу убијене пронађена је повреда која је могла да буде последица пада или гушања жртве са непознатим нападачем.

Пуне три недеље истрага о убиству у »Џону Барликорну« тапкала је у месту. А тада је дошло до преокрета. Представници власти у томе нису имали готово никаквог удела.

У четири и тридесет у јутро 21. децембра у јужном делу Лондона Кенингтон Овалу ухапшен је човек који је покушао да прода пар ципела за које се сумњало да су украдене. На путу до ћелије четрдесет седмогодишњи луталица неочекивано је изјавио:

— Траже ме због далеко тежег прекршаја него што је овај. Драго ми је што сте ме ухапсили. Три последње недеље живео сам у правом паклу. Читавог живота био сам ништарије и заслужио сам да тако и окончај. Покајао сам се чим сам то урадио. Од тада ска нисам склопио... морао сам да је ућуткам, нисам намеравао да је убијем. И сами знате како је то кад жена вришти...

После краћег ћутања додао је:

— Ја сам убио ону жену у Портсмауту пре више од две недеље и украо 250 фунти.

ЛЕВА И ДЕСНА ШАКА

Човек који је ово испричао звао се Харолд Лафанс. Како је злочин спадао у надлежност суда у Портсмауту, Лафанс је у полицијској станици у том месту потписао изјаву у којој је до детаља описао злочин. Тренутак касније, саопштено му је да је оптужен за убиство Роуз-Ејде Робинсон.

Мада никоме није падало на памет да сумња у истинитост Лафансових тврдњи, њихову веродостојност поткрепљивали су и осакаћени прсти оптуженикове десне шаке.

Свега десет дана касније, јавно мњење још једном се узбуркало. Подједнако ватрено и убедљиво као при-

давању прве изјаве Лафанс је порицао да је извршио злочин. Како је поступак већ био покренут, марта 1944. колебљиви скитница нашао се пред поротним судом Хемпшира.

Оптужницу је заступао државни тужилац Кесвел, а одбрану Џон Мод.

— Зашто сте признали злочин који сада поричете? — гласило је једно од првих питања тужиоца.

— Хтео сам само да полицији задам мало муке — спремно је одговорио оптужени.

Ни следеће незгодно питање није збунило Лафанса. Упитан како објашњава чињеницу да му је познато толико детаља о убиству, одговорио је да је нешто прочитао у новинама, а доста сазнао и од полиције оне вечери када је ухапшен. Представници власти су, разуме се, одлучно по-

рицали ову другу могућност.

Следећи поен у корист Лафанса донело је сведочење др Кита Симпсона који је признао да није прегледао искасапљену шаку оптуженог јер је сматрао да то не спада у његову надлежност. Ипак је напоменуо да су по његовом мишљењу отисци прстију на врату убијене могли да потичу од патрљака какве има Лафанс.

Највећу сензацију суђења представљала су сведочења петорице људи. Они су тврдили да су критичне сате у ноћи када је убиство извршено провели са Лафансом у противавионском склоништу подземне железнице у Улици Ворен у Лондону. Један од сведока, радник у Лондонском транспортном предузећу, поднео је чак и своју радну листу са датумом ноћи

између 28. и 29. новембра. Чвршћи алиби од овога Лафанс није могао да пожели.

Када се после подужег већања порота вратила у судницу, председник је обавестио судију да поротници нису успели да донесу једногласну одлуку. Као што енглеско правосуђе у таквим случајевима налаже, поновно суђење имало је да се одржи у познатом лондонском кривичном суду Олд Бејли.

ОПТУЖЕНИ ЈЕ НЕВИН

Промена места није донела промену лица. Оптужба се послужила истим доказним материјалом, али се зато бранилац овога пута посебно задржао на једном од сведока — др Киту

Симпсону и његовој ранијој изјави да је пропустио да прегледа оптуженикову шаку.

Одмах после др Симпсона на клупу за сведоке изведен је, на захтев одбране, доктор сер Бернард Спилзбери. Пошто је прегледао Лафонсову шаку, овај стручњак је без двоумљења изјавио да је до те мере осакаћена да оптужени њом никако није могао да се послужи приликом убиства.

— Прсти су потпуно изгубили моћ контракције — рекао је Спилзбери.

Мада је државни тужилац Кесвел учтиво наговестио да је уважени стручњак можда насео превари човека који је свестан да му од исхода прегледа зависи живот, Спилзбери је одлучно одбацио ову могућност.

Када је непоколебљиви сер напустио клупу за сведоке, свима је било јасно да је случај решен. Мада је државни тужилац затражио дозволу да изнесе противдоказе, судија је искористио законску могућност да молбу одбије са образложењем да је доказе требало изнети раније. Порота је оптуженог прогласила невиним.

Харолд Лафанс изашао је из Олд Бејлија као слободан човек, али је његова новостечена слобода трајала свега неколико корака. Ухапшен је пред самим судом под сумњом да је починилац оружане пљачке у Сент Албансу у Хертфордширу.

Због овог преступа осу-

ђен је на седам година затвора и седам година условно. Као што је неки студент права тада приметио, испоставило се да толико спорна десна шака старом скитници није много сметала док је жицом везивао за постељу жртву из Сент Албанса.

ШКОЛСКИ ПРИМЕР ДАВЉЕЊА

За седам година окајавања грехова и у време после одлежане казне Харолд Лафанс није размишљао само о свом проћерданом животу. С великим интересовањем гутао је новински фељтон — мемоаре државног тужиоца Кесвела. Највише су га, сасвим разумљиво, занимали делови који су се односили на његов случај.

Први наставак објављен је у недељнику „Пипл“ новембра 1960. године. Више од фељтона Лафансову пажњу привукло је друго издање књиге Кесвелових мемоара у коме је аутор дописао једно поглавље посвећено убиству у Портсмауту.

Шеснаест година после процеса на коме му је ускраћено право да изнесе, тужилац је навео доказе којима је тада желео да се послужи. Кесвел је писао да је само један од сведока, жена, навела да је Лафанса видела у критично време између 12.30 и 5. ујутру. Како осим радника Лондонског транспортног предузећа нико није могао

да докаже да се радило баш о ноћи између 28. и 29. новембра, сасвим је могуће да је та жена видела Лафанса у склоништу неког другог дана.

Да би објаснио како се ипак ради само о претпоставци којом се ни у ком случају не доводи у питање одлука судије, Кесвел је написао:

— Одлука суда донета је сасвим исправно као последица потпуног побијања навода оптужнице.

Опрезност бившег државног тужиоца није деловала и новинар који је фељтон приредио. У његовој верзији појавила се реченица: „Да ли је могуће да је алиби био само вешто смишљена варка?“ Ово је навело Лафанса да „Пипл“ тужи због клевете.

Суђење је почело крајем јануара 1963. Лафанса, сада у улози тужитеља, заступао је правозаступник и члан Парламента Сидни Силверман. Како се радило о клевети, случај је спадао у надлежност грађанског суда. Судница је осванула дупке пуна оних који су се надали да ће чути разрешење случаја који се одиграо у већ далеким годинама рата.

Процес је почео Лафансовим сведочењем. Он је углавном поновио давно дате изјаве. Како је сер Бернард Спилзбери умро још 1947, експертиза је овога пута затражила од познатог хирурга Харолда Хариса и професора Франсиса Кампса који су поновили преглед Лафансове десне шаке. Мада је и по

њиховом мишљењу стисак осакаћених прстију био преслаб да би том шаком могло да се изврши давање, оба стручњака унела су у извештај и извесне оградe. Професор Кампс је, на пример, напоменуо да су снимци врата госпође Робинсон „школски пример давање левом руком“.

Четрнаест дана касније, пошто су саслушани сведоци који пред кривичним судом не би могли да се појаве јер се њихова сведочења нису односила директно на случај који се разматрао, поротници су се повукли на већање.

ТУЖИТЕЉ ЈЕ КРИВ

Овога пута требало им је много мање времена да се одлуче. Када је председник пороте саопштио судији резултат гласања, судија је, као да не верује ономе што је управо чуо, упитао:

— Значи ли то да је тужитељ крив за убиство Роуз-Ејде Робинсон?

— Да — гласио је кратак одговор.

Двораном се разлегао жагор запрепаштења.

Харолд Лафанс је знао да му се живот не налази у опасности. Једно од основних начела британског законодавства гласи да пошто је неко једном ослобођен оптужбе, више не може да му се суди за исто дело. Пресуда је ипак одјекнула као бомба: никада дотад није се догодило да грађански суд прогласи кривим за убиство човека кога је претходно ослободила кривична порота.

Средином маја те исте године у редакцију „Пипла“ ушао је одрпанац који је присутнима поверио да му преостаје још неколико месеци живота. Тек када је рекао своје име, сјатили су се око њега.

Невешто стежући оловку осакаћеним прстима, Харолд Лафанс је ћутке описао догађаје који су се одиграли у пивници „Дон Барликорн“ две деценије раније. Тек тада је поменуо украдени цип којим се одвезао до Лондона после извршеног убиства.

Оронулом злочинцу пошло је за руком да по четврти пут узбурка јавност. Неки су му поверовали, неки не, али су сви знали да се ради о човеку коме су дани избројани.

Харолд Лафанс умро је октобра 1965. године у болници Хамерсмит у Лондону.

М. И.

ХЛАДНИЈИ ЖИВЕ ДУЖЕ

Шта мислите о могућности да поживите једно двеста година? Продужење људског века одавно је предмет интересовања научника. Тренутно се испитују лекови који би требало да успоре процесе старења. Покаже ли се да су делотворни, оствариће се бар делић прастарог сна о дуговечности.

Механизми који изазивају старење још су, по мишљењу једног од највећих живих хирурга др Мајка де Бејкија, мистерија, а људско знање у овој области до те мере ограничено да се у истраживањима и данас „полази од нуле“.

Мада се још ништа поуздано не зна, теорије постоје. Једна од њих каже да ћемо, уколико мање једемо, живети двоструко дуже. Експерименти на инсектима, црвима, мишевима, хрчцима и пацовима показали су да им се век удвостручио пошто су им у првој половини живота ограничили исхрану.

Иако охрабрујући, ови резултати су пред научнике поставили и једно питање — неће ли строга дијета проузроковати мождана оштећења?

Има научника који заступају тезу да би снижење телесне температуре за око 16°C свакоме од нас продужило век за тридесетак година. У жељи да испита на који начин следбеници јоге успевају да сниже телесну температуру на нулу, један од заступника ове претпоставке провео је извесно време у Индији. Резултати још нису објављени.

Американац Ричард Катлер тврди да процесима старења управља релативно мали број гена, па на основу тога изводи закључак да би деца могла да се подвргну третману који би успорио нежељено „трошење организма“. Људи би сексуалну зрелост достигали у двадесет и осмој, а средовечност у сто двадесетој години.

DIK
BROWNE

ХОТАР СТРАШНИ

ШАЛА КАО ОБИЧАЈ АПРИЛ-ЛИ-ЛИ-ЛИ!

Неколико најугледнијих чланова Француског парламента добили су крајем марта 1914. године на кућну адресу луксузну позивницу на којој је писало:

„Част нам је да Вас позовемо да својим присуством увеличате откривање статуе познатог родољуба Егезипа Симона чија ће велика мисао — Мрак ишчезава кад се Сунце рађа — остати незаборавна. Свечаност ће се одржати 1. априла у 11 часова у Поалу. Одбор за прославу“.

Позвани нису били изненађени јер је откривање споменика у то време била честа појава и није се могла замислити без познатих људи јавног и политичког живота. Било би то сасвим у реду да појава није прерасла у моду, па су споменици и погрешно откривани тако рећи „свему и свакоме“. Грађани су, истина, гунђали против тога, али без већег протеста. Хумориста и новинар Пол Биро решио је да „споменичење“ извргне руглу. Штапао је позивнице, измислио откривање статуе Егезипу Симону који, узгред, никада није постојао, ставио му у уста бесмислицу о мраку и сунцу као изреку, посао позивнице и — чекао.

ПИЛУЛЕ ЗА ПАМЋЕЊЕ

Као добро васпитан свет, девет посланика, петнаест сенатора и неколико саветника послало је брже-боље писмо новинару објашњавајући да због хитних послова не могу да дођу на тако „значајан скуп“ док је, због „великог поштовања према Егезипу Симону — слави демократије“, председник Савета прихватио позив.

Разуме се, све одговоре Биро је објавио у новинама јер је цела „прослава“ била првоаприлска шала!

Веселе првоаприлске подвале су безазлене шале којима се сви смеју, мада понекад насамарени буду грубо исмејани. Иако је „дан смеха“ наслеђен од старих Римљана, верује се да је 1. април прихваћен као „празник“ договорштина тек за време француског краља Луја IX (1550—1574). Од тада па до данас многе првоаприлске ујдурме постале су готово легендарне.

Таква је, на пример, и она коју је смислио један

НА ДАН ВЕСЕЛИХ ПОДВАЛА ПРЕВАРЕНИ СЕ НЕ ЉУТЕ, МАДА ИМА И ТАКВИХ КОЈИ НИСУ НАСМЕЈАНИ ВЕЋ ИСМЕЈАНИ.

наш дечји лист објавивши 1975. године оглас којим је преко целе стране рекламирао пилулу „Magareus“. Пилула као пилула, рекло би се, али ова је била права сензација јер је чак за 63 посто побољшавала човеково памћење! Оглас је био сручен у изузетно озбиљном тону, а прилика јединствена: девојке и младићи широм Југославије који су кубурили са школом просто су опседали апотеке у потрази за „Magareusom“! Апотекари су изјављивали да никад нису чули за такве пилуле и да их немају у каталогу лекова, али није вредело. Тек после

неколико дана сазнала се права истина.

Нису боље прошли ни службеници Уједињених нација 1. априла 1974. године. Када су тог дана дошли на посао, у приземљу велике зграде на Ист Риверу дочекало их је обавештење:

„Због штедне струје, лифтови возе тек од петог спрата. Са овим се слаже и генерални секретар Курт Валдхајм. Молите се да до петог спрата идете пешице!“

Без речи негодовања и са пуно разумевања, службеници су пешачили уз степенице, дували и презнојавали се. На петом

спрату са осмехом су их сачекивали они који су стигли пре њих. Поред лифта је крупним словима писало: „Април-ли-ли-ли!“

Занимљиво је да преварене 1. априла различито називају. У Француској — априлска риба, у Данској — лудо утрчан у април, у Енглеској — истеривач петла, у Америци — жабац...

ЈА САМ ДИВ!

У највеће првоаприлске шале убраја се она која је 1569. измислио војвода од Тулуза, син краља Луја

IX. Потплативши слугу, домогао се рубља и одеће једног маркиза који је управо отишао на спавање. Затим је богато наградио кројаче да до зоре све то скрате и сузе, а онда, опет уз помоћ слуге, вратио рубље и одећу на место. Када је ујутру 1. априла маркиз почео да се облачи није могао да се начуди зашто су му рубље и одећа кратки и тесни. Пробао је ово, пробао оно, али узалуд. Заборављајући на „спавалицу“ у којој је синоћ легао, помислио је да се с њим преко ноћи нешто збило.

— Див, ја сам див! — запрепашћено је узвикнуо и панично излетео у ходник тражећи помоћ.

Дочекао га је војвода од Тулуза са послугом превијајући се од смеха.

Нису, међутим, насамарени само појединци. Првог априла 1807. у ливерпулској луци окупало се око 10 хиљада људи да сачека чудо технике — разарача са 89 топова! Догађај је најављен плакатама и злепљеним по читавом граду. Наравно, „чудо“ није допловило.

Дан смеха обележио је и лондонски лист „Ивнинг стар“ објавивши 1. априла да ће у дворани агрикултуре „поподне бити отворена изложба магараца“. Љубитељи животиња су стигли, али су затекли празну салу. Тек тада су схватили да су заправо они ти „магарци“.

Двадесетих година овог века француски новинар Ален Мелен направио је шалу која је узбуркала јавност. Пошто су га поједини посланици нервирали својом глупошћу, одлучио је да их исмеје. Првог априла послао им је писмо у коме је изнео тегобе и питање народа Полдевије.

„Док велики део човечанства живи у срећи“, навео је он, „готово 100 хиљада несрећних Полдеваца стење под јармом неколицине, представљајући тако савремене робове...“

На крају је Мелен, потписан као Комитет за одбрану Полдевије, молио посланике да пошаљу одговор који ће бити упућен у Женеви.

И одговори су почели да стижу. Сви су сажаљевали несрећни народ Полдевије и осуђивали његове угњетаче, а нарочито посланик из Адене Буте који је, између осталог, написао и ово:

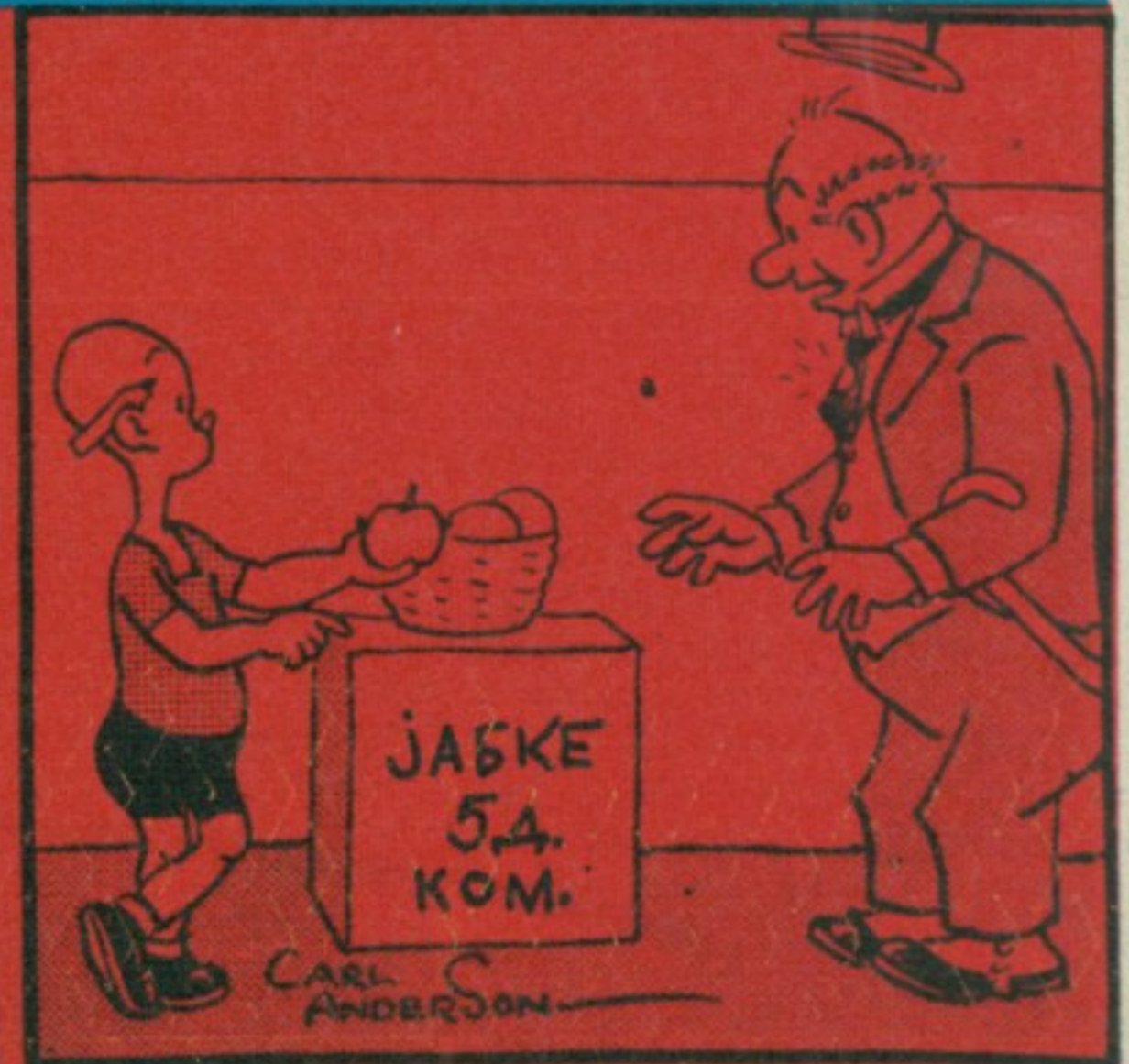
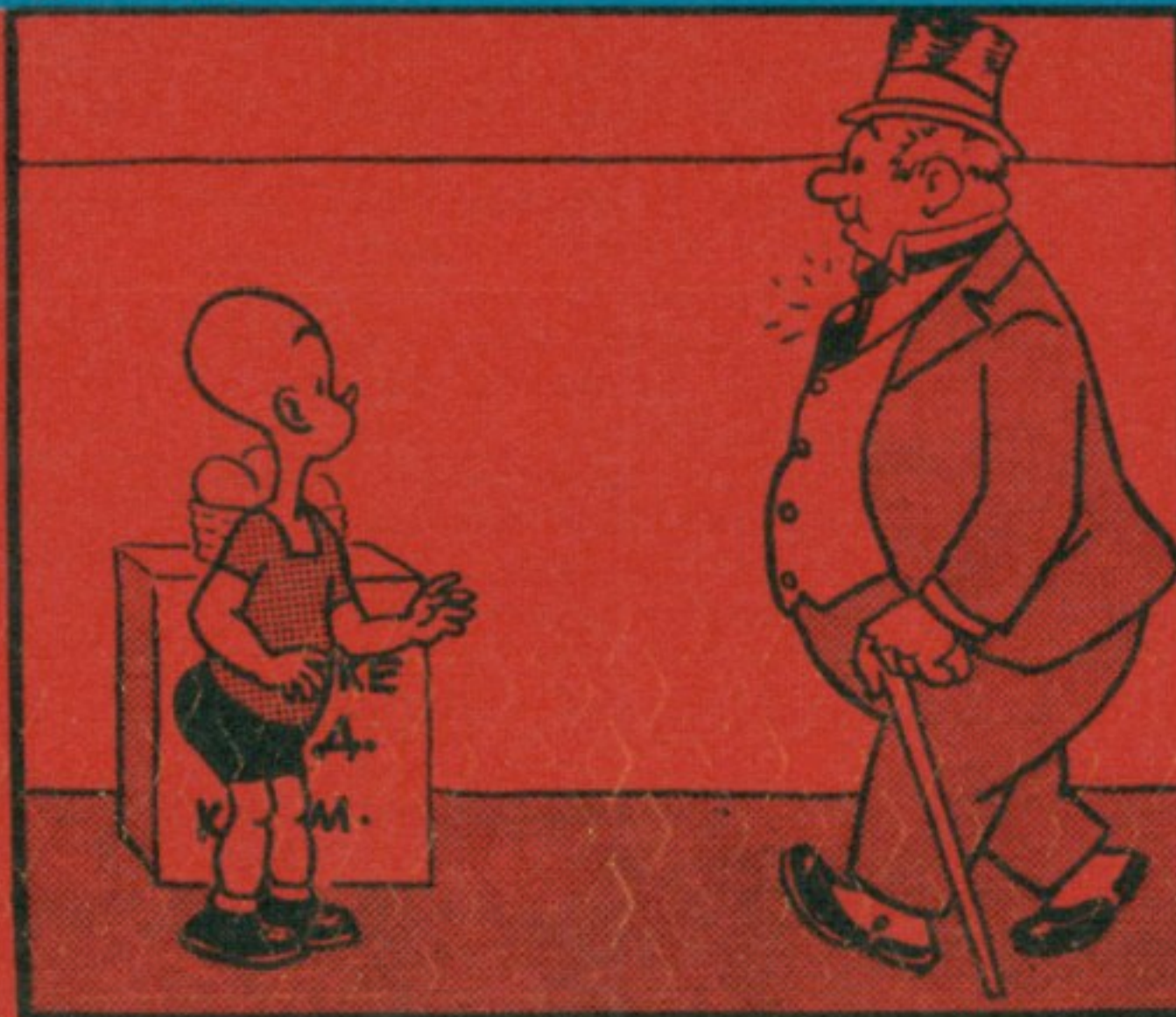
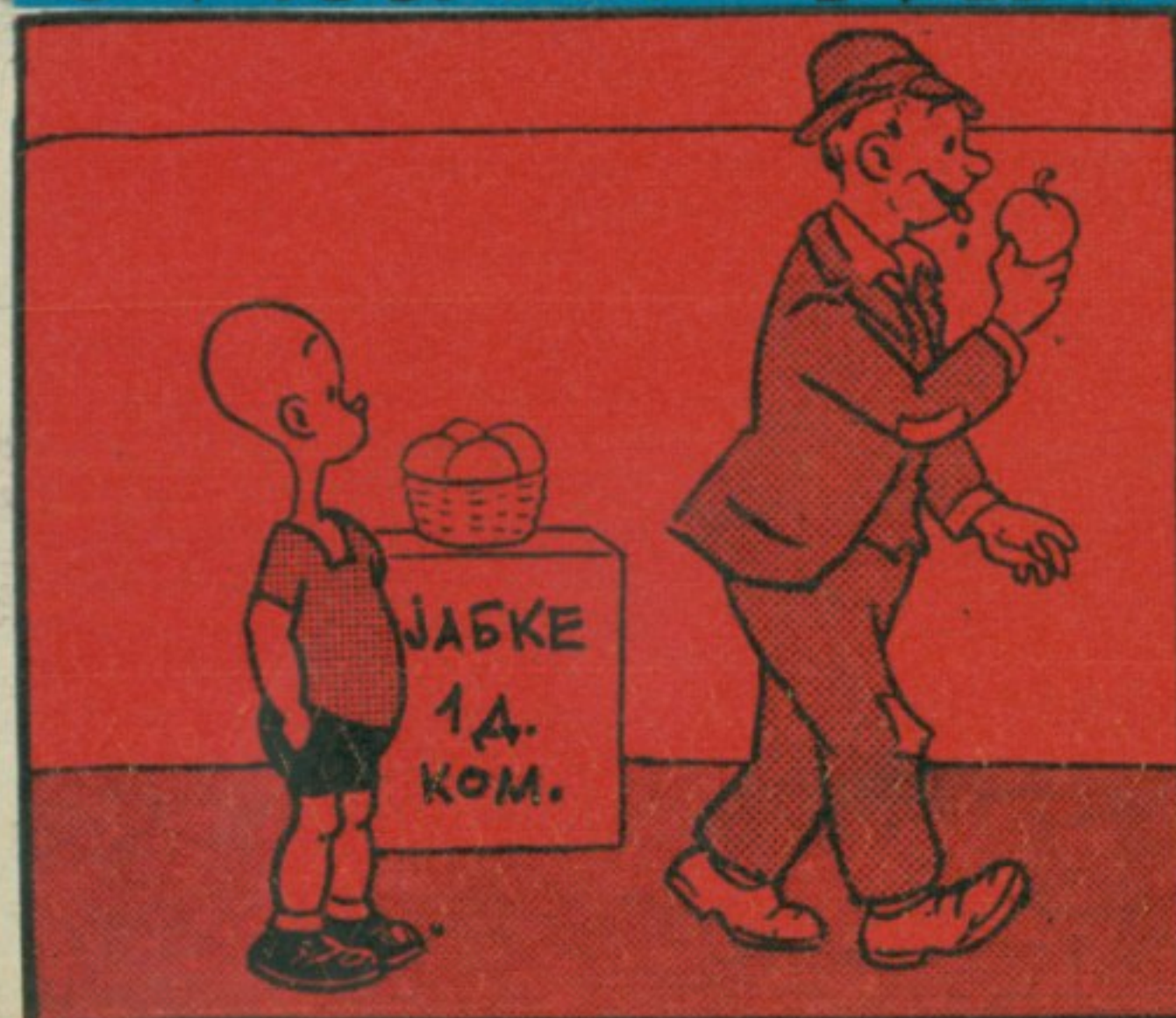
„Моје срце крвари кад помислим да ти људи који треба да буду слободни грађају под теретом...“

Јасно, Мелен је све одговоре објавио у новинама — Полдевија није постојала.

М. Тодоровић 19

Мам МИЋА

Рич Кирби: **НОТ ЧУ ТРЕЗОРУ**

ИЗНЕСИТО ЈЕ НА
СВЕЖ ВАЗДУХ?

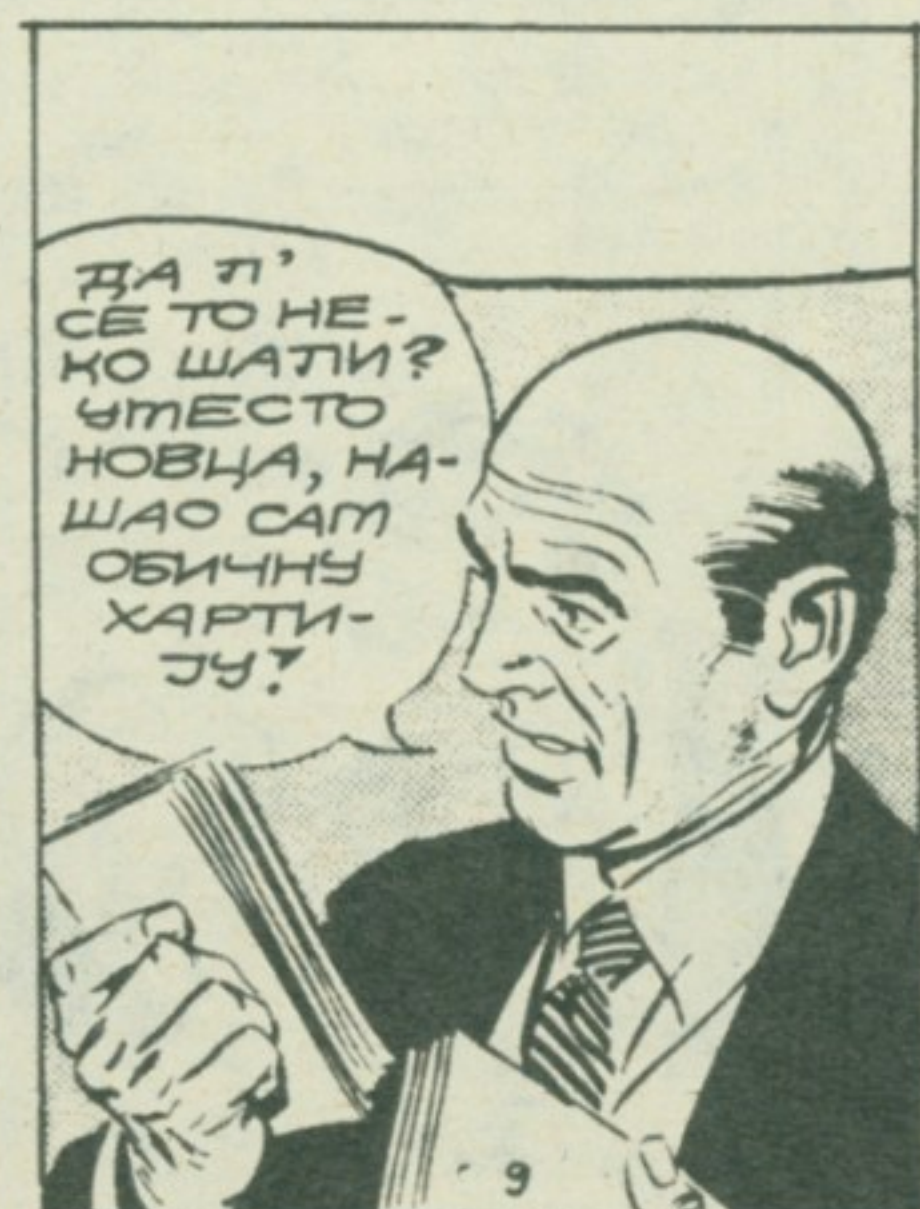
ЖАО
МИ ЈЕ
ШТО САМ
ВАМ
НАПРА-
ВИЛА
НЕПРИ-
ЛИКЕ...

ДА,
И ВИШЕ
НЕГО
ШТО
МИС-
ЛИШ?

НЕ ЗНАМ...

ИМАКЕШ
ЈЕ СПЕДЕ-
БИ ПУТ?

КАД
БЕ
ИХ
УХАП-
СИТИ,
КИР-
БИ?

НЕ ЗНАМ...
ЈОШ НЕМАМО
СИГУРНЕ ДО-
КАЗЕ? СВЕ СУ
ТО САМО ПРЕТ-
ПОСТАВНЕ?

НЕМА
ЧАК НИ
ОТИСА-
НА ПРС-
ТИЈУ?

ШТА
ОНДА
ДА
РА-
ДИ-
МО?

МОРАМО САСЕ-
КАТИ ДА НАС
САМ ЛАРИ ОД-
ВЕДЕ ДО МЕС-
ТА ГДЕ ЧУВА
НОВАЦ?

НИ ОНЕ ЖЕНЕ
НЕМА? ИМЕ ПЕР-
МАРИ НЕ ПОС-
ТОЈИ?

ЛАРИ
НЕКУД
ОДЛА-
ЗИ?

ХМ? ОН И
ЊЕГОВ ДРУ-
ГАР ИДУ НА
ПИЋЕ?

КО ЈЕ
ОНАЈ
ВИСО-
КИ ЧО-
ВЕК?

ГАРБЕР-
СОН? БИО
ЈЕ УНРО-
ТИТЕЉ
ЖИВОТИ-
ЊА У ЦИР-
КУСУ?

НИЈЕ ЛЕПО
ПОСТУПАО
СА ЖИВОТИ-
ЊАМА, ПА
СУ ГА ОТПУ-
СТИЛИ?

МИ СМО
ШВОРЦ,
А ВОНИ
ПОЛ СЕ
ЧВЕЖИ-
КО ЗАБАВ-
ЉАЈУ?

ИДЕ-
МО К
ЊИМА?

КАКО МОЖЕМО
ДА БУДЕМО СИ-
ГУРНИ ДА НЕБЕ
ПОВЕГН С НАШИМ
НОВАЦЕМ?

ИДЕ-
МО?

МОЖДА БЕ МЕ
ОВОГ ПУТА ОД-
ВЕСТИ НА ПРА-
ВО МЕСТО?

ХОБЕМО ЛИ
МАМО ДА ПЛИ-
ВАМО, ПОЛЕ?

ЈА
ИПЛАК
НЕ
БИХ,
ВОН?

АТИ, ТРЕБА ЈЕ И ОТКРИТИ? ТО НИЈЕ ЈЕДНОСТАВНО?

КРАЈ

ВЕЛИКИ ИЗБОР КЊИГА ЗА ДЕЦУ И ОМЛАДИНУ

НЕОПХОДНА ЛЕКТИРА ЗА УЧЕНИКЕ ОСНОВНЕ ШКОЛЕ

1. Бранко Ћопић: БОСОНО-ГО ДЈЕТИЊСТВО
2. Бранко Ћопић: ДОЖИВЉАЈИ МАЧКА ТОШЕ
3. Бранко Ћопић: ПРИЧЕ ПАРТИЗАНКЕ
4. Бранко Ћопић: У СВИЈЕТУ МЕДВЈЕДА И ЛЕПТИРОВА
5. Франце Бевк: ЦРНА БРАЋА
6. Франце Бевк: МАЛИ БУНТОВНИК
7. Франце Бевк: ГОДИНЕ САМОЋЕ
8. Франце Бевк: ЛУКА И ЊЕГОВ ЧВОРАК
9. Ахмет Хромацић: БИСТРИ ПОТОЦИ
10. Ахмет Хромацић: ОКАМЕЊЕНИ ВУКОВИ
11. Ахмет Хромацић: ПАТУЉАК ИЗ ЗАБОРАВЉЕНЕ ЗЕМЉЕ
12. Тоне Селишкар: ДЈЕД СОМ
13. Тоне Селишкар: МАЗГЕ
14. Тоне Селишкар: ВЕЛИКА ГАЛА ПРЕДСТАВА
15. Тоне Селишкар: БУЈИЦА
16. Григор Витез: ХВАТАЈТЕ ЛОПОВА
17. Григор Витез: СТО ВУКОВА
18. Десанка Максимовић: НА ШЕСНАЕСТИ РОБЕНДАН
19. Десанка Максимовић: ЗЛАТАН ЛЕПТИР
20. Драган Лукић: ИЗ ЈЕДНОГ ЦЕПА
21. Драган Лукић: ОВДЕ СТАНУЈУ ПЕСМЕ
22. Славко Колар: БРЕЗА
23. Славко Колар: НА ЛЕЋИ-МА ДЕЛФИНА
24. Видое Подгорец: ПРЕПЛАШЕНЕ ПТИЦЕ
25. Видое Подгорец: ПЈЕСМЕ
26. Стеван Булајић: ДУКЉАН И ВУК
27. Стеван Булајић: ЊИХ ШЕЗДЕСЕТ
28. Стеван Булајић: ИЗВИЂАЧИ ВИДРИНОГ ЈЕЗЕРА
29. Анђелка Мартић: ПИРГО
30. Анђелка Мартић: ЈЕЗЕРО У ПЛАНИНИ
31. Бранко В. Радичевић: БАЈКЕ О ШАЉИВЧИНИ
32. Бранко В. Радичевић: ДУХ ЛИВАДА
33. Јован Јовановић Змај: ДА ЧУДНЕ РАДОСТИ
34. Јован Поповић: ИСТИНИТЕ ЛЕГЕНДЕ
35. Мирослав Антић: ПЛАВИ ЧУПЕРАК
36. Ванчо Николески: ЧАРОВНО САМАРЧЕ
37. Стеван Раичковић: ГУРИЈЕ
38. Арсен Диклић: НЕ ОКРЕЋИ СЕ, СИНЕ
39. Душан Костић: СУТЈЕСКА
40. Мирко Петровић: СВИРАЧ У ДВОРИШТУ
41. Алекса Микић: ПРИЧЕ О МАЛИМ БОРЦИМА
42. Коста Степановић: ПРИЧЕ О МАЛИМ ПАРТИЗАНИМА
43. Јосип Павичић: ПРИЧЕ С МОРА И КОПНА
44. Мато Ловрак: ПРОЗОР ДО ВРТА
45. Драган Маловић: РИЋИ МАЧАК
46. Ела Пероци: БАКА ПЛЕТЕ РУКАВИЦЕ
47. Воја Царић: БЕЛИ ВУК
48. Динко Шимуновић: ДУГА
49. Дервиш Сушић: КУРИР
50. Данко Облак: НА ТРАГУ
51. Вјенцеслав Новак: НЕЗАСИТОСТ И БИЈЕДА
52. Исак Самоковлија: НОСАЧ САМУЕЛ
53. Добриша Цесарић: ИЗАБРАНЕ ПЈЕСМЕ
54. Мишко Крањец: ПРИПОВИЈЕТКЕ
55. Иван Цанкар: ПРИПОВИЈЕТКЕ
56. Петар Кочић: ПРИПОВИЈЕТКЕ
57. Владимир Назор: ПЈЕСМЕ
58. Славко Јаневски: КАРАМБА БАРАМБА
59. Насиха Капидрић-Хаџић: МАСКЕНБАЛ У ШУМИ
60. Чедо Вуковић: ТИМ ЛАВЉЕ СРЦЕ
61. Панцо Шукрија: САМО ЈОШ КОСОВИ ЗВИЖДУЋУ
62. НАРОДНЕ ПЈЕСМЕ
63. Адван Хаџић: ЧУДО ОД ДЕТЕТА
64. Емилија Стијачић: ПРИЧЕ О МИШИ
65. Милован Данојлић: ФУРУНИЦА ЈОГУНИЦА
66. Владимир Черкез: СУНЦЕ У ДИМУ
67. БАЈКЕ ЗА ДЕЦУ И ПРИЧЕ О ДЕЦИ
68. Луис Карол: АЛИСИНИ ДОЖИВЉАЈИ У ЗАЧАРАНОЈ ЗЕМЉИ
69. Марчело Арђили: АТОМИНО
70. Александар Пушкин: БАЈКА О ЦАРУ САЛТАНУ
71. Кристијан Андерсен: БАЈКЕ
72. Хектор Мало: БЕЗ ПОРОДИЦЕ
73. Харијета Бичер Стоу: ЧИЧА ТОМИНА КОЛИБА
74. Марк Твен: ДОЖИВЉАЈИ ХАКЛБЕРИ ФИНА
75. Жил Верн: 20.000 МИЉА ПОД МОРЕМ
76. Жил Сандо: ГАЛЕБОВА СТИЈЕНА
77. ИНДИЈСКЕ БАЈКЕ
78. Павел Бажов: КАМЕНИ ЦВИЈЕТ И ДРУГЕ ПРИЧЕ
79. Антон Чехов: КРАТКЕ ПРИЧЕ
80. Вилхелм Хауф: МАЛИ МУК
81. Пушкин—Јесењин: ПЈЕСМЕ
82. Фенимор Купер: ПОСЛЕДЊИ МОХИКАНАЦ
83. Даниел Дефо: РОБИНСОН КРУСО
84. Оскар Вајлд: СРЕЋНИ КРАЉЕВИЋ И ДРУГЕ БАЈКЕ
85. Лам, Чарлс и Мери: ШЕКСПИРОВЕ ПРИЧЕ
86. Божена Њемцова: ЗЛАТОКОСА ДЈЕВОЈКА
87. Алексеј Толстој: ЗЛАТАН КЉУЧИЋ
88. Лудвиг Рен: ЦРНАЦ НОВИ
89. Орлин Василев: ДИВЉА ГОРА
90. Хана Ожеговска: ДЈЕВОЈЧИЦА И ДЈЕЧАК
91. Владимир Дуров: МОЈЕ ЖИВОТИЊЕ
92. Вера Чаплина: МОЈИ ВАСПИТАНИЦИ
93. Едуард Шторх: НАСЕЉЕ ГАВРАНОВА
94. ДЕВОЈЧИЦА СА СЕДАМ ИМЕНА (савремене америчке приче)
95. МУДРОСТ ДУГИНИХ БОЈА (бајке и легенде несврстаних народа)
96. Груја Калин: ПУТ КАЗУЈЕ ПРИЧЕ
97. Ирина Муравјова: АНДЕРСЕН (романсирана биографија)
98. Роберт Ленгтон: ЧАРЛС ДИКЕНС (романсирана биографија)
99. Џоун Хауард: ПРИЧЕ О МАРКУ ТВЕНУ (романсирана биографија)
100. Наталија Муравјова: ВИКТОР ИГО (романсирана биографија)

Појединачна цена сваке књиге износи 55,00 динара. Књиге су у тврдом повезу.

IRO Veselin Masleša

ИРО „ВЕСЕЛИН МАСЛЕША“
(Непотребно прецртати)

(Место и датум)

ИРО „ВЕСЕЛИН МАСЛЕША“ — ООУР „БЕОГРАД“
Београд, Томасева 26
Телефон 430-427

НАРУЧБЕНИЦА

којом неопозиво наручујем следеће књиге из библиотеке „Ластавица“

(читко уписати бројеве из огласа)

Одговарајући износ од _____ динара уплатићу на следећи начин:

а) ЗА ГОТОВО — ПОУЗЕЋЕМ (плаћање поштару приликом пријема књига)
(најмања наручбина 110,00 дин)

б) НА ОТПЛАТУ у _____ редовних месечних рата по пријему књига и уплатница.
(Најмања рата 100,00 динара, а најдужи рок отплате 12 месеци)

За купце на отплату обавезна је овера о запослењу, Пензионери прилажу претпоследњи чек од пензије.

(Презиме, очево име и име)

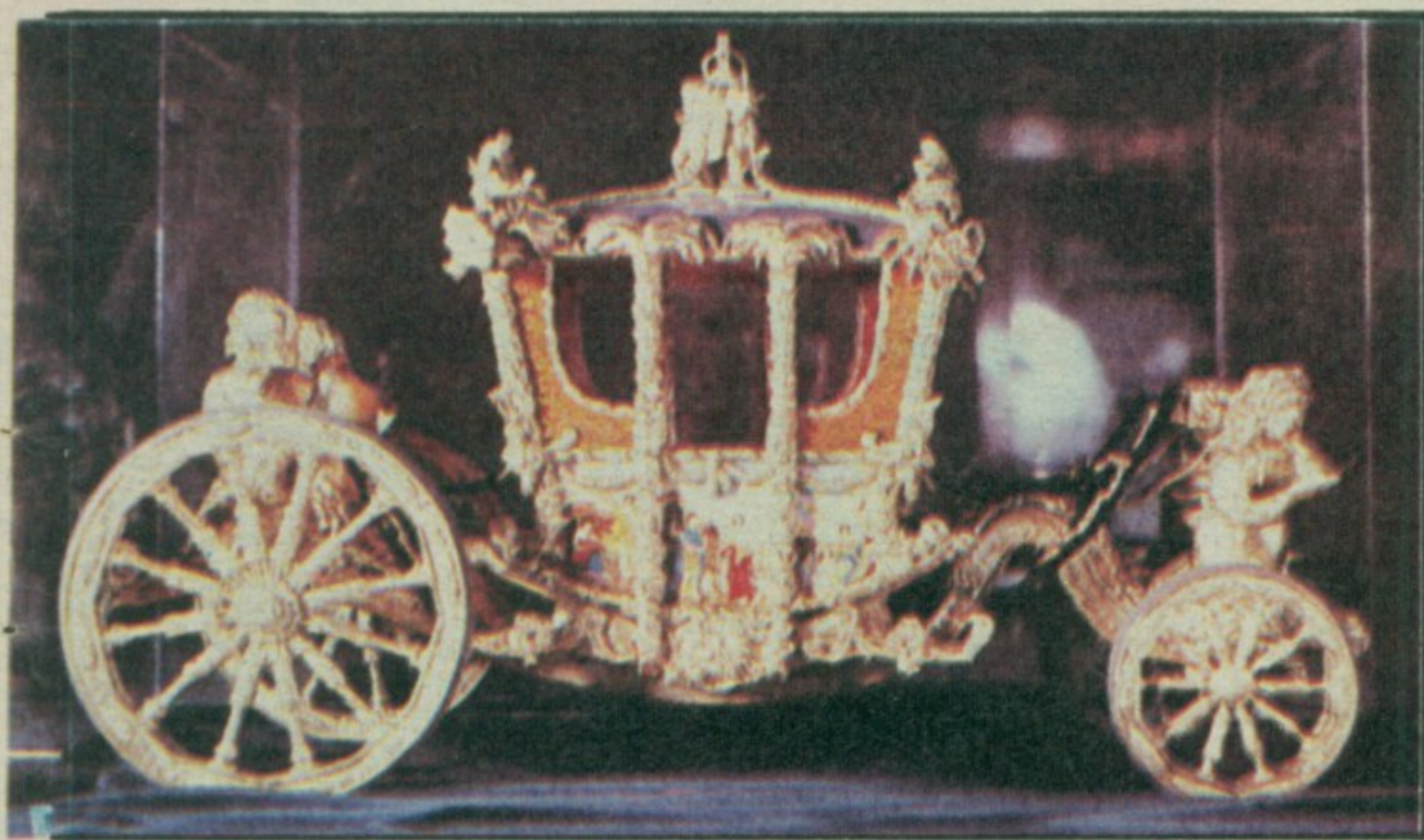
(Занимање, назив и адреса ООУР — Радне организације)

(Број поште, место становања, тачна адреса стана)

(Овера радне организације)

(Својеручни потпис)

СЛАТКА РЕМЕК-ДЕЛА

У оваквој кочији данашња енглеска краљица возила се на крунисање, а када је 1977. године прослављала двадесет петогодишњицу тог догађаја, посласличари Мери и Мајк Форд — начинили су ову „торту“ дугачку 81, а високу 53 см. Ето, још је читава.

НЕОБИЧНЕ ВЕШТИНЕ

Чувени италијански вајар и архитекта барокног доба Лоренцо Бернини оставио је многа дела по којима ће га свет памтити столећима. Али, мало је познато да је Бернини правио и такве скулптуре које су се могле — појести у сласт! У ствари, то им је и била намена, јер би се иначе првог топлијег дана отопиле... Биле су то скулптуре од шећера, новоизмишљеног вајарског материјала у Италији тога времена.

Данас постоје расхладни уређаји, па се шећерна ремек-дела могу сачувати и дуже, понека чак и цео век. Само, за разлику од барокног доба када су их израђивали вајари, данас их праве посласличари, они врхунски. Прошле године одржана је у париском Музеју декоративних уметности међународна изложба за коју је један критичар написао да „човеку маме воду на уста“. Са те изложбе су и ови снимци — да нам нисмо рекли, сигурно никада не бисте погодили да су експонати слатки!

Ако је тешко клесати камен, изгледа да није много лакше ни од шећера начинити овако савршене облике. Уосталом, ко је макар једном као дете покушао да направи оне слаткише од прженог шећера са орахом на средини, зна колико се намучио, можда опекао и улепио, али му је уопште пошло за руком да личе на мамине или бакине... Шта тек рећи за обликовање скулптуре, макета и „мртвих природа“ на овако чудан начин!

Прва ствар код прављења слатких скулптура је отопити шећер, али не мало или сувише, него тачно колико треба да постане густо-жидак тако да се може месити, дувати као стакло, извлачити у траке, упредати, већ како који мајстор ради. А сваки од њих има своју технику и — пословну тајну. Понешто се и зна — на пример, кад се растопљеном шећеру додаје желатин или беланце, он се може брже обликовати. Поред вештих прстију неопходни су, нарочито за оне ситне детаље којима се мајстори тако поносе, и прецизни инструменти налик на хируршке.

Кажу да је за савлађивање ове вештине, осим талента, потребна бар деценија стрпљивог рада и вежбања. А за једно дело великих димензија мајстор утרוши и по неколико година!

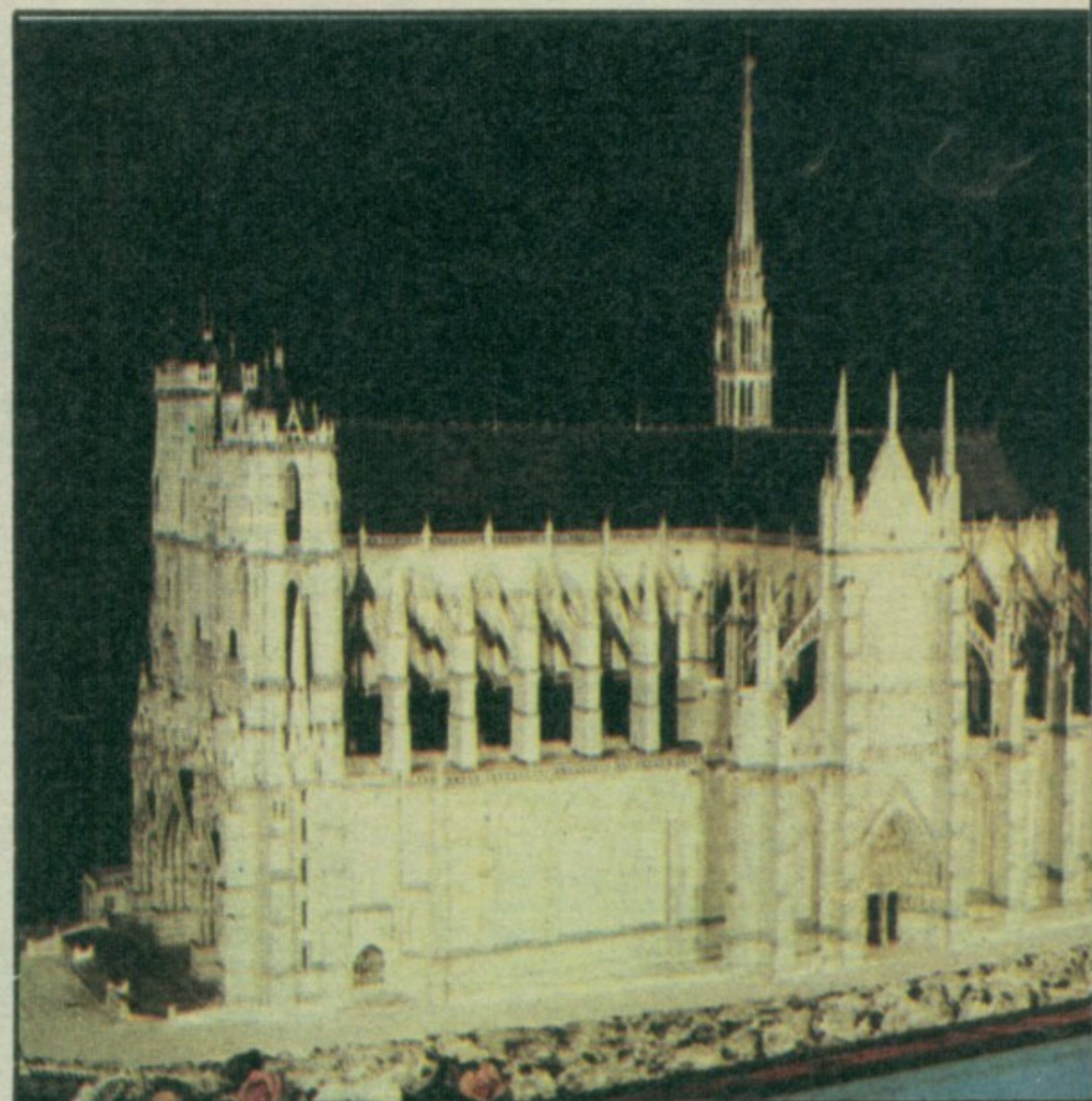
Многи се онда питају зар тим врхунским посласличарима није жао када виде да се њихово ремек-дело мало по мало криви, отапа или пропада од влаге, пошто је у просеку животињи век шећерних скулптура око четири године — ако се посебно не заштите. Ево шта је на такво питање одговорио један учесник париске изложбе:

— Знам да моја дела не могу да трају, али нисам због тога ништа мање поносан на њих, нити ми то умањује радост када их створим.

М. К.

Права пагода Зеленог змаја данас више не постоји. Француски посласличар Жан Дебије видео ју је само на слици и по њој направио шећерну макету! Висока је 80 см и ваљда ће потрајати коју годину...

Ово је верна макета чувене Амијенске катедрале. Да би је начинио — а састоји се из 25.000 делова — Иберу Ламу било је потребно 80 килограма шећера и четири године рада! Макета је висока нешто више од метар и по.

Свако перце златног фазана и свака латица, па и најситнији прашник цветова, израђени су посебно! Вештини јапанских посласличара ретко ко може да конкурише.

ПОДИВЉАЛА ДЕЦА

ОДРАСЛИ СУ УЗ ЖИВОТ

Готово и нема особе која не зна причу о Ромулу и Рему, оснивачима Рима. Њих је, по предању, одгајила вучица — данас симбол „вечног града“. По једној другој легенди Милетус са Крита, Аполонов син, имао је сличну судбину. То су само две од познатих легенди о деци коју су одгајиле животиње.

Научници 19. века просто су се утркивали ко ће пре да установи шта је у овим легендама истинито, а шта није. Већина је коначно потврдила да су све то само приче. Међутим, врло брзо после објављивања ове њихове тврдње из света су почеле да стижу вести о деци коју су однеговале животиње. Неке приче потврдили су поуздани сведоци, што је изазвало пометњу у научним круговима и узбуркало јавност... Најзад, 1920. године, документована прича о девојци-вуку из Миднапора убедила је све, сем оних најзагриженијих, да неке животиње заиста могу да однегују човекове потомке.

НА ИСПИТУ ЗРЕЛОСТИ

Подивљалу децу нађену у животињским јазбинама углавном су одгајиле животиње познате по својој нетрпељивости према човеку, најчешће вукови или медведи, нешто ређе леопарди и антилопе, али и свиње, краве и овце. У оваквим случајевима деца су временом, мање или више, примила навике, па чак и неке психичке одлике животиња које су их храниле и развијале способности карактеристичне за одређену врсту. Утврђено је да се, по повратку из дивљине, ниједно од њих није могло помирити са светом којем стварно припада. Већина никада није научила да говори, а понека запамћена реч углавном им је користила да искажу своју велику приврженост свету животиња.

Имајући у виду расположење и осећања ове деце, неки су сматрали да их треба вратити у дивљину. Међутим, доказано је да она нису била у стању да са животињама издрже више од десет година — падала су на „испиту зрелости“, односно, нису успе-

Један осамдесетогодишњак радо се сећао година проведених с вуковима тврдећи да му је жао што су га људи одвојили од њих.

вала да живе животом одраслих јединки.

На питање како су и зашто ова деца доспевала међу животиње још није дат прави одговор. Има разних претпоставки. Твр-

ди се, између осталог, да неке њихове веома изражене физичке способности — брзина или снага, рецимо, кад су хранитељи биле антилопе или медведи, и неки особени знаци, на

пример светлеће очи као у вука, што је био случај са миднапорском девојком-вуком, дају повода да се поверује у једну заиста фантастичну теорију по којој су ово стварно деца

животиња — несрећници створени грешком човека. Многи антрополози још нису прихватили ове претпоставке па и даље тврде да су ово деца крајње заостала у психичком разво-

ИЊЕ

ју која су се стицајем околности нашла у близини животиња.

Велики систематичар Линеус помиње дивљег човека (*homo sapiens ferus*) као неку подврсту. Описује га као косматог четворonoшца неспособног да говори и као примере наводи девет случајева.

МЕЂУ МЕДВЕДИМА

У литванским шумама, у Пољској, шездесетих година 17. века људи су приметили да се међу медведима налазе и два дечака. Ухватили су једног, старог око девет година, снажног, здравог и веома лепог, и одвели га у Варшаву знацижељном краљу који га је задржао. Дечак никада није успео да проговори нити да покаже своју људску природу. Неколико пута бежао је у шуму где је примећено да се дружи са медведицом за коју се знало да је усмртила неколико особа. Ово је један од тих случајева.

— У то време су многи тврдили да у Литванији постоји више деце медведа. Др Конор, писац „Историје Пољске“ из 1694. године, сам је у шуми наишао на дивљег дечака који није могао да говори нити да стоји усправно. Исто то догодило се и једном данском дипломати у Варшави, али неколико година раније.

У чланку „Медведица одгајила девојчицу“ новинар Џорџ Меренц 1937. године прича о девојчици која је осам година провела у медвеђој породици. Један ловац убио је медведицу и тада га је напао, како каже, „шумски дух“. Некако је успео да савлада створење које је гласом, покретима и, уопште, држањем невероватно подсећало на медведа. Неколико година касније Меренц је посетио девојчицу у једном заводу за умоболне у Турској. Била је готово иста. Једина разлика била је у томе што је сада прихватала кувану храну, јер избора и није имала.

ТУЖНА ПРИЧА

Године 1767, следећи траг медведа, група мађарских ловаца наишла је на човечје стопе у снегу. Водили су према медвеђој јазбини у којој су угледали високу и снажну девојку

потамнеле коже. Понашала се одбојно. У прихватилишту у које су је сместили одбијала је сваку храну сем сировог меса, корења и коре од дрвета.

У књизи о Каспару Хаузеру 1833. године Фојербах помиње тужну причу девојчице прасета: извесни др Хорне видео је у салзбуршкој болници девојку коју су у свом брлогу одгајиле две свиње. Пошто је са њима провела више година седећи повијених ногу, једна нога била јој је потпуно искривљена, чак је испуштала гласове који су невероватно подсећали на гроктање.

Први случај дечака вука забележен је 1341. године у Немачкој. Од вукова су га отели ловци. Трчао је на рукама и ногама и вешто прескакао препреке. Умро је од глади јер није могао да се навикне на људску храну.

Само три године касније у истој овој области ухваћен је дечак вук и успешно „преваспитан“. До-

живео је осамдесет година. Увек се радо сећао како су га вукови хранили, штитили и учили својим вештинама. До краја живота тврдио је да му је жао што су га људи одвојили од њих.

У ЗНАК ЗАХВАЛНОСТИ

Најдокументованија од свих је прича из Индије о миднапорској деци. Написали су је људи који су ту децу открили.

Представник мирнодопског сиротишта Ј. Синг по задатку је редовно обилазио околна племена. Једном приликом, 1920. године, чуо је причу о два мала „духа“ који живе у некој рупи на гробљу, недалеко од села, и плаше људе. Синг је одлучио да сам извиди ствар: чекајући у мраку, видео је „духове“ како излазе из рупе у друштву вукова.

Схватио је да се ради о људским бићима па је наредио да се јазбина прекопа. После првих замаха пијуком два вука су се искрала и побегла у џунглу, а онда се појавила разјарена вучица и жестоко напала копаче. Пре него што је Синг стигао нешто да уради, један од радника усмртио је животињу.

У јазбини су нађени младунци, два вучића, али и две девојчице. Једна је имала годину и по, а друга осам година. Вучиће су продали, а девојчице су смештене у сиротиште. Млађа је убрзо умрла, док је старија, о којој се Синг бринуо са пуно љубави, живела још девет година и у том периоду прилично се вратила нормалном животу — престала је да се понаша као животиња, научила да стоји усправно и једе кувану храну, чак и помагло да говори.

У Републици Бурунди, у централној Африци, пронађен је 1973. године седмогодишњи дечак мајмун.

Његова фотографија објављена је 1976. у једним енглеским новинама. Исте године у џунглама Шри Ланке и у Абруци планинама у Италији откривена су још два дечака мајмуна. Насртали су на свакога ко је покушао да им се приближи.

Занимљив је и случај детета газеле, нађеног у Сирији, које је било у стању да трчи брзином од 80 км на сат и имало веома изострен вид и слух.

Други овакав дечак откривен је у шпанској Сахари, недалеко од Рио де Ора. Примећено је да се креће у скоковима, мада не тако елегантно као његова „сабраћа“. Антрополог Жан-Клод Армен каже да је видео како дечак грли газеле и лиже им чело у знак захвалности. Армен је о њему написао и једну дирљиву књигу која је пре неколико година изашла из штампе. Сва настојања да га ухвате била су узалудна.

Д. В.

САВЕТИ ПУТНИК СЕ ЗАЛЕДИО

Како је 15. августа прошле године двадесет двогодишњи Том Кол из Детроита кришом ушао у пртљажник једног енглеског „дамбо-цета“ ни сам не уме да објасни, али упорно тврди да није ни помишљао да авион може да узлети.

Свега неколико минута пошто је Том ушао у пртљажник, врата иза њега затворила су се уз

тресак. У одаји у којој се обрео завладао је непрозиран мрак. Одмах затим, мотори су забрујали и авион је узлетео. Спустио се тек на лондонски аеродром Хитроу, преваливши претходно пут дуг 6 и по хиљада километара.

За десет часова, колико је трајао лет, авион се налазио на просечној висини од 10 и по хиљада метара. Обучен само у

летњу мајицу, Том Кол се, на температури од 15 степени испод нуле, бунквално заледио. Када су га аеродрошки радници, после слетања, нашли укоченог међу коферима, мало ко је веровао да ће остати у животу.

Са неколико опасних промрзлина по рукама и ногама младић је хитно пребачен у болницу. На изненађење лекара, већ

после неколико дана потпуно се опоравио.

— Никада нећу заборавити овај лет — каже Том Кол. — Чинило ми се да се налазим у правом фрижидеру. Било је тако хладно да сам се сав укочио, а после извесног времена почео сам да халуцинирам. На моју срећу све се добро завршило. Ипак, у једно сам сигуран — никада више нећу ногом крочити у авион.

ПРОФЕСОР
МУДРИЋ:

УБИЋЕ МЕ РО

РЕЧ - ДВЕ
АСТРОНОМИЈИ

СМАТРА СЕ ДА
СУ СЕ КИНЕЗИ МЕ-
ЂУ ПРВИМА БАВИ-
ЛИ ПОСТАТРА-
ЊЕМ СВЕМИРА,
ЈОШ 2637. ГОДИ-
НЕ ПРЕ Н. ЕРЕ.
ГЛЕДАТИ СУ
ПОМРАЧЕЊЕ СУН-
ЦА?

ОКО 570. ГОД. ПРЕ Н. Е. ПИ-
ТАГОРА ЈЕ ТВРДИО ДА ЈЕ
ЗЕМЉА КРУЖНОГ ОБЛИ-
КА.

ЕРАТОСТЕН ИЗ СИРАКУЗЕ
ТВРДИО ЈЕ 390. ГОДИНЕ
ПРЕ Н. Е. ДА СЕ ЗЕМЉА
ОКРЕЊЕ ОКО СОПСТВЕНЕ
ОСЕ.

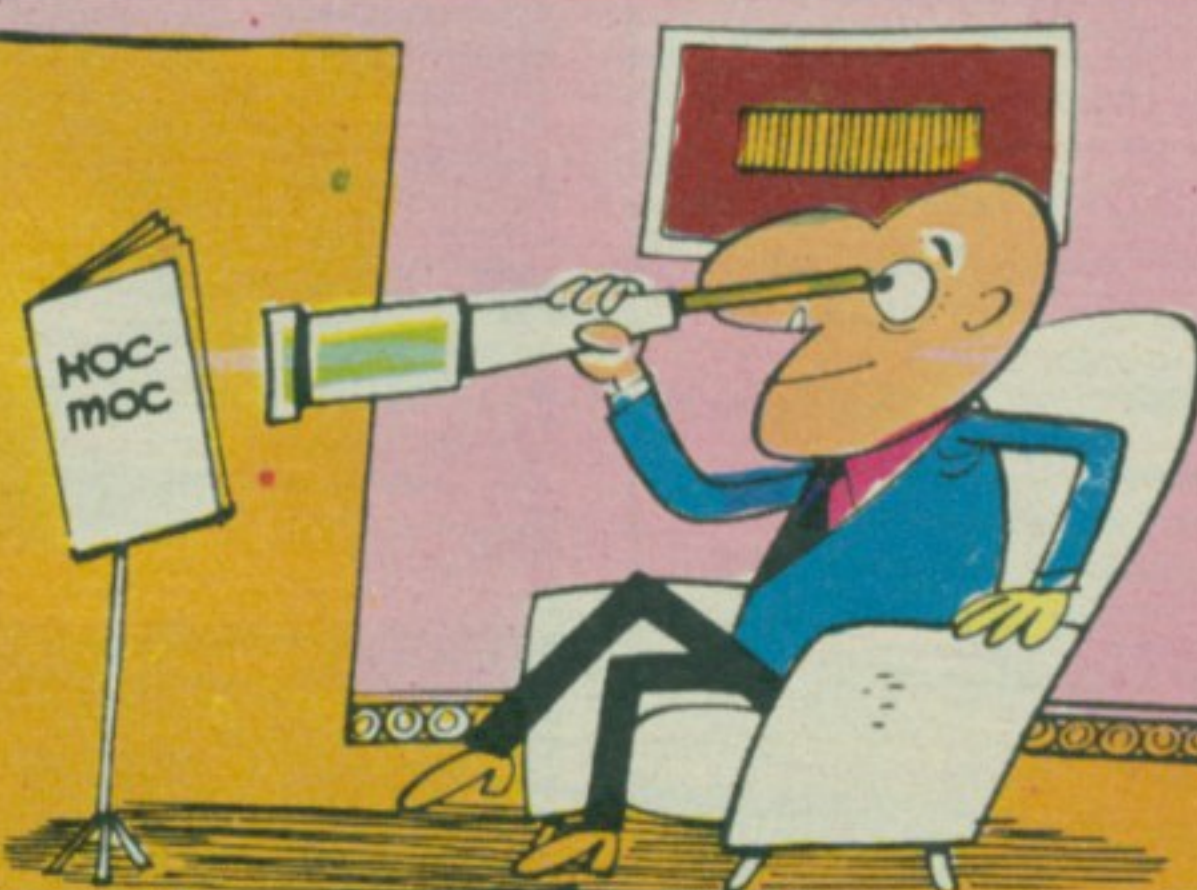
ГОДИНЕ
280.
ПРЕ Н. Е.
АРИСТАРХ
СА СОМО-
СА СМАТРА
ДА СЕ
ЗЕМЉА
ОКРЕЊЕ
ОКО
СУНЦА.

ЕРАТОСТЕН
ЈЕ 270. ГОДИ-
НЕ ПРЕ Н. Е.
ИЗМЕРИО
ДУЖИНУ ЗЕМ-
ЉИНОГ
МЕРИ-
ДЈАНА
(46 250 km)
И СА ВЕЛИ-
КОМ ПРЕЦИЗ-
НОШЋУ ОДРЕ-
ДИО УДАЉЕ-
НОСТ ЗЕМ-
ЉЕ ОД СУН-
ЦА И МЕ-
СЕЦА.

ПТОЛОМЕЈ ЈЕ
140. ГОДИНЕ ОБ-
ЈАВИО „МАТЕ-
МАТИЧКИ ЗБОР-
НИК“ (АЛМАГЕСТ)
У КОЈЕМ ДОКАЗУ-
ЈЕ ДА ЈЕ ЗЕМЉА
НЕПОКРЕТНА СФЕ-
РА У ЦЕНТРУ СВЕ-
МИРА ОКО КОЈЕ КРУ-
ЖЕ ОСТАЛА НЕБЕСКА
ТЕЛА. У ТАЧНОСТ ЊЕ-
ГОВЕ ГЕОЦЕНТРИЧ-
НЕ ТЕОРИЈЕ ВЕ-
РОВАТО СЕ 14
ВЕКОВА.

КОПЕРНИК 1543.
ГОДИНЕ ЗАСНИВА
НОВУ ТЕОРИЈУ ПО
КОЈОЈ ЈЕ ЗЕМЉА
САМО ЈЕДНА ОД
ПЛАНЕТА КОЈЕ КРУ-
ЖЕ ОКО СУНЦА. ЊЕ-
ГОВО ТВРЂЕЊЕ НА-
ИПАЗИ НА ЈАК ОТПОР.
КЕПЛЕР 1609. ПО-
ДРЖАВА ЊЕГОВО
УЧЕЊЕ.
ГАЛИЛЕЈ 1632.
ОДЛУЧНО СТАЈЕ У
ОДБРАНИ ХЕЛИО-
ЦЕНТРИЧНОГ СИСТЕ-
МА. ИНКВИЗИЦИЈА
ГА ОПТУЖУЈЕ КАО
ЈЕРЕТИКА И ПРИ-
МОРАВА ДА СЕ ОД-
РЕКНЕ СВОГ УЧЕ-
ЊА.

МА НЕ, НИСУ МЕ
ПРЕБИЛИ... ДУГО
САМ ГЛЕДАО ТЕЛЕ-
СКОПОМ, ТО ЈЕ СВЕ?

МАГАНТИЧАРИ!

ГАЛИЛЕЈ ЈЕ 1609. ГОДИНЕ КОНСТРУИСАО ПРВИ АСТРОНОМСКИ ДУРБИН (ПОВОЉШАО АПАРАТ КОЈИ ЈЕ ОТКРИО ХОЛАНДЉАНИН ЛИПЕРШЕЈ). ЊИМЕ ЈЕ ОТКРИО 4 ЈУПИТЕРОВА САТЕЛИТА, ВИДЕО „ПЛАНИНЕ И МОРА“ НА МЕСЕЦУ ЧИМЕ ЈЕ ОПОВРГАО ВЕРОВАЊЕ ДА ЈЕ ЗЕМЉИН САТЕЛИТ ОД КРИСТАЛА. ПРОУЧАВАО ЈЕ И ВЕНЕРИНЕ МЕНЕ И ДОКАЗАО ДА ЈЕ МЛЕЧНИ ПУТ ЗВЕЗДАНЕ СТРУКТУРЕ.

САД КАД КАЖЕМ ДА МЕСЕЦ НИЈЕ ОД КРИСТАЛА... ЧУБЕ МЕ РОМАНТИЧАРИ?

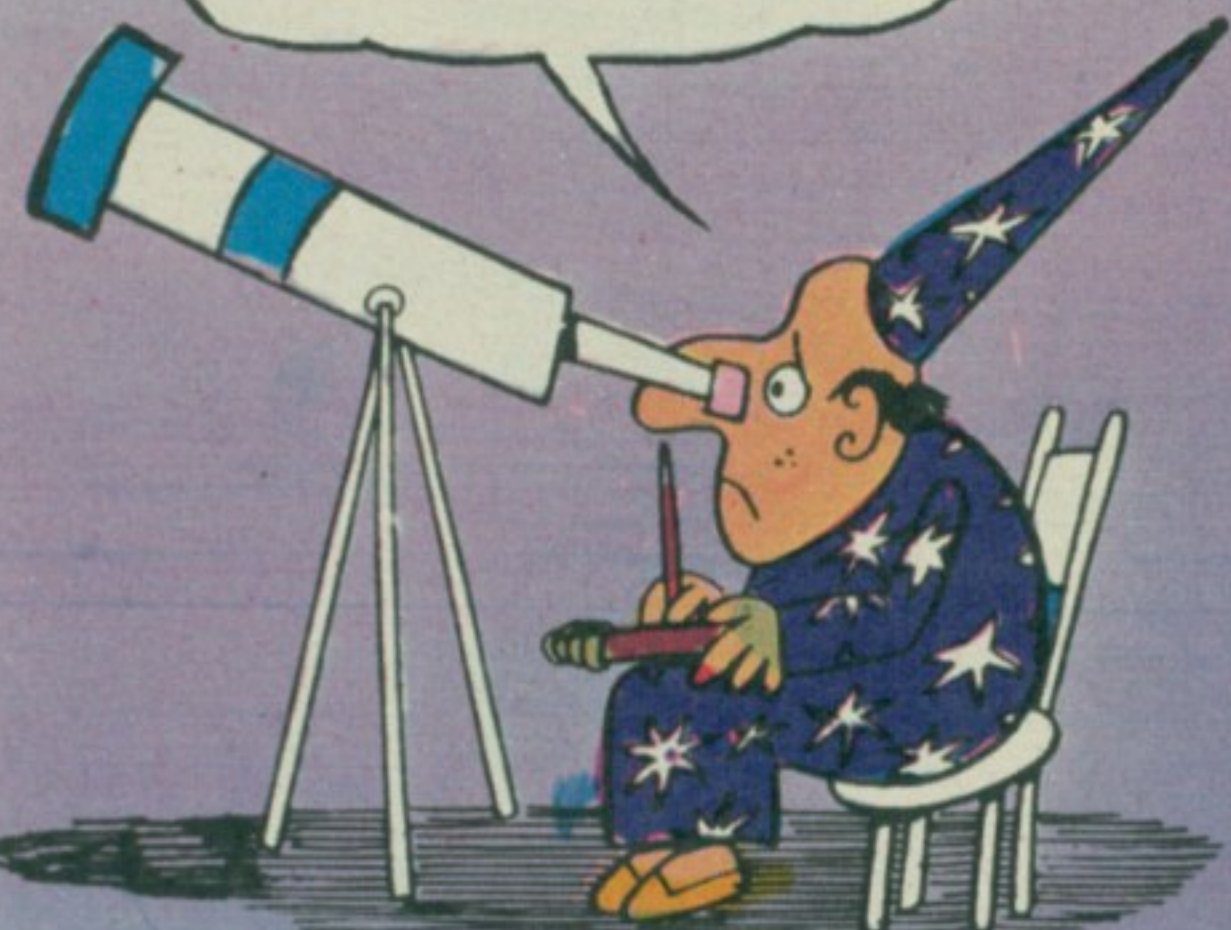

ИСАК ЊУТН ЈЕ 1668. ПРОНАШАО НОВИ РЕФЛЕКТОРНИ ДУРБИН. СВЕТЛОСНИ ЗРАЦИ ОДБИЈАЈУ СЕ ОД ТЕЛА КОЈЕ ПОСМАТРАМО И ПРИКУПЉАЈУ У ПАРАБОЛОИДНОМ ОГЛЕДАЛУ, ЗАТИМ СЕ РЕФЛЕКТУЈУ У ЈЕДНОМ РАВНОМ ОГЛЕДАЛУ, А ОКУЛАР САБИРА ОПТИЧКИ СИСТЕМ, ОМОГУЋУЈЕ НАМ ДА ВИДИМО ЛИК ПРЕДМЕТА ЧУБЕ-БАН.

ЗВЕЗДЕ...? ЈЕСИ ЛИ МЕ УДАРИО НЕЧИМ ПО ГЛАВИ?

... 834.764.323...

... 834.764.324...

ДОСТА ЗА ДАНАС? ЧУМОРАН САМ?

ТАТИЦЕ, УРАДИ МИ ДОМАЋИ ИЗ МАТЕМАТИКЕ?

ХЕРШЕЛ ЈЕ 1781. КОРИСТЕЊИ ТЕЛЕСКОП КОЈИ ЈЕ САМ КОНСТРУИСАО, ОТКРИО ПЛАНЕТУ УРАН. ГАЛЕ 1846. ОТКРИВА НЕПТУН. ЗА ПЛУТОН СЕ НИЈЕ ЗНАТИО СВЕ ДО 1930. НА ОПСЕРВАТОРИЈИ У ФЛАГСТАФУ ПРВИ ПУТ ГА ЈЕ ВИДЕО ТОМБЕО.

ИЗГЛЕДА ДА ХЕРШЕЛ СПРЕМА ОПЕТ НЕКО НОВО ОТКРИЋЕ??

БУТИ

НЕ СМЕТ... ВИДЕКЕ МЕ ТУЖ СА ОПСЕРВАТОРИЈЕ?

У САД, У ОПСЕРВАТОРИЈИ МОНТЕ ПАТОМАРА, НАПРАВЉЕН ЈЕ 1948. НАЈВЕЋИ РЕФЛЕКТОРНИ ДУРБИН НА СВЕТУ ПРЕЧНИКА ОГЛЕДАЛА ОКО 5 м.

РУСИ СУ 1957. ЛАНСИРАЛИ ПРВИ САТЕЛИТ У СВЕМИР; ТИМЕ ЈЕ ЗАПОЧЕТО НОВО РАЗДОбЉЕ АСТРОНОМИЈЕ. ДО НОВИХ ОТКРИЋА СТАЛНО ДОЛАЗИ, А НАУЧНИЦИ ТВРДЕ ДА ЋЕ ИХ СВЕ ВИШЕ БИТИ.

ЗАКОРАЧИТИ СЈО У НОВО ДОБА...

ПОШАО САМ У КРАЋУ ШЕЋЊУ СВЕМИРОМ. ВИДИМО СЕ ИДУЋЕ НЕДЕЉЕ?

ХИТ СТРАНА

ПОП-ВЕСТ

Група ЗЛАТНО ДОБА, чији је вођа Бранислав Анђеловић (уједно и члан РОКЕРА С МОРАВУ), снимила је нову сингл-плочу са композицијама »Дипломац« и »Клавир и

виолина». Бранислав је комплетан аутор, а сингл је снимљен у једном приватном студију у Лондону. Група увелико ради и на припреми свог ЛП-ија првенца који би требало да се појави у лето.

UFO

Тачно пре годину дана појавио се последњи албум групе У. Ф. О. Његов назив »Странци у ноћи« (»Strangers in the Night«) многе је навео на погрешан закључак да се ради о студијској плочи. Међутим, »Странци...« су изузетан албум снимљен уживо, остварење групе са највећим тиражем.

Пре извесног времена појавила се и најновија студијска плоча групе »Нема где да се побегне« (»No Place to Run«) која је по својим квалитетима можда значајнија од претходне. Наиме, познато је да је У. Ф. О. једна од најатрактивнијих група уживо. На жалост, сва енергија са сцене и атмосфера са концерата не стаје када њени чланови уђу у студио. Њихове досадашње студијске плоче имале су исту ману и представљале су просечна остварења. За (»No Place to Run«) ово, међутим, не важи. Уз помоћ продуцента Џорџа Мартина успели су да укомпонују све врлине музицирања уживо са могућностима које пружа студио. Композиције су у стилу тешког рока, али има неколико одличних балада. Заједно са албумом појавио се и сингл са композицијом »Млада крв« (»Young Blood«).

Група је почетком године имала велику турнеју по Енглеској која се завршила средином фебруара, а онда је у Америци промовисала своју нову плочу.

НИНА ХАГЕН

Државно црвена коса, црно нашминкано очи, костим припијен уз тело и необичан шкрипава и крештава глас припадају двадесет четворогодишњој НИНИ ХАГЕН, једној од водећих личности панка. Ова, по много чему необична девојка последњих година дана постигла је толико успеха о којем њене колеге маштају годинама. Нена прва ЛП плоча кс-

ПЕСМА НЕДЕЉЕ

КАД МИСЛИ МИ ВРЛУДАЈУ

Музика и текст: Аеродром
Изводи: Аеродром

У кафићу стојим
хладну кока колу пијем
пролазнике бројим

Зрак је врућ и тежак
ал' не губим наду
добро је док сам у хладу

Јер ја не марим
за све те ствари
мени је најбоље
кад мисли ми врлудају

Сви се журе, некуд трче
јер умјесто срца
куцају им уре

За то вријеме ја већ
токо зна куда пловим
и ситниш по џепу ловим

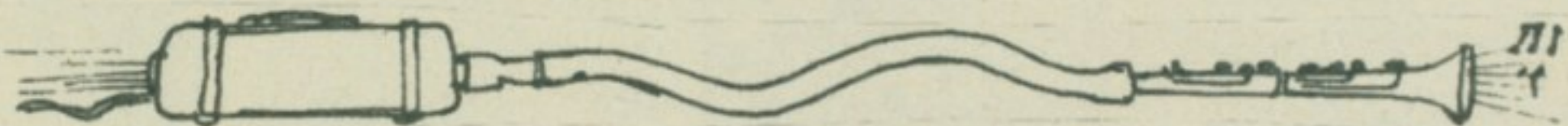
Јер ја не марим
за све те ствари
мени је најбоље
кад мисли ми врлудају

АЕРОДРОМ

По многим, једно од најпријатнијих изненађења на поп-рок сцени протекле године дошло је из Загреб. Реч је о саставу АЕРОДРОМ основаном 1978. године.

АЕРОДРОМ је недавно издао свој први ЛП на коме се нашло осам композиција чији су аутори Пађен и Крајник, чланови састава. Плоча је снимљена у Академик студију у Љубљани, измишљена у студијима Југотона, док је резање обављено у Франкфурту. Ових неколико података у вези са припремом плоче говоре нам да је веома амбициозно припремана. У жељи да их што више младих чује, чланови састава имају у плану велику турнеју по нашој земљи.

АЕРОДРОМ чине петорица проверених музичара: Златко Живковић, некада члан састава НИРВАНА у коме је ударао бубње. Стечено искуство пренео је у АЕРОДРОМ, али као вокални солиста и стручњак за удараљке. Паоло Сфеци је за бубњевима и његово искуство (свирао је у мањим групама и као сејши-музичар) није занемарљиво. Квалитет ритам-секције употпуњује басиста Ремо Крстановић који је са Сфецијем дуго наступао заједно. Клавираниста

и вокал Младен Крајник је већ више година присутан на загребачкој рок-сцени. Године 1972. свирао је у групи Марина Шкретића, а онда је био члан ГРУПЕ 202, СУПЕРСЕШНА (SUPERSESSION), а свирао је и у ДИВЉИМ ЈАГОДА-

МА. Јурица Пађен, гитариста и вокал, после свирања у мање познатим саставима, постао је члан ГРУПЕ 202, а онда и ПАРНОГ ВАЉКА који, због формирања АЕРОДРОМА, заједно са Крајником напушта.

ВРИЈЕМЕ И ЗЕМЉА

Млада ријечка рок-група **ВРИЈЕМЕ И ЗЕМЉА**, после низа непредвиђених околности које су отежавале излажење велике плоче, крајем прошле године успела је да се представи јавности својим ЛП-ијем „Вријеме и земља“.

Пре издавања свог ЛП-ија првенца, састав смо упознали преко хит-сингла, такође издатог прошле године, са нумером која се често емитовала на радио-програмима „Твоја мајка сјајно куха“. Састав, о чијим квалитетима се сви повољно изражавају, није

непознат широј музичкој јавности јер је имао и неколико наступа на телевизији, а учествовао је и на фестивалима (на вечерима шансона). Вођа састава је Ненад Бачић. Он је композитор, певач, гитариста и флаутиста. Има 25 година, апсолвент је Грађевинског факултета, а музиком се бави искључиво из хобија. Давор Тоља је клавијатуриста и пратећи вокал. Веома је инвентиван музичар чије знање и таленат дају коначан облик свакој композицији. Басиста Маринко Радетић студент је Педагошког факултета, док је најмлађи у саставу бубњар Јошко Сердаревић. Има само 17 година и по многима је један од најперспективнијих музичара на удараљкама. Недавно се овом ријечком саставу придружио још један члан. То је деветнаестогодишњи Еди Краљић који свира гитару са 12 жица и, како остали чланови кажу, својим доласком обогатио је звук групе.

ја ју је и прославила продата је у више од 300 хиљада копија. За панкере нису атрактивне само Нијине плоче. Њени концерти представљају посебан догађај и све карте су увек распродате. Свој програм Нија је назвала „Снага клозна“ (Clown Power) у коме до пуног изражаја долази њена ексцентричност.

Нија је из Источног Берлина. Већ после првих наступа и успеха почела је веома неодговорно, чак скандалозно, да се понаша. Њене изјаве дате у једној емисији аустријске телевизије биле су толико слободне да су после тога новине данима коментарисале њено понашање. Пре извесног времена Нија је распустила своју групу и упутила се у Амстердам, меку панка. Неколико дана касније изненадила је све изјавивши да је дефинитивно одлучила да се повуче са музичке сцене и настани у једином малом селу где ће се препустити мирном сеоском животу. О овом њеном понашању расправљају и њени пријатељи који ни сами не знају шта она хоће. За једне је она „краљица рока“ која покушава да доживи све што може, док је за друге девојка која је због брзог успеха изгубила главу.

БЕРЗА ПЛОЧА

...ТРИАНГЛ...

Продајем добро очуване ЛП плоче: „Breakfast in America“ (SUPERTRAMP), „Weekend in L.A.“ (George Benson), „Saturday Night Fever“ (BEE GEES), „The Best of Bond“ (мелодије из филмова о Џејмсу Бонду) и „Let the Music Play“ (Barry White). У обзир долази и замена.

Звонимир Бркић, Аугуста Цесарца 18 — Борик, 57000 Задр

Продајем ЛП плочу „Singing in the Rain“ (SHEILA & DEVOTION) или миџам за било коју плочу групе THE DOORS (осим „Morrison Hotel“).

Ирена Ковачевић, Вјенац 61 ударног славонског корпуса 1, 54000 Осijek

Вокално-инструментални рок-састав **ТРИАНГЛ** из Скопља основан је 1975. године. Имао је неколико прекида у раду, мењао чланове и од 1978. наступа у саставу: **Тодор Тодоров** (гитара), **Љупчо Нефовски** (друга гитара), **Благоје Спировски** (бас-гитара) и **Кокан Ангеловски** (бас-гитара). Сви певају, компонују и пишу текстове.

ТРИАНГЛ је већ одржао бројне концерте по Македонији, учествовао на БУМ фестивалу у Новом Саду. Група свира тешки рок и већ има припремљен мате-

ријал за прву плочу са композицијама „Мађионичар“ („Мађепсник“) и „Усамљен човек“ (Осамљен човек). Прва је балада, док је друга у стилу рока. Њихови концерти су посебан доживљај за присутне. Нема лајтшоуа, али је зато позорница тако уређена да постоји чврста веза између ње и оног што група изводи. Сваки концерт је тематски припремљен. Група има велик број присталица у Македонији, али изласком плоче много шири круг ће имати прилику да упозна **ТРИАНГЛ** и да свој суд о њему.

ЧИТАОЦИ ЈАВЉАЈУ...

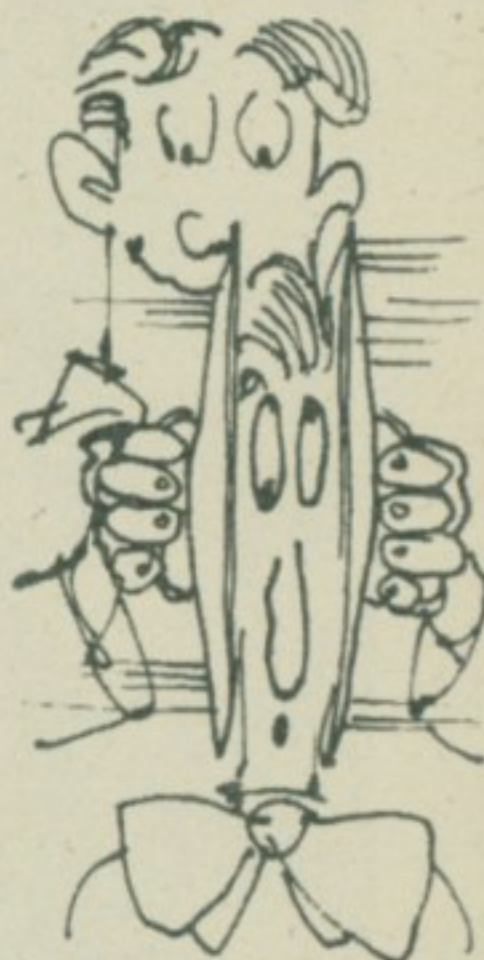

После краће паузе у **Бездану** је поново почела с радом група **SEX MACHINE**. Састав, иначе, званично постоји шест година. На својим наступима изводи композиције **РОЛИНГСТОУНСА**, **ЛЕД ЦЕПЕЛИНА**, **ЈУРАЈЕ ХИП**, али и песме које су сами чланови компоновали и у којима се осећа тежња ка цез-року. Игранке на којима група наступа добро су посећене. Састав је прошле године освојио прво место на општинском такмичењу младих група у Сомбору. Ускоро ће направити неколико снимака за потребе Радио-Новог Сада.

Чланови састава су: **ГАБОР РЕБ** (клавијатуре и вокал), **ГАБОР ЧАПО** (гитара), **ИШТВАН НАЂ** (бас) и **ЈАНОШ КЕДВЕШ** (бубњеви и удараљке).

Јосип Пилиши,
Каналска о. 66
Бездан
(хonorар 150 дин)

ВЕСТИ ИЗ БЕЗДАНА

Наша карикатура

ГРУПА »ПАРНИ ВАЉАК« — ЗАГРЕБ

деца се радују свему, а највише кад једу **Viki®** крему

HP Kolinska

Већ више од пола века најславнији лик Волта Дизнија представља омиљеног јунака младих и старих у читавом свету...

У Југославији, бројне генерације читалаца такође су деценијама пратиле узбудљиве пустиловине неустрашивог Дизнијевог јунака, али су у сећању највише остале авантуре кроз које је Мики пролазио тридесетих година, у златно доба своје младости...

То је, уједно, када је Мики Маус у питању, и најкреативније раздобље Дизнијевог стваралаштва, када је његов гениј дошао до највећег изражаја...

Најлепше епизоде из Микијеве каријере биће сада, први пут на нашем језику, сабране у јединственој књизи, која ће у издању „Југославије“ изићи у јуну 1980. године. Књига „Златне године Микија Мауса“ обухватиће следеће епизоде:

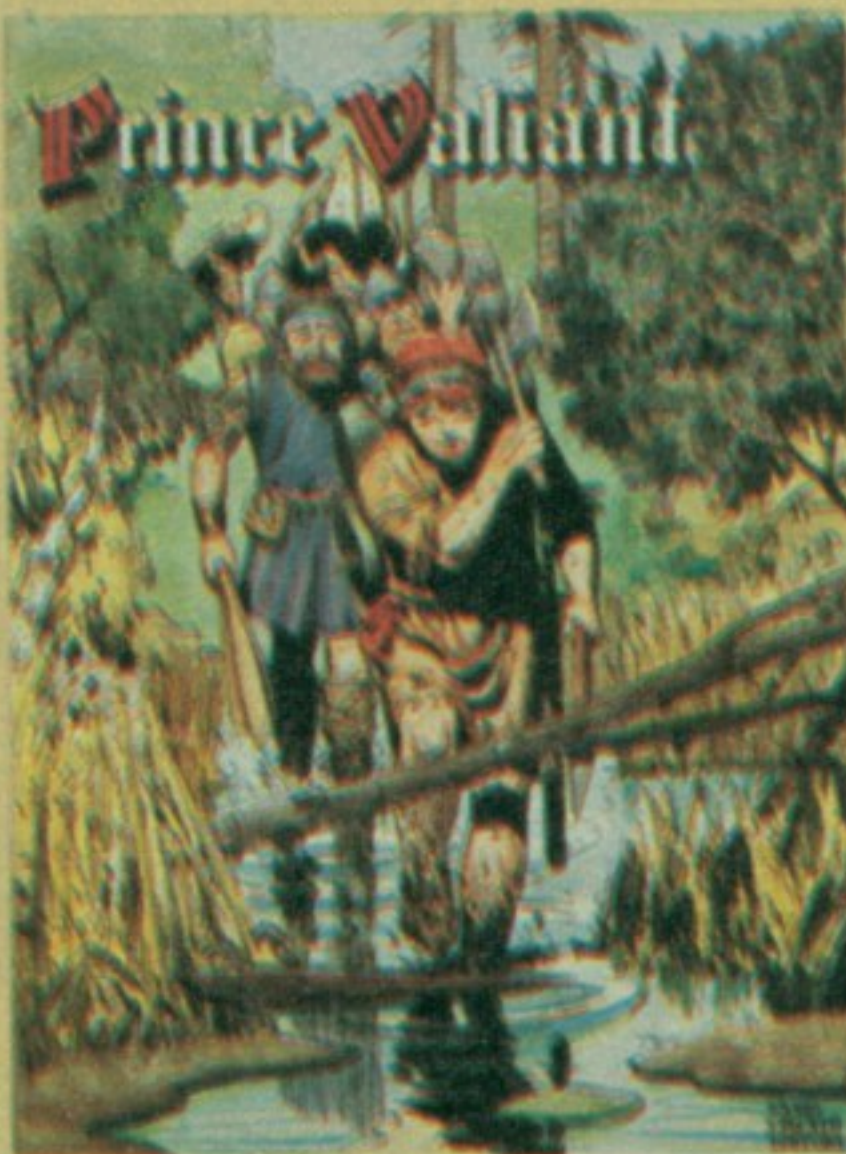
ПЛУТОНОВА ВЕЛИКА ТРКА
МИКИ ИЗДАЈЕ НОВИНЕ
НАСЛЕДСТВО ГОСПОЋИЦЕ БЕЛКЕ
МИКИ И ШИЉА НА ДИВЉЕМ ЗАПАДУ
МИКИ И ЊЕГОВ ДВОЈНИК
МИКИ И ШИЉА ЛОВЦИ НА КИТОВЕ
МИКИ И КРАДЉИВАЦ ФОТО-АПАРАТА
МИКИЈЕВ ГОСТ ЧЕТВРТКО
МИКИ У ЗАЧАРАНОМ ХОТЕЛУ

Књига ће имати преко триста страна, формата 34 x 23 cm, са корицама у боји, и биће штампана ћирилицом и латиницом на најфинијој бездрвној хартији.

Претплатна цена књиге је 300 динара.

ИРО „Просвета“, ООУР Издавачки завод „Југославија“ такође најављује излазак, као заједничко издање са „Форумом“ (ООУР „Маркетпринт“) из Новог Сада, у великој серији од петнаест књига, чувеног стрипа Херолда Фостера „Принц Валијант“. У петнаест великих томова биће сабран целокупан Фостеров рад на „Принцу Валијанту“, који се, на изванредно задовољство љубитеља стрипа широм света, протегао на готово четири деценије.

Први том изашао је из штампе, други том излази у априлу а трећи том до краја 1980. године и могу се, преко издавача, наручити по претплатној цени од 600 динара. Сваки том имаће 120 страна, формата 25x35 cm, са корицама у боји, и штампаће се латиницом на најфинијој бездрвној хартији.

ЗЛАТНЕ ГОДИНЕ МИКИЈА МАУСА

у издању
ИРО „Просвета“,
ООУР Издавачки
завод „Југославија“
и НИШРО „Форум“
— Нови Сад
(ООУР „Маркетпринт“)

ИСТИНСКИ ПРАЗНИК ЗА СВЕ ЉУБИТЕЉЕ СТРИПА!

prosveta prosveta prosveta prosveta prosveta

Непотребно прецртати
ПЗ 28. III 1980.

(Место и датум)

(Име, име оца и презиме)

Издавачка радна организација „Просвета“
11001 Београд, Добричина 30
поштански факс 555, телефон 631-651

(Занимање, назив и телефон радне организације, ако је претплатник у радном односу)

Претплаћујем се на:

1. Златне године Микија Мауса (ћирилица — латиница) 300. —
2. Прва три тома стрипа „Принц Валијант“ 600. —

(Број поште, место, адреса и телефон у стану)

Обавезујем се овај износ исплатити:

а) Одмах, у року од 8 дана по пријему „Просветине“ уплатнице

(Својеручни потпис, бр. л.к. СУП)

б) једнаких месечних рата (најмања рата 150 динара, највише 6 рата), почев од наредног месеца, увен се уплатницама добијеним од „Просвете“.

У случају спора надлежан је У општински суд у Београду.

САЧЕКАЈТЕ „ПРОСВЕТИНЕ“ УПЛАТНИЦЕ!

СНИМИТЕ ФИЛМ

УБРЗАНО КРЕТАЊЕ

ДА "УХ-ВАТИШ" БРЗИ ТЕМПО ГРАДСКОГ ЖИВОТА...

... СНИМАЈ ПРИ БРЗИНИ ОД 9 ИЛИ 12 РАМОВА У СЕКУНДУ ПРОЈЕКТОВАЊЕ ПРИ НОРМАЛНОЈ БРЗИНИ ДАЈЕ УБРЗАНО КРЕТАЊЕ.

КРЕТАЊЕ НАТРАШКЕ

ДРЖИТЕ КАМЕРУ У ОБРНУТОМ ПОЛОЖАЈУ

СУПЕР-8 КАСЕТА НЕ МОЖЕ ДА СЕ ПОСТАВИ НАОПАКО. ЗАТО СЕ ЗА СНИМАЊЕ НАТРАШКЕ ПОСТУЖИТЕ ТРИНОМ: ДРЖИТЕ КАМЕРУ НАОПАЧКЕ И ПОСЛЕ РАЗВИЈАЊА ФИЛМА ИСЕЦИТЕ ОДГОВАРАЈУЋИ КАДАР, ПРЕВРНИТЕ ФИЛМ И ПОНОВО ГА ЗАЛЕПИТЕ. СНИМЦИ ЋЕ БИТИ НОРМАЛНИ, АЛИ ЋЕ КРЕТАЊЕ БИТИ НАТРАШКЕ.

СУПЕРИМ-ПОЗИЦИЈА

1+2

СУПЕРИМ-ПОЗИЦИЈА ЈЕ СНИМАЊЕ ЈЕДНЕ СЛИКЕ ПРЕКО ДРУГЕ.

СНИМИТЕ ЈЕДАН КАДАР А ЗАТИМ ВРАТИТЕ ФИЛМ (НЕ ИЗЛАЖУЈИ ГА СВЕТЛОСТИ) ДО ПОЧЕТНОГ СНИМКА. ЗАТИМ ПОНОВО СНИМАЈТЕ НА ВЕЋ ЕКСПОНИРАНОМ ДЕЛУ ФИЛМА.

У ОБА СЛУЧАЈА СПАЊИТЕ ОТВОР БЛИНДЕ ЗА ЈЕДАН ПОДЕОК. АКО КАМЕРА НЕ ДОЗВОЉАВА ВРАЊАЊЕ ФИЛМА - ИМА И ДРУГИХ РЕШЕЊА.

МИКСОВАЊЕ

КАДА СПОЗИШ ЗАТАМЊЕЊЕ И ОДТАМЊЕЊЕ, СЛИКЕ СЕ ПОСТЕПЕНО ПРЕТАПАЈУ ЈЕДНА У ДРУГУ.

МИКСОВАЊЕ ЈЕ ОПТИЧКИ ЕФЕКАТ ПРИ КОЈЕМ ЈЕДНА СЛИКА ПОТЛАКО НЕСТАЈЕ, А ДРУГА СЕ ИСТОВРЕМЕНО ПОЈАВЉУЈЕ.

ПРИТИСКОМ НА ДУГМЕ, ЗАТАМЊЕЊЕ, ОДТАМЊЕЊЕ И МИКСОВАЊЕ ОБАВЉАЈУ СЕ АУТОМАТСКИ У МОДЕРНОЈ КАМЕРИ.

Књижевност за децу и омладину

1. Мирослав Антић (I—III)

ДРУГА СТРАНА ВЕТРА
ПТИЦЕ ИЗ ШУМЕ
НЕБО У ОКУ

Ћирилица, тврди, вишебојни повез,
формат 13,5 × 20

Цена комплекта: 300 дин.

2. ПОЕМЕ ДОБРИЦЕ ЕРИЋА (I—III)

ВАШАР У ТОПОЛИ
ТОРТА СА ПЕТ СПРАТОВА
ДОЛИНА СУНЦОКРЕТА

Ћирилица, броширани повез фор-
мат 15,5 × 20

Цена комплекта: 240 дин.

3. РОМАНИ АРСЕНА ДИКЛИЋА (I—IV)

НЕ ОКРЕЋИ СЕ СИНЕ
САЛАШ У МАЛОМ РИТУ
ЈЕСЕН У МРТВАЈИ
МОРИШКИ СНЕГОВИ

Ћирилица, формат 14 × 20, тврди
повез са вишебојном кутијом и броширани.

Цена тврдог повеза: 600 дин.

Цена брошираног повеза: 350 дин.

4. ЈУНАЦИ ЦРТАНОГ ФИЛМА (I—III)

Сарадња са ИРО „Вук Караџић”
НЕОБИЧНЕ ЗГОДЕ ПЕРЕ ДЕТЛИЋА
И ЊЕГОВИХ ПРИЈАТЕЉА
МЕДВЕД ЈОГИ И ЊЕГОВА ДРУЖИНА
ПУСТОЛОВИНЕ ВИКИЈА ВИКИНГА
Тврди повез са четворобојним илус-
трацијама у заштитној кутији од кар-
тона у боји. Ћирилица и латиница.
Цена комплекта: 750 дин.

IX КОЛО БИБЛИОТЕКЕ „БИСЕРИ”

11. БОЛИВИЈСКЕ БАЈКЕ
12. БРАЗИЛСКЕ БАЈКЕ
13. БАЈКЕ ИНКА
14. БАЈКЕ МАЈА И АСТЕКА
15. ЧИЛЕАНСКЕ БАЈКЕ
16. ВЕНЕЦУЛЕАНСКЕ БАЈКЕ

Цена по књизи: 50 дин.

X КОЛО БИБЛИОТЕКЕ „БИСЕРИ”

17. ГРЧКЕ БАЈКЕ
18. ШПАНСКЕ БАЈКЕ
19. ИРАНСКЕ БАЈКЕ
20. ЈЕВРЕЈСКЕ БАЈКЕ
21. КОРЗИКАНСКЕ БАЈКЕ
22. ТУРСКЕ БАЈКЕ

Цена по књизи: 60 дин.

Цена комплекта: 360 дин

Формат 12,5 × 19, тврди повез са
четворобојним корицама, ћирилица.

I КОЛО БИБЛИОТЕКЕ „БИСЕРИ”

5. ВИЈЕТНАМСКЕ НАРОДНЕ БАЈКЕ
6. ЈАПАНСКЕ НАРОДНЕ БАЈКЕ
7. КИНЕСКЕ НАРОДНЕ БАЈКЕ
8. КОРЕЈСКЕ НАРОДНЕ БАЈКЕ
9. МОНГОЛСКЕ НАРОДНЕ БАЈКЕ
10. ТИБЕТАНСКЕ НАРОДНЕ БАЈКЕ

Цена по књизи: 100 дин.

Цена комплекта: 600 дин.

Књиге можете поручити:

- Код издавача, „Народна књига”, 11000 Београд, Шафарикова 11
- У Салону „Народне књиге”, Цетињска 6
- У Сервису „Народне књиге”, Николе Спасића 2

Члановима Клуба читалаца „Народне књиге” уобичајени попуст од 20%

У нашим Пословницама у:

- Новом Саду, Фрушкогорска 4
- Смедереву, Липе, Маршала Тита 50
- Лесковцу, Балканска 15-А
- Ченти, Жарка Зрењанина 64
- Скопљу, Бит Пазар 66
- Сарајеву, Синђелићева 1

ИРО „НАРОДНА КЊИГА”, 11000 Београд,
Шафарикова 11

НАРУЧБЕНИЦА — П.З.

Овим НЕОПОЗИВО наручујем књиге под бројевима
(упишите бројеве књига које наручујете)

А. ЗА ГОТОВО — укупно динара уз попуст од
10%, тако да ћу износ од динара платити пош-
тару кад ми уручи књиге.

Б. НА ОТПЛАТУ — по цени од динара коју ћу
вам суму отплатити у месечних рата, уз ка-
мату од 8% (најмања рата је 100 динара). Рате ћу упла-
ћивати до 10. у месецу до исплате целе суме.

У случају спора надлежан је I општински суд у Београду.

.....
(Презиме, очево име и име)

.....
(Поштански број, место, улица и број)

.....
(Радна организација у којој је купац запослен)

.....
((Потпис купца, бр. л. к. и где је издата)

Купци, који књигу купују на отплату, оверавају нару-
ченицу у радној организацији где раде, а пензионери
приликом куповине књига на отплату прилажу претпо-
следњи чек пензије.

Фантастична прича ЗОРАН МАОДУШ

Шта сам вам рекао?! Питам га једно, а он одговара десето. Јесте ли чули? Те раса која живи без воде, те челичне птице, те катастрофа... Глупости!

Док је велики брод огромном брзином секао вечну таму васионе, у његовој унутрашњости владало је свечано расположење — ближио се крај дугог путовања и сви чланови посаде весело су обављали задатке. Командат брода издао је последња упутства и заваљив се у седиште.

— Наши истраживачи који су недавно боравили на тој планети — рекао је свом заменику — назвали су је „Зелена планета“, док је домороци зову „Земља“. Смешно име, зар не? Тешко се изговара. Истраживачи, разуме се, нису успостављали везе са расом која ту живи, али кажу да је на високом ступњу цивилизације. Они себе називају љидима, двоношци су, и, према томе, врло слични нама.

— Сад су вероватно на још вишем ступњу цивилизације — приметио је заменик. — Прошло је ипак много времена откако су наши истраживачи долазили овамо.

— Па, кад боље размислиш, и није прошло много времена — рече командант смећећи се. — Ми смо од њих удаљени свега 10 светлосних година...

— Команданте! — прекиде га навигатор узбуђено. — Планета је пред нама! Још мало па ћемо ући у њену орбиту.

Сва тројица се нагнуше напред и са интересовањем се загледаше у екран великог монитора.

**Шта ће рећи
Мудри**

Насеље је изгледало пусто. На улицама никога. У кућама, од којих многе нису имале ни врата ни

прозоре, а неке биле срушене, није се могао назрети живот. Није било ни дрвећа, ни траве, ничег. Само је ситан песак, као неки огромни мек застирач, прекривао читаво насеље. Докле год је допирао поглед, простирала се пешчана пустиња.

Изненада, уз страховит тресак, на једној од кућа срушио се кров. Из куће су изјурили унезверени житељи: отац, мајка и четворо деце.

Насеље је, наједном, оживело. Из дотада на изглед пустих кућа излазили су становници и окупљали се око унесрећене породице. Мајка је јецала.

— Двоје деце... мртви...

Отац је био бесан.

— Докле ће ово да траје? — питао је љутито окупљене суграђане. — То је једанаеста кућа у коју сам се уселио и ево... и она се срушила. Досад ми је погинуло петоро деце. Ако Мудри није у стању то да спречи, онда више није за вођу. Нећу више да живим у овом проклетом насељу!

— Смири се, Рилзи! — говорио је његов први сусед. — Ниси ти једини коме се те несреће дешавају. Ево и мени...

— Тим пре, Гилко! — прекиде га Рилзи узбуђено. — Овако се не може живети... у непрестаном страху од рушења.

— Тако је, тако је! — повикаше окупљени.

— И једног дана ће нас све затрпати! — продужио је Рилзи ватрено. — Зар ћемо мирно чекати да будемо побијени? Не знам шта ви о томе мислите, али ја нећу...

— Чекај, Рилзи! — умеша се Протер. — Хајдемо до Мудрог. Он сигурно зна шта је најбоље и посаветоваће нас шта да радимо.

— Нећу никуд да идем! — одсече Рилзи љутито. — Унапред

ЗЕЛЕНА ПЛА

знам шта ће ми рећи — да нађем другу кућу. То није никакво решење.

— Смири се, Рилзи — рече Гилко разложно. — Протер ти је добро рекао. И ми ћемо с тобом до Мудрога. Ако негде може боље и сигурније да се живи, отићи ћемо сви, схваташ ли, сви, а не само ти.

— У реду хајдемо Мудроме — пристаде Рилзи невољно. — Само знајте, нисте ме убедили да останем, тим пре што знам да ми Мудри неће рећи ништа ново.

— Претпостављам да не бисте дошли због празне, ненасељене куће — додаде Мудри. — Ко је, дакле, живео у тој кући?

Рилзи није могао више да ћути. — Ја и моја породица! — плануо је и иступио напред. — Срушила се и убила двоје моје деце. И ја више нећу...

— Чекај, Рилзи, полако! — прекиде га Протер. Затим се окрете Мудроме.

— Стварно више нема смисла живети овако. Рушевине ће нас једног дана све побити. Ако већ нисмо у стању да поправимо насеље, зашто не потражимо неко друго? Ти знаш одговор, ми не знамо. Посаветуј нас, Мудри.

Мудри се полако спустио на лежај. Тешко је уздахнуо.

— Нема другог насеља — одговорио је. — Нема ни стена које би нас заклониле, ни пећина у које бисмо могли да се склонимо. Ничега нема. Ви то не знате, а не знате ни због чега је тако. Рећи ћу вам и видећете да немамо куда.

Погледао је присутне:

— Ви не знате да ми никада нисмо имали куће. Ове куће у којима сада живите направила је друга раса — раса људи. Та раса је живела на копну.

Окупљени су изненађено зажигорили. Гилко је упитао:

**Нема грујој
насеља**

Мудри је лежао у највећој просторији своје куће. Ту је углавном проводио време. Био је веома стар и мало се кретао. Кад су грађани ушли, полако се придигао и осмотрио их кратковидим очима.

— Шта се десило, децо моја? — упитао је тихо. — Да ли се опет срушила нека кућа? Учинио ми се да сам чуо тресак.

Сви су ћутали. Најзад се Гилко промешкољио и рекао:

— Јесте, Мудри, срушила се кућа.

шрафко *****

РЕЦИТЕ ТОЈ ВАШОЈ КЕН-
ГУРЦИНИ ДА МАЛО ПАЗИ
ГДЕ СКАЧЕ!

НЕТА

— Шта је то — копно? Где се то налази?

— Где је нестала та раса? — умешао се Протер

Мудри се насмешко.

— Полако, све ћу вам испричати. Прво, копно је место на којем нема воде...

— Како неко може да живи без воде? — упитао је Рилзи збуњено.

— Умро би — додао је Протер кратко.

— Ми бисмо умрли без воде — наставио је Мудри полако. — Ми припадамо раси риба и дишемо на шкрге. Људи су припадали раси која није могла да живи у води. Они су изгледали сасвим друкчије. Ишли су усправно и на телу су имали четири израштаја — два су им служила за кретање, а два — за рад и друге ствари. Они су створили ово насеље, ове улице, куће и све што је у њима. Створили су и многе друге ствари које ми никада нећемо моћи да направимо. Били су веома паметни и имали високоразвијену цивилизацију. Живели су удобно, али то им није било довољно. Свако од њих хтео је да има више од другог. То их је и упропастило.

Вода је заклонила небо

Мудри је за тренутак ућутао. Изгледало је као да пребира по сећањима. Окупљене рибе гледале су га с неверицом. Овако нешто никад нису чуле. Напетост су чекале шта ће даље рећи.

— Били су грамзиви — продужио је Мудри замишљено. — Свађали су се, мрзели и међусобно убијали. Уништавали су једни друге свакојаким средствима која су грозничаво стварали искључиво за убијање. Небом су летеле челичне птице и из својих утроба избацивале предмете који су рушили и убијали све на шта би пали. Насеља су разарана, људи у мукама издисали, а преживели смишљали још страшнија и разорнија средства. То је трајало дуго. А онда се све пореметило. Вода је заклонила небо. Огромни таласи рушили су све пред собом. Све је потопљено и, пошто нису могли да живе под водом, људи су се подавили. Тако је нестала раса људи.

Мудри је погледао Рилзија.

— Ми смо до катастрофе живели под стенама или у пећинама — рекао је наглашавајући сваку реч. — Катастрофа је порушила пећине, сломила стене и све претворила у песак. Ми смо се тада склонили у ове куће. Само су оне преостале. Нема других насеља. А ни оне неће још дуго. Вода их полако нагриза и руши. Као што и сами знате, и хране је све мање. По свему судећи ни ми нећемо дуго живети. Остаће само вода и песак — једино су они вечни. Све друго нестаје — заћутао је, као сломиљен визијом будућности.

— Идите сада, децо — додао је једва чујно. — Не замерите ми. Уморан сам, веома уморан.

Отпливали су лагано напоље.

Кад су одмакли, Рилзи се окрете Протеру и рече:

— Шта сам ја рекао? Питам га једно, а он ми одговара десето. Јеси ли чуо шта нам је напричао? Раса која живи без воде, челичне птице, катастрофа... Глупости! Нисмо ми деца па да верујемо у те бајке!

— Али ми сигурно нисмо могли да направимо ове куће! — рече Гилко одлучно. — Да смо могли да их направимо, могли бисмо сада и да их поправимо. И зато...

— А ко каже да смо их ми правили? — прекиде га Рилзи. — Можда су наши преци имали начина и да их праве и да их поправљају. — Он љутито погледа Гилка. — Уосталом, шта ме се то тиче? Нека Мудри мирно чека да му се кућа сруши над главом, а ја оддох одавде!

— У праву си! — рече Протер нагло. — Идемо сви!

Где су сада?

Командант васионског брода збуњено је зурио у екран.

— Ово је нека грешка! — рече. — Ово није планета коју смо тражили.

Навигатор се значајно напашља. — Према подацима које смо добили на поласку, то је та планета — рече. — Па ипак...

— Јеси ли проверио податке? — упита га заменик команданта.

Навигатор климну главом: — И то неколико пута — одговори брзо. — Сви подаци се слажу. И временски и просторно само ова планета одговара подацима које поседујемо.

Командант га погледа с неверицом.

— Али то је немогуће — рече збуњено. — Лично сам више пута прочитао извештај који су поднели наши истраживачи кад су се вратили. По њима, на овој планети живи високоразвијена цивилизација која је слична нама и са којом је могуће успоставити везу. Међутим... — он показа на екран. — Овде нема ни трага некој цивилизацији. Читава планета прекривена је водом. Куд год погледаш вода и само вода.

— Нигде ни трага копну а камоли некој цивилизацији — додаде заменик команданта. — Мора бити да смо погрешили.

Навигатор одмахну главом.

— Не — успротиви се одлучно. — Прво, сви се подаци апсолутно слажу. А друго, погледајте око себе — он се наже напред и притисну неколико дугмади. На екрану се појавише многобројни сателити и остаци непознатих васионских летелица. — Ово је лансирана нека високоразвијена цивилизација. Није се могла створити сама од себе.

— У реду, у праву си — рече заменик команданта нестрпљиво. — Али где су сада?

Навигатор га беспомоћно погледа.

— Откуд знам? Не знам шта све ово значи, али...

Командант подиже руку.

— Доста нагађања! — прекиде га. — Спустићемо се на природни сателит који кружи око ове планете. Послаћемо нашој команди извештај о стању и сачекати одговор. То је све што за сада можемо да учинимо.

Навигатор поново притисну дугме и на екрану се појави слика планете прекривене водом.

— Невероватно, просто невероватно! — промрмља себи у браду. — То мора бити „Зелена планета“! А с друге стране, ако је ту постојала нека цивилизација, није могла да ишчезне без трага! Чудно заиста чудно!

укрштене речи

НАРОД ЈЕ РЕКАО НЕ!

Потписивање споразума владе Цветковић — Мачек о приступању Југославије Тројном пакту 25. марта 1941. наишло је на жестоке протесте свих слободољубивих снага у нашој земљи. Још истог дана ЦК КПЈ издао је проглас којим је осудио издају, а исте вечери почеле су и демонстрације у пс.единим градовима, да би у току 26. и 27. марта захватиле целу земљу, а најшире размере достигле у Београду. Демонстранти су најчешће извикивали две пароле које треба уписати испод бројева 1 и 2.

АУТОР: ВЕ-МАК	1	УКРАСНИ ПРЕДБ	ЕПИДЕ- МИЈА РЕАВИ ЛОУДИ	НАХРА- ЊЕН ВРСТА ВИБОКЕ	2	НАЧИ- НИТИ РУМЕ- НИМ
ПСЕУДО- НИМ БРА- НИСЛАВА НУШИЋА						СИМ- ЗЕВСОВ И АЕДОНИИ
ХИРУР- ЗИ						
КРИН					СРДИТ	
ВЕОМА СТАР ЧОВЕК					ПЕСНИК ФЕДЕРИКО ГАРСИЈА	
						ДЕО ОДЕКЕ
ШВЕДСКИ ТЕНОР НИКОЛАЈ				ТРАД. У БУГАРСКОЈ ВРАЧАР, ГАТАРА		
				ДЕО ДРВЕТА НИЈЕ ПЛИТКО		
ЛАКО ДОМОВИ	РЕШЕТО		МЕТРИЧКА СТОПА			
БОРИСЛАВ СТАНКО- ВИЋ			БИШИ ГЕ- НЕРАЛНИ СЕКРЕТАР ОУН			ФИЗИЧ- КА КУЛ- ТУРА
МКИ ТАНТА- ЛСВА (ЛИТ.)			ЛИЧНА ЗА- МЕНИЦА		ПОБИЊЕНА НОТА „Е“ МЕРА ЗА ОТПОР	
СТРУЧ- ЊАК ЗА ЕТНОЛО- ГИЈУ						АМЕР. ГЛУМАЦ НОЛТИ
НЕОБУ- ЧЕН			ЈАПАНСКА НОШЊА КАРОЛ БУЛИК			
ЗНАК ЗА КИСЕО- НИК		ЗАШТИЋЕНА МОТКА МУЛА			ГОЗБА	
ЗАЈЕД- НО СА 1.				ЗНАК ЗА АМБЕР	ЗАЈЕД- НО СА 2.	

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: М. к. оксидатор, сапрофити, опојна, ок. Вирав, м. ш. Итон, пита, насадити, Ант. Ел. Ге. жо. „Арапат“. Иван Ивањи, висок, кик. и. о. ПРОЛЕЋЕ, тираж. Тит. Атакама, А.

Издаје и штампа НО „ПОЛИТИКА“ — ООУР Издања за младе „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“, Македонска 29, 11001 Београд. Директор НО „ПОЛИТИКА“ Вукоје Булатовић. Главни и одговорни уредник „ПОЛИТИКИНОГ ЗАБАВНИКА“ Живо-рад Стојановић. Помоћник главног и одговорног уредника Александар Б. Костић. Уредник: Војана Дожић, телефон 324-483. Ликовно-графички уредници Владимир Горбунов и Соња Јашовић, телефон 326-629. Поштански фах 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републич-ког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

Цена једног примерка 10 динара

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ

3 месеца	110,00 динара
6 месеци	220,00 динара
1 година	440,00 динара

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО

3 месеца	220,00 динара
6 месеци	440,00 динара
1 година	880,00 динара

Претплата се врши на жиро-сачун број 60801-601-29/28 уз обавезу из-знаку — НО „ПОЛИТИКА“ — ООУР „Продаја“ претплата на лист „По-литикин забавник“

ПРЕТПЛАТА У СТРАНОЈ ВАЛУТИ

САД	\$ 47 —
СР НЕМАЧКА	DM 83.—
ШВЕДСКА	Skr 195.—
ФРАНЦУСКА	Ffr 193.—
ШВАЈЦАРСКА	Sfr 77 —

Уплате из иностранства слати на девизни рачун НО „ПОЛИТИКА“ код ИНВЕСТ БАНКЕ — БЕОГРАД, на рачун број 60811-620-63-257300-00031, са обавезом назнаком, претплата на „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“

родитељи !
ученици !

библиотека АТЛАСИ ЗНАЊА

Јединствена врста ђачке енциклопедије која обухвата 10 илустрованих књига из свих области науке.

Библиотека „АТЛАСИ ЗНАЊА“ прилагођена је наставним плановима и програмима основних школа.

Слике изванредно допуњују занимљиво писан текст који се лако памти.

Свих десет књига Библиотеке „АТЛАСИ ЗНАЊА“ штампано је ћирилицом на квалитетној хартији. Свака књига има око 100 страна од којих 50 пуних страна са илустрацијама у боји, формат 21 × 14 cm.

„АТЛАСИ ЗНАЊА“ доживљавају велики успех широм Европе.

Књиге се могу купити само у комплекту.

ЦЕНА КОМПЛЕТА ОД 10 књига износи 750 динара.

Књиге можете подићи сваког радног дана до 15 часова у ИРО „ВУК КАРАЏИЋ“, Краљевића Марка 9, тел. 620-371, а можете их купити и у нашим представништвима у Новом Саду — Лазе Костића 22, тел. 20-339; Сарајеву — Симе Милутиновића 10, тел. 22-773; Светозареву — Славке Ђурђевић б. б. зграда Б-3, тел. 23-313; и у Загребу — Николе Тесле 14/III, тел. 410-525.

Политикин забавник, 28. 3. 1980

ИРО „ВУК КАРАЏИЋ“, Београд, Краљевића Марка 9

НАРУЧБЕНИЦА

Овим неопозиво наручујем комплет од 10 књига библиотеке „АТЛАСИ ЗНАЊА“ по цени од 750 динара.
ЗА ГОТОВО — са попустом од 10%, плаћање поштару приликом пријема књига.
НА ОТПЛАТУ — у 5 редовних месечних рата по 150 динара, по пријему рачуна и одговарајућег броја уплатница „Вук Караџић“.

(Непотребно прецртати)

случају спора признајем надлежност Општинског суда у Београду.

Презиме, очево име и име

Место и година рођења

Занимање Пошт. број и место становања

Улица и број телефон

Назив и адреса радне организације

Потпис купца Бр. личне карте, издате од СУП-а

Овера запослења за купце на отплату: М. П.

Пензионери уместо овере прилажу претпоследњи чек од пензије.

A cartoon illustration of a red car and a green car on a sandy beach under a blue sky. The green car is on the right, and the red car is on the left. A small yellow starburst is above the green car.

САМО ЗА ЧЛАНОВЕ РЕЗ КЛУБА

Сваког месеца наирађујемо 1.000 чланова ексклузивним наирадама — PEZ фиџурицама, које се продају широм света.

НАГРАДА У МАРТУ ЈЕ: РЕЗ ИНДИЈАНАЦ

Набраћене бројеве PEZ чланских караша,
објавићемо 4. априла у „Забавнику“

ПОСТАНИ И ТИ ЧЛАН!

Пошаљи 5 омота бомбона PEZ и
попуњен куџон на адресу:

РЕЗ КЛУБ,
61111
ЛЪУБЛЪАНА,
й. й. 8

Купон испуни (штампаним словима) исеци и налепи на дописницу

[illegible]

Презиме и име

[illegible]

Улица и кућни број

[illegible]

Место становања

--	--	--	--

поштански број

Датум рођења

ПОЛИТИЧКИ
ЗАБАВНИК

Мала пошта

11001 БЕОГРАД

МАКЕДОНСКА 29, П. ФАХ 124

Граин Забавниче,

РЕПУБЛИКЕ СССР-а

Интересује ме колико заправо република чине Савез Совјетских Социјалистичких Република.

Марко Ненадић,
Требиње

Многонационалну државу као што је СССР чине 15 савезних република у чијем се саставу налази 20 аутономних области и 10 аутономних округа. На територији државе која заузима једну шестину целокупног копна наше планете налазе се следеће савезне републике: Руска Совјетска Федеративна Социјалистичка Република (РСФСР) чији је главни град Москва, Украјинска ССР — Кијев, Белоруска ССР — Минск, Узбечка ССР — Ташкент, Казашка ССР — Алма-Ата, Грузинска ССР — Тбилиси, Азербејџанска ССР — Баку, Литавска ССР — Вилњус (Вилна), Молдавска ССР — Кишинев, Латвијска (Летонска) ССР — Рига, Киргијска ССР — Фрунзе, Таџичка ССР — Душанбе, Јерменска ССР — Ериван, Туркменска ССР — Ашхабад и Естонска ССР са главним градом Талином.

ТАКО ЈЕ ПОЧЕЛО!

Волела бих да знам које је године први пут прослављен 8. март и ко је био иницијатор те прославе?

Сузана Рајић,
Станка Пауновића 54
Београд

На Другој међународној конференцији жена социјалисткиња која је одржана 13. и 14. августа 1910.

политички радник и блиска сарадница Енгелса и Лењина Клара Цеткин дала је предлог да се сваке године прославља Међународни дан жена. Предлог је прихваћен и Дан жена је први пут прослављен 1911. године и то у Немачкој, Аустрији, Данској и Швајцарској.

ВЕЛИКА РАЗЛИКА

Каква је разлика између кнеза краља и цара.

Војислав Раденковић,
Сопот

По објашњењу које смо нашли у „Речнику српскохрватског књижевног језика“ кнез је владалац једне области у феудално доба. Кнежева има и данас а то су владари Монака, Лихтенштајна и још неких мањих земаља. Кнез је и наследна титула потомака неке кнежевине и титула коју добијају поједини чланови царске породице или високи достојанственици двора.

Краљ је назив који је „резервисан“ за владара феудалне или буржоаске земље. Данас у свету више нема тако много краљева као некад: у Европи их је још само неколико. Па ипак, има их више од царева. Иначе, цар је највиша титула коју може да понесе један владар или монарх.

ЈЕДНА ЈЕДИНА ВРСТА

Да ли постоји још нека врста злата осим белог и жутог?

Станислав Нешков,
Нови Сад

Постоји само једно једино злато и то је онај, нама свима добро познати жути метал. Све донедавно белим златом се, такво иначе у природи не постоји, називала платина. Међутим, данас се израз бело злато користи за легуру злата и сребра.

СВИРКА С ВАЉКА

Кад је направљен први грамофон?

Милан Јовановић,
Трг Лале Николића 1а/29
Ниш

Грамофон је апарат за репродуковање звука. Први такав апарат конструисао је Американац Томас Алва Едисон 1876. године и свој изум назвао фонографом. Претеча данашњих грамофона није репродуковао звук произведен титрањем

мембране који је проузроковало клизање игле по вијугама ротирајуће плоче. Фонограф је користио ротирајући ваљак по чијој су по-

вршини биле урезане бразде. Прву репродукцију звука с плоче извео је Берлинер 1887. године и своју направу назвао грамофон. Касније је овај назив општеприхваћен.

ЈАК И БРЗ

Желела бих да знам шта је то ураган? Имам још једну жељу: да објавите цртеже авиона из првог и другог светског рата.

Емил Живковић,
Мошорин

Ураган, харикен или оркан веома је јак ветар чија брзина, мерена по Бофоровој скали, износи око 120 km на час. Ветар, чији се степен јачине по истој скали оцењује са 12, опустоши крајеве у којима дува — не само што носи кровове с кућа, ломи дрвеће, као од шале „витла“ аутомобилима по улицама већ у пуном смислу те речи делује разорно. Ураган најчешће дува ка северозападу, и то у правцу северноамеричке обале.

Цртеже авиона из првог и другог светског рата већ смо објављивали, и то у серијама.

ДУГАЧАК СПИСАК

Велики сам љубитељ животиња, а посебно соколова. Молим те да ми набројиш све врсте ове птице и да ми наведеш адресу бар једног соколара.

Смаил Пурић,
Мате Вуковића 54
Бихаћ

Породица ове птице грабљивице обухвата 9 родова и 59 врста: има их заиста превише да бисмо их појединачно набројали. Међутим, неке основне податке ипак можемо да ти дамо. Главни род су такзвани прави соколови којем припада и сиви соко. Овај члан те велике птичје породице дугачак је

40 до 50 cm и гнезди се углавном у северним деловима Европе. Нешто мањи од њега је соко грлаш, прогонитељ мањих птица и најбржи летач међу грабљивицама. У нашој земљи, рецимо у Далмацији и Херцеговини, живи јужни соко. Што се тиче лова, најтраженији је свакако сиви соко или како га још зову исландски. Ова птица белог перја с тамним пегама дугачка је 60 cm и има распон крила од 130 cm. Гнезда свија у стрмим стенама дуж морске обале. Храни се морским птицама, зечевима и још неким мањим животињама.

На жалост, нисмо успели да сазнамо адресу ниједног соколара, али се надамо да ће ти је послати неко од наших читалаца ако му је позната.

ЛИЧНА ДИЛЕМА

Обраћам ти се за помоћ јер се двоумим око речи тло. Наиме, родитељи ми кажу да је правилно рећи тле, а у многим књигама сам видела да се користи облик тло. Шта је правилно?

Ивана Ивановић,
Светозара Марковића 60
Београд

Правилно је и једно и друго

ЗА ПЛИТАК ЦЕП

Имам 20 година и желео бих да путујем по Европи. Чуо сам да за редовне студенте постоје неке повластице на железници па ме интересује да ли је то тачно и где бих могао да набавим ту карту?

Зоран Петровић,
Бела Паланка

У Бироу за међународну размену омладине и студената Југославије, односно у његовој агенцији „Караван“, добили смо обавештење да редовни студенти и ученици могу да користе повластице у железничком и авионском саобраћају за

путовања по земљи и иностранству. Постоје три врсте међународних студентских карата: једна од њих је такозвана MSS карта

намењена студентима и ученицима за путовања у социјалистичке земље. Важи и за нашу. За путовање до границе повластица износи 30 одсто од пуне цене. Од границе до одредишта корисник плаћа 50 одсто од пуне цене. Карта важи годину дана.

Друга карта је ISTC и њоме се обезбеђује повлашћена возња у западним земљама. Ова карта код нас није призната, наике њен корисник до границе плаћа пуну цену. Повластица која се обезбеђује овом картом није у свим земљама једнака: у неким она износи само 25, а другима 40 одсто. Оно што је посебно занимљиво за оне који желе да користе ову карту је да она омогућава бесплатан, или бар повлашћен, улаз у музеје, галерије, изложбе као и коришћење услуга у хотелима.

Од половине јуна до половине септембра организују се чартер летови за студенте и ученике у градове Европе, па и Америке.

Да би се стекло право на коришћење ових карата потребна је потврда од школе односно факултета. У исту сврху могу да послуже и ђачка књижица и индекс. Потребна је још и фотографија и 60 динара који се уплаћују на име чланарине. Све то треба однети у најближу пословницу агенције „Караван“, а њих има у свим већим градовима наше земље.

За нашег читаоца из Беле Паланке свакако је важно да се једна од тих пословница налази у Улици Браће Тасковића 75 у Нишу.

ДРАГАНА, ПОГРЕШИЛА СИ!

Хтела бих да сазнам порекло Цицвара, народа који живи у нашој земљи?

Драгана Петровић,
Горња Сабанта

Ти си, Драгана, нешто погрешила. Цицвара је назив једног нашег народног јела. Колико је нама познато народ са таквим именом у нашој земљи не постоји.

ЗА ЉУБИТЕЉЕ ПАСА

Велики сам љубитељ паса. Уско-ро ћу добити добермана па бих те замолио да ми кажеш где могу да набавим књигу о бирзи, нези и дресури паса?

Иван Васиљевић,
Немањина 2/10
Смедерево

Имам немачког овчара који има девет месеци. Мој проблем се састоји у томе што немам времена да га сам дресирам а чуо сам да у Зе-

муну постоји школа за дресуру паса па те молим да објавиш њену адресу или телефон.

Небојша Радосављевић,
М. Милановића 8
Земун Поље

С обзиром да су питања слична, дајемо један одговор: у књижари „Спортске књиге“, Македонска 19 у Београду можете да набавите књигу Н. А. Сахарова „Дресура паса“. У многим књижарама у Београду, а и у осталим градовима у нашој земљи, могу да се нађу књиге посвећене неговању и исхрани паса. Што се тиче школе за дресуру паса, најбоље је да се обратите Београдском кинолошком друштву које се налази у Улици Алексе Ненадовића 19, I спрат, где ћете добити најпотпунија обавештења. Телефон Друштва је (011) 436-433.

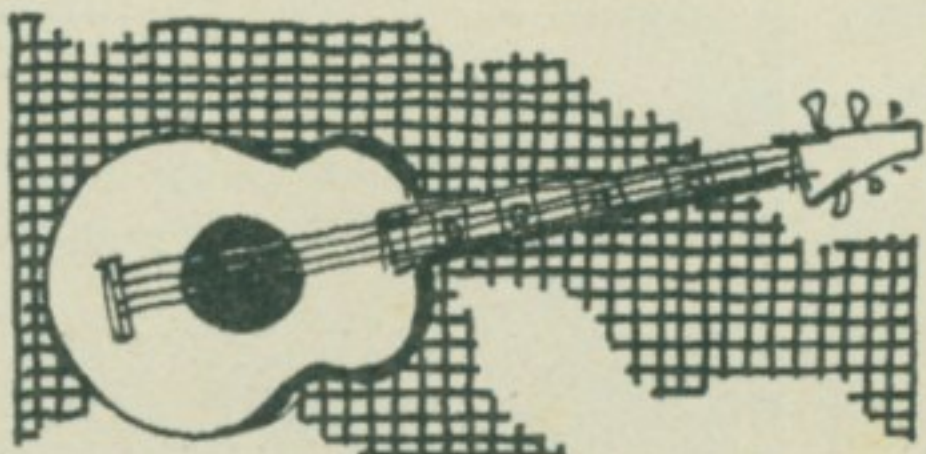
ОСТАЋЕМО ТИ ДУЖНИ

Желела бих да знам ко је направио прву гитару, када и где?

Колинда Симић,
М. Тита 155
Ораховац

Гитара је инструмент са жицама који припада породици лутње, али се од ње разликује по облику. Горња и доња даска су равне, а са стране мало угнуте. Звук се на гитари производи трзањем, односно окидањем жица.

Ко је, када и где пронашао гитару није познато. Понегде се уз објашњење каже да је то шпански музички инструмент са 6 до 10 жица. Међутим, гитара није шпански проналазак. Њу су у Шпанију и јужну Италију донели — Арапи.

Да ли се то догодило почетком 8. века кад је Пиринејско полуострво доспело под удар арабљанских освајача или касније, није поуздано утврђено.

ПОМОЗИТЕ НАМ!

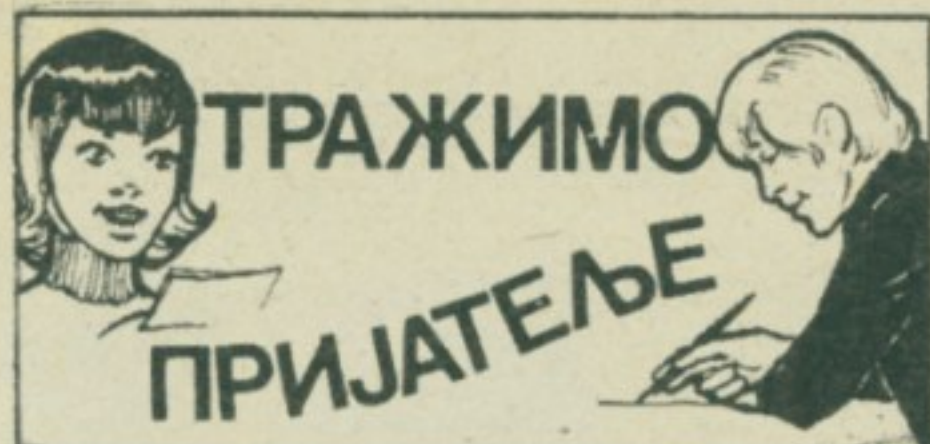
Хтео бих да наручим неке књиге које су издали „Нолит“ из Београда и „Знање“ из Загреба, али не знам њихове адресе па те молим да их објавиш.

Ненад Живковић,
Насеље Икићи
Блаце

Адреса „Нолита“ је Теразије 27, Београд, а „Знања“ Улица социјалистичке револуције 17, Загреб.

Редакција користи ову прилику да замоли све читаоце да нам се за адресе обраћају само онда кад до њих не могу да дођу ни на који други начин. Скоро свакодневно стижу десетине писама у којима нас читасци моле да објавимо ову или ону адресу. Тако долазимо у ситуацију да ионако мали простор за Малу пошту још више смањимо и многимга ускратимо одговоре на питања друге врсте.

Да бисмо вам помогли, рећи ћемо вам да готово све адресе које тражите можете да пронађете у телефонским именицима, а до њих није тешко доћи има их у свакој пошти.

Лорена Радовановић, 51000 Ријека, Фране Белуловића 10 — 14 година, одговара на свако писмо

Снежана Вучијак, 71000 Сарајево, Ивана Крдеља 2/8 — 10 година, сакупља салвете, маркице, значке и разгледнице

Мирјана Томић, 11070 Нови Београд, Нехруова 192/43 — жели да пронађе другове и другарице који су заједно са њом били на летовању од 27. јула до 9. августа прошле године на Јакљану. Од њих су остали само потписи: Јасна Младеновић, Љиљана Живановић, Данијела Росић, Ненад Гавриловић, Предраг Арсенијевић и Небојша Митић

Татјана Дрењанин, 11500 Обреновац, Београдски батаљони 81 — 16 година, воли рок и озбиљну музику, навијач „Црвене звезде“

Тања Брадашевић, 74230 Босански Брод, Вијенац ЈНА 86 — 10 година, сакупља салвете, разгледнице и значке

Линета Хусагић, А. Цесарца 58, и Светлана Јовановић, А. Цесарца 43. 21000 Нови Сад — сакупљају салвете, значке и разне постере

МЕЊАМО, ПОКЛАЊАМО, ТРАЖИМО

Ко ми пошаље 6 страних или старих (металних) маркица добиће од мене један старији број Забавника. Ивица Саблић, 56223 Борово, Колодворска 1

За неки чланак, слику или постер Битлса дајем 4 разгледнице свога града или два Дениса. Игор Шапоњић, 58000 Сплит, Подуина 2

Читаоцима који ми се јаве разгледницом свог места шаљем разгледницу Бачке Паланке. Мирјана Радванов, 21400 Бачка Паланка, Моше Пијаде 174

За три „најљепше лутке свијета“ нудим четири салвете и три значке. Жељка Франић, 56000 Винковци, И. Мажуранића 10

За постере фудбалера и фудбалских тимова дајем старије бројеве Забавника. Горан Веселиновић, 11000 Београд, Миријевски венац 10/VII ст 70

Молим све читаоце који поседују слике, постере и плоче групе АББА да ми се јаве ради размене. Рамона Јовановић, 26300 Вршац, Омладински трг 15

